

KIERTOTALOUDEN TOIMINNANJOHTAJA

Vuosikatsaus 2021
Lassila & Tikanoja Oyj

Lassila & Tikanojan vuosikertomuskokonaisuus 2021 sisältää kaksi katsausta: Vuosikatsaus 2021 ja Taloudellinen katsaus 2021.

Vuosikatsaukseen on koottu yhteenveto L&T:n liiketoiminnasta, strategiasta ja arvonluonnista sekä vastuullisuustyöstä. Vastuullisuusosio noudattaa GRI Standards -raportointiohjeiston perustasoa (Core) ja se tarjoaa tarkemman kuvauksen vastuullisuustyön tuloksista. Taloudellinen katsaus sisältää hallituksen toimintakertomuksen, selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä, palkitsemisraportin sekä tilinpäätöksen.

Kaikki katsaukset ovat saatavilla suomeksi ja englanniksi. Raportit voit ladata alta.

Vuosikatsaus 2021

Taloudellinen katsaus 2021

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2021

Palkitsemisraportti 2021

Sisällys

L&T lyhyesti	2
Toimitusjohtajan katsaus	3
Strategia ja arvonluonti	5
Strategia ja arvonluonti	6
Miksi sijoittaa Lassila & Tikanojaan	9
L&T:n vuosi 2021	10
Vuosi 2021 lukuina	11
Toimintaympäristö ja sääntely	13
Liiketoiminta-alueet	15
Ympäristöpalvelut	16
Teollisuuspalvelut	17
Kiinteistöpalvelut Suomi	18
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	19
Vastuullisuus	20
Johdanto vastuullisuuteen	21
Olenaisuus ja sidosryhmätyö	24
Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä	27
Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö	38
Kestävä teollisuus ja kaupungit	46
Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen	49
Liitteet	53
Täsmentävät taulukot	54
Yritysvastuun raportointi ja GRI-indeksi	59

L&T lyhyesti

Lassila & Tikanoja Oyj on vuonna 1905 perustettu suomalainen palveluyritys, joka tekee kiertotaloudesta totta. Yhdessä asiakkaidemme kanssa pidämme materiaalit ja kiinteistöt mahdollisimman pitkään tuottavassa käytössä sekä tehostamme raaka-aineiden ja energian käyttöä.

Panostamalla vastuullisiin kiertotalouden ratkaisuihin luomme arvoa asiakkaillemme, henkilöstöllemme ja yhteiskunnalle laajemmin. Kun onnistumme tässä, myös omistajillemme tuotettu arvo kasvaa.

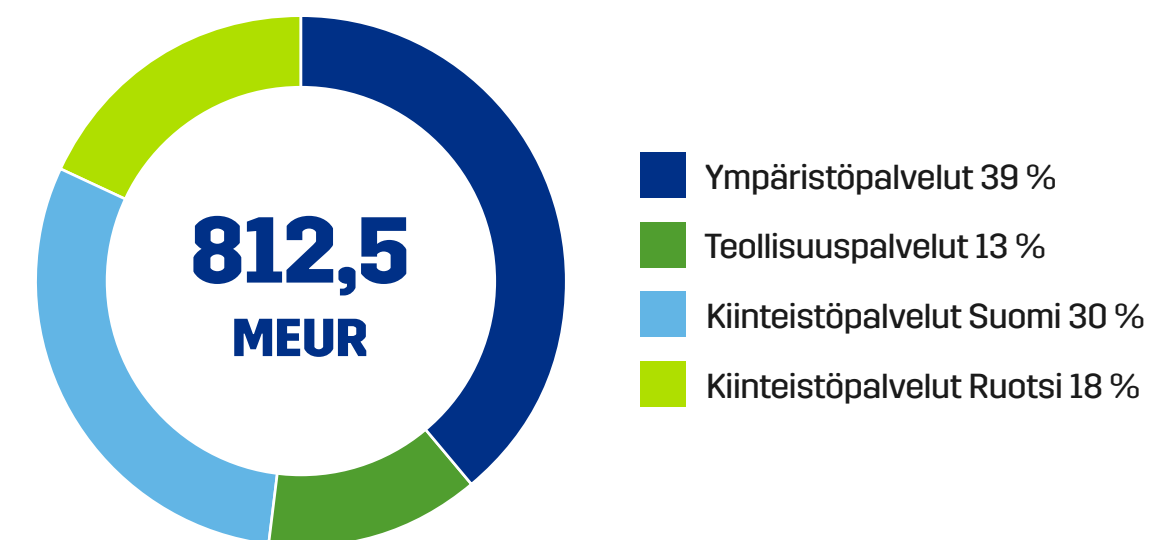
Vastuullinen toimintatapa kuuluu erottamattomasti strategiaamme, liiketoimintaamme ja jokapäiväiseen työhömmme. Tavoitteenamme on kasvattaa toimintamme hiilikädenjälkeä eli positiivista ilmastovaikutusta. Sosiaalista vastuuta kannamme huolehtimalla henkilöstömme

työkyvystä, edistämällä monimuotoisuuden toteutumista työelämässä sekä tarjoamalla töitä myös niille, joiden on vaikea työllistyä. Toimintamme vaatimustenmukaisuuden varmistamme noudattamalla vastuullisen liiketavan periaatteitamme.

L&T:n liiketoiminta on jaettu neljään toimialaan: Ympäristöpalvelut, Teollisuuspalvelut, Kiinteistöpalvelut Suomi ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi. Yhtiö toimii Suomessa ja Ruotsissa.

Liikevaihtomme vuonna 2021 oli 812,5 miljoonaa euroa ja työllistimme 8 389 kiertotalouden ammattilaista. L&T on listattu Nasdaq Helsingissä ja osakkeenomistajia oli raportointikauden lopussa 20 732.

Liikevaihdon jakautuminen toimialoittain

Henkilöstön jakautuminen toimintamaittain

- Pääkonttori
- Toimipisteet

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Kasvua markkinoiden elpyessä

Vuosi 2021 oli vielä vahvasti koronaviruspandemian sävyttämä ja toimintaympäristössämme oli runsaasti epävarmuustekijöitä. Poikkeuksellisista olosuhteista huolimatta saavutimme useimmat ei-taloudelliset tavoitteemme ja liikevaihtomme kasvoi kahdeksan prosenttia, mihin voimme olla varsin tyytyväisiä.

Markkinoiden elpyminen auttoi meidät kasvuun

Markkinat alkoivat elpyä alkuvuodesta 2021, ja palveluiden kysyntä oli edellisvuoden pandemiakuukausiin verrattuna vahvaa kaikissa palveluissa. Asiakkaiden koronaviruksen leviämiseen liittyvät rajoitustoimenpiteet vaikuttivat negatiivisesti muutamissa segmenteissä, mutta rajoitusten kokonaisvaikutus oli viime vuoteen verrattuna huomattavasti pienempi.

Jatkuvissa palveluissa tuotanto toimi normaalisti, mutta keikka- ja projektitoissa tuotannon suunnittelu oli haastavaa. Vuosihuoltotyöt osuivat teollisuudessa muutamille kuukausille, mikä kasvatti tuotantokustannuksia lisääntyneen alihankinnan ja vuokratyön seurauksena.

Olen erityisen iloinen siitä, että kaikki liiketoiminnat kasvoivat orgaanisesti. Kasvuamme vauhditti myös kolme strategiaamme mukaista yritysostoa, joilla vahvistimme markkina-asemaamme kyseisissä segmenteissä.

Vahva kasvu näkyi myös taloudellisessa tuloksessa ja kaikki liiketoiminnat Kiinteistöpalvelut Suomea lukuun ottamatta paransivat tulostaan. Erityisesti Teollisuuspalveluiden tuloskehitys oli erinomainen. Suomen kiinteistöhuollon ja kiinteistötekniikan palveluissa oli koko vuoden isoja haasteita, minkä seurauksena rakennetta yksinkertaistettiin ja tehostettiin vuoden viimeisellä neljänneksellä ja luotiin näin edellytykset kannattavan liiketoiminnan kehittämiseen.

Vihreän siirtymän ytimessä

Tarkastelimme vuoden 2021 aikana strategiaamme toimintaympäristön muutosten kautta. Käynnissä oleva vihreä siirtymä tukee vahvasti liiketoimintaamme. Kiertotalouden rooli ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjumisessa on entistä kriittisempi. Tunnistimme niin materiaali liiketoiminnan kuin rakennetun ympäristön alueella runsaasti kasvumahdollisuuksia. Kiertotalous ja sitä tukevat vastuulliset liiketoimintaratkaisut ovat entistäkin vahvemmin Lassila & Tikanojan strategian keskiössä.

Sidosryhmiltä vahva tuki toiminnallemme

Vahva sidosryhmätuki on L&T:n strategian toteuttamisen kulmakivi. Haemme aktiivisesti palautetta tärkeimmiltä sidosryhmiltämme ja ohjaamme toimintaamme saadun

palautteen pohjalta. Viime vuonna suuren yleisön ja muiden sidosryhmien keskuudessa tehdyt mainetutkimukset sekä omat asiakas- ja henkilöstömittaukset antoivat vahvan tuen toiminnallemme.

Mittauksista saatiin myös selkeitä kehittämisalueita, jotka on huomioitu yhtiön strategiassa ja vuosisuunnittelussa. Asiakas- ja henkilöstökokemuksen osalta asetimme itsellemme erittäin kunnianhimoiset pitkän aikavälin tavoitteet.

Vastuullisuus on integroitu osa kaikkea tekemistä

Viime vuonna otimme isoja kehitysaskelaita vastuullisen liiketoiminnan kehittämisessä. Hallituksen henkilöstövaliokunnan rooli laajeni myös vastuullisuusasioihin ja aloimme raportoida vastuullisuusasioita vuosineljänneksittäin taloudellisten tulosten rinnalla. Myös tavoitteenasetanta vuodelle 2022 toteutettiin integroidusti. Olen iloinen tästä kehityksestä sekä siitä, miten henkilöstömme kaikilla tasoilla on sitoutunut kehittämään vastuullisuutta omassa toiminnassaan. Vastuullisuus on koko ajan tiiviimmin mukana johtamisessa, raportoinnissa ja palkitsemisessa, mutta ennen muuta asiakastyössä.

Meille tärkeintä vastuullisuustyössä on vaikuttavuus. Me autamme asiakkaitamme omilla ratkaisuilamme toteuttamaan heidän omia vastuullisuustavoitteitaan ja korjausliikettä kohti kestävämpää huomista.

Eero Hautaniemi
toimitusjohtaja

Tuemme YK:n Global Compact -aloitetta

Lassila & Tikanoja noudattaa YK:n Global Compact -aloitteen periaatteita. ”Olemme sitoutuneet harjoittamaan vastuullista liiketoimintaa ja teemme aktiivista yhteistyötä sidosryhmiemme kanssa kestävämmän huomisen rakentamiseksi”, kertoo Lassila & Tikanoja Oyj:n toimitusjohtaja Eero Hautaniemi.

STRATEGIA JA ARVONLUONTI

- 6 Strategia ja arvonluonti
- 9 Miksi sijoittaa Lassila & Tikanojaan

L&T:n strategia: Luomme enemmän arvoa kiertotaloudella

Lassila & Tikanoja on luomassa ratkaisuja ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjuntaan ja edistämässä korjausliikettä kestäväan talouteen. Teemme kiertotaloudesta totta ja autamme asiakkaitamme heidän vastuullisuustavoitteidensa saavuttamisessa. Tarkastelimme ja päivitimme strategiamme syksyllä 2021. ”Kiertotalouden toiminnanjohtaja”-strategia ohjaa toimintaamme strategiakaudella 2022–2026.

L&T:n missio on tehdä kiertotaloudesta totta. Kaikki liiketoimintamme rakentavat tulevaisuuden kestäväää kasvua kiertotalouteen ja sen tuomiin mahdollisuuksiin pohjaten.

- **Ympäristöpalveluiden** tehtävänä on palauttaa asiakkaiden materiaalit kiertoon mahdollisimman korkealla jalostusasteella.
- **Teollisuuspalvelut** palauttaa teollisuuden jätteitä ja sivuvirtoja hyötykäyttöön sekä huolehtii teollisuuden prosessien huollosta.
- **Kiinteistöpalvelut** parantavat asiakkaiden kiinteistöjen arvoa ja tavoittelevat energiatehokkuuden jatkuvaa parantamista kiertotalouden periaatetta tukien.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja kaupunkien kasvu luo mahdollisuuksia

Ilmastonmuutos ja luontokato ovat megatrendejä, jotka luovat L&T:n liiketoiminnalle mahdollisuuksia.

Ilmastonmuutoksen ja luontokadon hidastaminen edellyttävät kiertotaloustekoja yhteiskunnalta, yrityksiltä ja yksilöiltä. Yritykset tarvitsevat vastuullisia kumppaneita kiertotalouteen siirtymisessä sekä rakennusten ja kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamiseen.

Kaupunkien kasvu jatkuu, ja odotukset rakennetulle ympäristölle lisääntyvät ja luovat kysyntää palveluillemme. Kiinteistöille halutaan pitkä elinikä ja vuosien varrella muuttuvat tarpeet ja käyttö on huomioitava ylläpidossa sekä uuden rakentamisessa.

Rakennamme kasvua ydinliiketoiminnoissa

Strategiakaudella 2022–2026 L&T hakee kasvua ydinliiketoiminnoissaan markkinaosuutta vahvistamalla. Haluamme olla asiakkaan paras vastuullisuuskumppani ja erinomainen työpaikka alan parhaille osaajille. Investoimme toimintamallien uudistamiseen, millä haetaan kustannustehokkuutta.

Luomme enemmän arvoa kiertotaloudella

Panostamalla vastuullisiin kiertotalouden ratkaisuihin tavoittelemme kasvavaa arvoa kaikille keskeisille sidosryhmillemme.

Pitkän aikavälin tavoitteet

	Tavoite 2024	Toteuma 2021
Palveluiden suosittelu (NPS)	NPS > 25	Kaikki toimialat pääsivät tavoitteeseen*
Henkilöstön suositteluaste, %	> 80 %	82 %
Hiilijalanjälki-intensiteetti	-50 % ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä	771 gCO ₂ -ekv.** Vähentynyt vertailuvuodesta 19,0
Hiilikädenjälki-intensiteetti	Kasvaa liikevaihtoa nopeammin	-17 %***
Liikevaihdon kasvu	5 %	8,1 %
Sijoitetun pääoman tuotto	15 %	10,8 %
Nettovelkaantumisasaste	alle 125 %	79,4 %

* NPS eli net promoter score selvitetään kysymällä sopimuksista tai tilauksista päättäviltä asiakkailta, kuinka todennäköisesti he suosittelisivat L&T:tä ystävälle tai kollegalle (asteikolla 0–10). NPS-indeksi lasketaan vähentämällä arvostelijoiden (arvosana 0–6) osuus suosittelijoiden (arvosana 9–10) osuudesta.

** Omista toiminnoista syntyvät päästöt (Scope 1 ja 2) suhteutettuna ajokilometriä kohden.

*** Hiilikädenjälki-intensiteetti eli hiilikädenjälki suhteessa liikevaihtoon.

- **Arvo asiakkaille:** Strategiamme on tukea asiakkaidemme vastuullisuutta, luoda erinomaisia asiakaskokemuksia ja kehittää alamme parhaita palveluita. Tekemämme työn arvo näkyy esimerkiksi parempana kierrätysasteena, tehostuneena energiankulutuksena tai kiinteistöjen käyttäjien tyytyväisyytenä. Kehitämme jatkuvasti palveluitamme asiakastarpeiden mukaisesti ja mittaamme onnistumistamme säännöllisesti. Tavoitteenamme on erinomainen ja jatkuvasti parantuva asiakaskokemus.
- **Arvo henkilöstölle:** Tarjoamme henkilöstöllemme merkityksellistä työtä ja siitä kilpailukykyisen korvauksen, pidämme heistä huolta ja luomme mahdollisuuksia kehittyä. Haluamme, että henkilöstömme viihtyy töissä ja pääsee terveenä kotiin joka päivä. Näin tavoittelemme

- jatkuvasti parempaa henkilöstökokemusta ja henkilöstön suositteluasteen kehitystä.
- **Arvo yhteiskunnalle:** Yhteiskunnallista arvoa luomme korvaamalla fossiilisia raaka-aineita uusiutuvilla raaka-aineilla sekä neitseellisiä luonnonvaroja kierrätysraaka-aineilla. Tavoitteenamme on jatkuvasti kasvattaa toimintamme hiilikädenjälkeä eli positiivista ilmasto-vaikutusta. Lisäksi edistämme sosiaalista vastuuta yhteiskunnassa tarjoamalla työmahdollisuuksia myös niille, joiden on vaikea työllistyä tai jotka eivät pysty tekemään täyttä työpäivää.
- **Arvo omistajille:** Pyrimme nopeaan kasvuun kestäväää kehitystä edistävissä liiketoiminnoissamme ainutlaatuisella kiertotalousosaamisellamme. Tavoittelemme orgaanista kasvua ja investoimme tulevaisuuden markkinoihin.

TEEMME KIERTO- TALOUESTA TOTTA

ASIAKKAILLE

Tuemme asiakkaiden vastuullisuutta, luomme erinomaisia asiakaskokemuksia ja kehitämme alamme parhaita palveluita.

HENKILÖSTÖLLE

Tarjoamme merkityksellistä työtä, pidämme huolta henkilöstöstämme ja luomme mahdollisuuksia kehittyä.

YHTEISKUNNALLE

Torjumme ilmastonmuutosta, tuomme uusia ratkaisuja kiertotalouteen ja edistämme sosiaalista vastuuta työllistämisen kautta.

OMISTAJILLE

Pyrimme nopeaan kasvuun kestäväää kehitystä edistävissä liiketoiminnoissa ainutlaatuisella kiertotalousosaamisella. Organisen kasvun rinnalla investoimme tulevaisuuden markkinoihin.

LUOMME ENEMMÄN ARVOA KIERTOTALOUDELLA

Parannamme kiinteistöjen arvoa ja käyttäjien tyytyväisyyttä

Hoidamme yhteiskunnan materiaalit kiertoon

Hyödynnämme teollisuuden sivuvirrat ja pilaantuneet maat

Parannamme energiatehokkuutta

L&T:n arvonluonti vuonna 2021

PANOKSET

Työpanoksemme

- 8 389 L&T:läistä
- 13,6 miljoonaa tehtyä työtuntia
- Investoinnit turvallisuuteen, työkykyyn ja hyvinvointiin 7,1 MEUR
- Sairauskassan maksamat etuisuudet 1,9 MEUR
- Lähes 51 000 turvallisuutta parantavaa havaintoa
- Henkilöstön monimuotoisuus, Suomessa 91 eri kansalaisuutta

Resurssimme

- 914 raskasta ajoneuvoa
- 52 kierrätyslaitosta, terminaalia ja siirtokuormausasemaa
- 757 000 tonnia asiakkailta kerättyjä materiaaleja
- 8 240 hoidossa olevaa kiinteistöä (Suomi)

Taloudellinen panoksemme

- Oma pääoma 210,4 MEUR
- Korolliset velat 195,6 MEUR
- Investoinnit 72,3 MEUR

TOIMINTA

- Noin 50 000 yritystä ja 120 000 kotitaloutta
- Lähes 13 miljoonaa astiatyhjennystä
- 15 000 hehtaaria hoidettuja metsiä
- Yli 916 000 huoltotoimenpidettä Suomessa
- Yli 3 000 energiatehokkuusehdotusta

TUOTOKSET

Hyvinvoiva henkilöstö

- Henkilöstön suositteluaste 82 %
- Sairauspoissaolot 5,0 % (Suomi)
- Eläköitymisikä 63,9 vuotta
- Terveysprosentti 45 % (Suomi)
- Palautimme 144 henkilöä takaisin työelämään
- TRIF-tapaturmataajuus 24*

Toteutuva kiertotalous

- Asiakkaiden materiaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätysaste 58,4 %
- Yli 440 000 tonnia uusioraaka-aineita
- Korvattu fossiilienergia 2,4 TWh
- 39 000 tonnia vaarattomaksi käsiteltyjä jätteitä
- Yli 190 000 tonnia hyötykäyttöön toimitettuja maa-aineksia ja sivuvirtoja

Kannattava kasvu

- Liikevaihto 812,5 MEUR, 8,1 % kasvua
- Maksetut palkat, palkkiot ja sosiaalikulut 342,6 MEUR
- Ostetut tavarat, palvelut jne. 377,6 MEUR
- Osingot ja pääoman palautukset 15,2 MEUR
- Investoinnit liiketoiminnan kehittämiseen 71,8 MEUR

VAIKUTUKSET

Ilmastonmuutoksen hillitseminen

- Toiminnan hiilikädenjälki 1,1 milj. CO₂-tonnia (ekv.)
- Oman toiminnan hiilijalanjälki-intensiteetti ajokilometriä kohden 771 gCO₂ (ekv.), -19 % vertailuvuodesta (2018)

Sosiaalinen työllistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy

- L&T:n työkykytiimi työskenteli 674 henkilön kanssa vuonna 2021

Palveluiden suositteluaste (NPS)

- Kaikki toimialat pääsivät tavoitteeseen (> 25)

Hyvinvoinnin kasvattaminen

- Luotu lisäarvo 438,7 MEUR
- Verojalanjälki 179,4 MEUR

* Tapaturmien määrä suhteutettuna tehtyihin työtunteihin.

Miksi sijoittaa Lassila & Tikanojaan

L&T on historiansa aikana uudistunut monta kertaa. Ilmastonmuutos, vähenevät luonnonvarat ja vastuullisuuden kasvavat vaatimukset vievät kiertotalousyritystä kohti uusia kasvuaskelia.

Vahva markkina-asema

L&T on kiertotalouden johtava toimija, joka auttaa asiakkaitaan säilyttämään materiaalit ja kiinteistöt tuottavassa käytössä mahdollisimman pitkään Suomessa ja Ruotsissa. Kilpailuetumme perustuu kaikissa liiketoiminnoissa vahvaan läsnäoloon asiakkaidemme materiaalien ja rakennetun ympäristön arvoketjun eri vaiheissa.

Globaalit megatrendit, kuten ilmastonmuutos ja niukenevat luonnonvarat vauhdittavat kiertotaloutta ja luovat uusia mahdollisuuksia liiketoiminnalle ja kasvuille. Tulevien vuosien aikana korjausliike kestävään talouteen tuo radikaaleja muutoksia tuotantotalouteen, energiasjärjestelmiin sekä tapaamme käyttää ja kuluttaa resursseja. Kehitystä vauhdittavat kiristyvä sääntely ja kasvavat vastuullisuusvaatimukset. Kierrätysraaka-aineiden merkitys teollisuuden raaka-aineena kasvaa. Nykyään EU-alueella alle 10 prosenttia materiaaleista käytetään uudelleen.

Kiertotalouden edelläkävijä ja asiakkaan vastuullisuuskumppani

L&T:llä on kilpailijoita laajempi palvelutarjooma sekä osaaaminen ja vahvat resurssit toteuttaa kiertotaloutta edistäviä palveluratkaisuja eri asiakassegmenteissä teollisuudesta kotitalouksiin.

L&T:n kiertotalouden palveluratkaisut vähentävät hiilidioksidipäästöjä. L&T:n asiakkailleen toteuttamat päästövähennykset olivat vuonna 2021 1,1 miljoonaa CO₂-ekvivalenttitonnia. Yhtiön toimintojen (Scope 1–3) päästöjen osuus oli tästä vain viisi prosenttia.

L&T:n palveluista 56 prosenttia voidaan linkittää ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen EU:n taksonomialuokittelun luokittelussa..

Tavoitteena kannattava kasvu

L&T tavoittelee viiden prosentin kannattavaa kasvua strategiakaudella 2022–2026. Kasvua tavoitellaan epäorgaanisesti ja yritysostoilla.

Kaikki liiketoimintamme rakentavat tulevaisuuden kasvua kiertotalouteen ja sen tuomiin mahdollisuuksiin pohjaten. L&T:llä on vakaa rahoitusasema ja käyttöpääoman hallinta on hyvällä tasolla. Yhtiöllä on vahva kassavirta ja tase, jotka mahdollistavat investoinnit kasvuun ja liiketoiminnan kehittämiseen. Maksamme omistajillemme vakaata osinkoa. Suhdannevaihtelut eivät vaikuta merkittävästi L&T:n palveluiden kysyntään, vaan tarve ammatillisille jätehuolto-, siivous- ja kiinteistöpalveluille on tasaista.

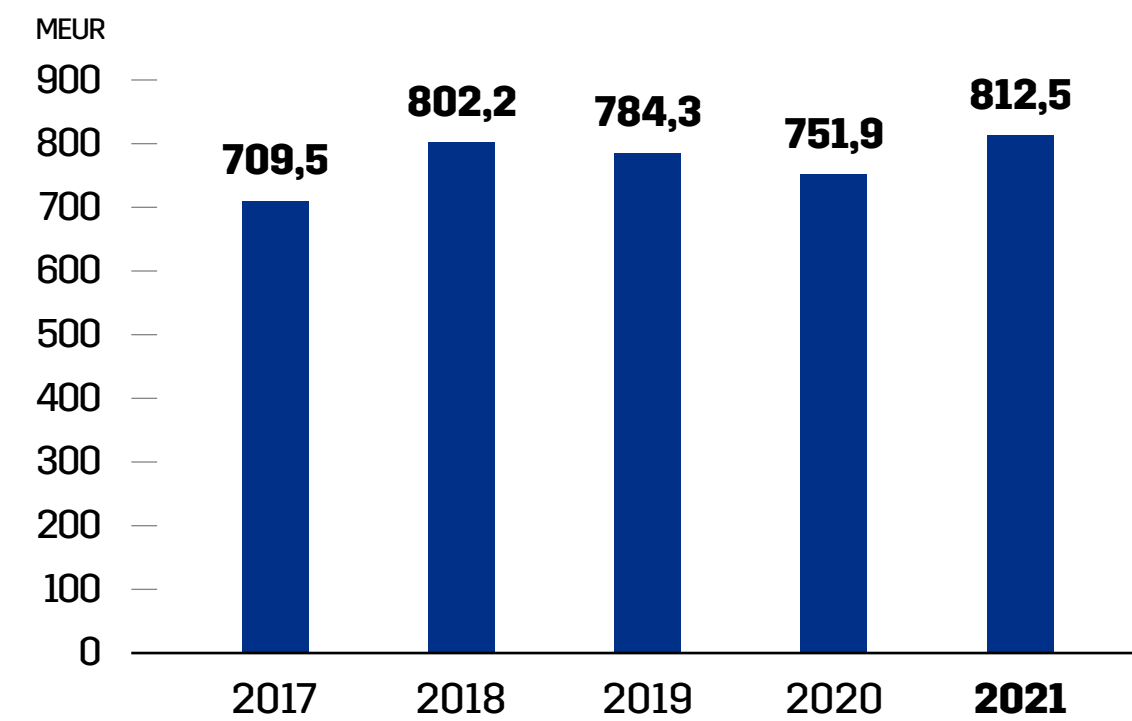
L&T:N VUOSI 2021

- 11 Vuosi 2021 lukuina
- 13 Toimintaympäristö ja sääntely
- 15 Liiketoiminta-alueet
 - 16 Ympäristöpalvelut
 - 17 Teollisuuspalvelut
 - 18 Kiinteistöpalvelut Suomi
 - 19 Kiinteistöpalvelut Ruotsi

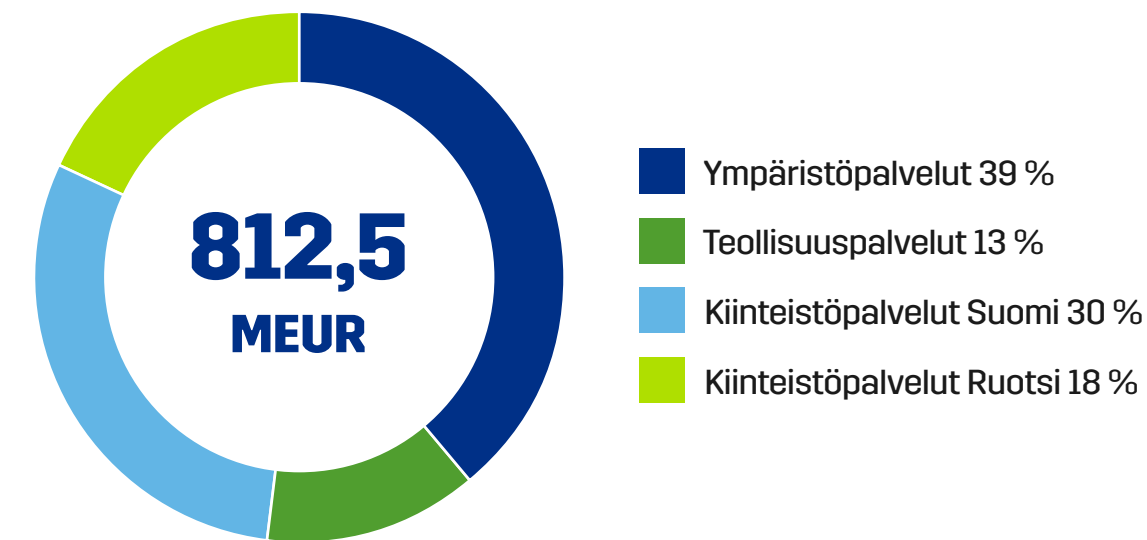

Vuosi 2021 lukuina

Liikevaihto

Liikevaihdon jakautuminen toimialoittain

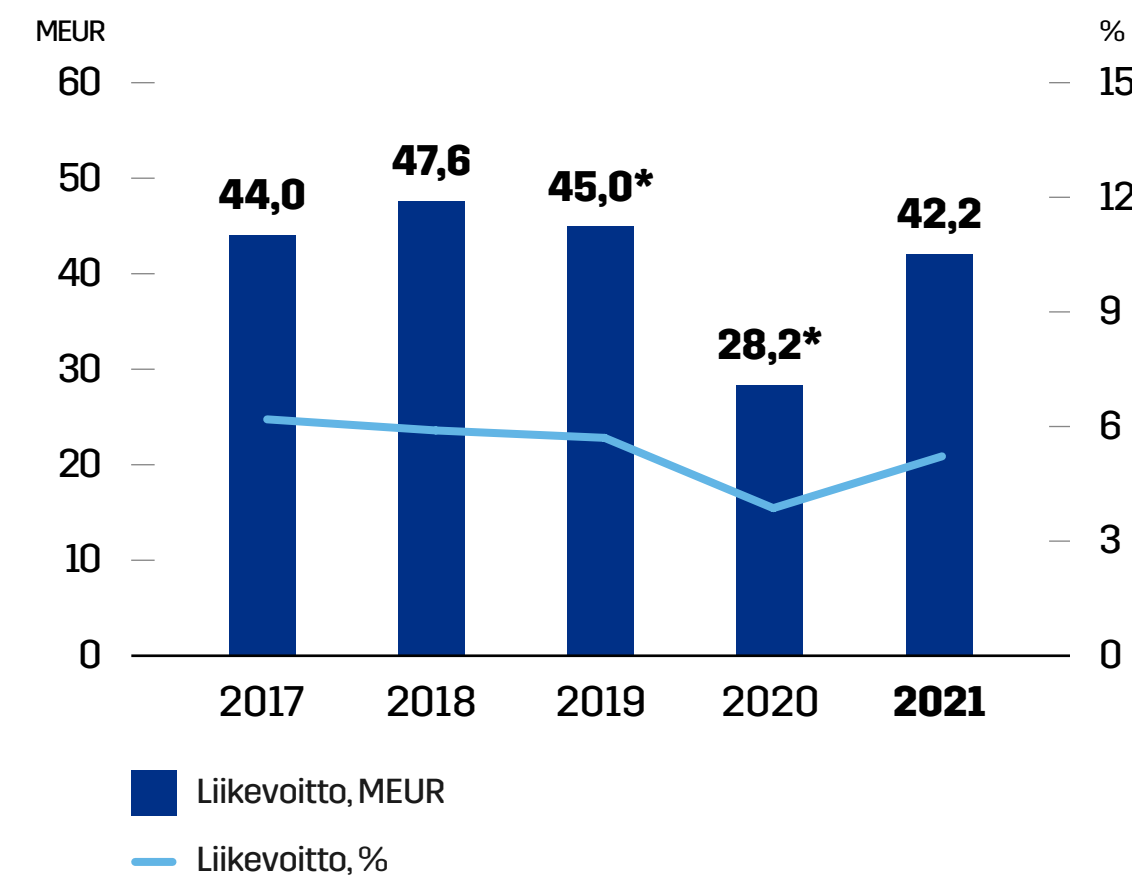
Hiilijalanjälki (Scope 1 ja 2)

37,8
tonnia CO₂-ekv.

Hiilikädenjälki

1,1
milj. tonnia CO₂-ekv.

Liikevoitto

Henkilöstön jakautuminen toimintamaittain

Asiakkaiden NPS-suosittelevuaste

40
pistettä

Henkilöstön suosittelevuaste

82 %

* Vuonna 2020 liikevoittoon vaikutti negatiivisesti Venäjän toiminnan alasajon aiheuttama 9,0 miljoonan euron kulukirjaus ja vuonna 2019 positiivisesti Kiinteistörakentamisen myynnin 4,5 miljoonan vaikutus.

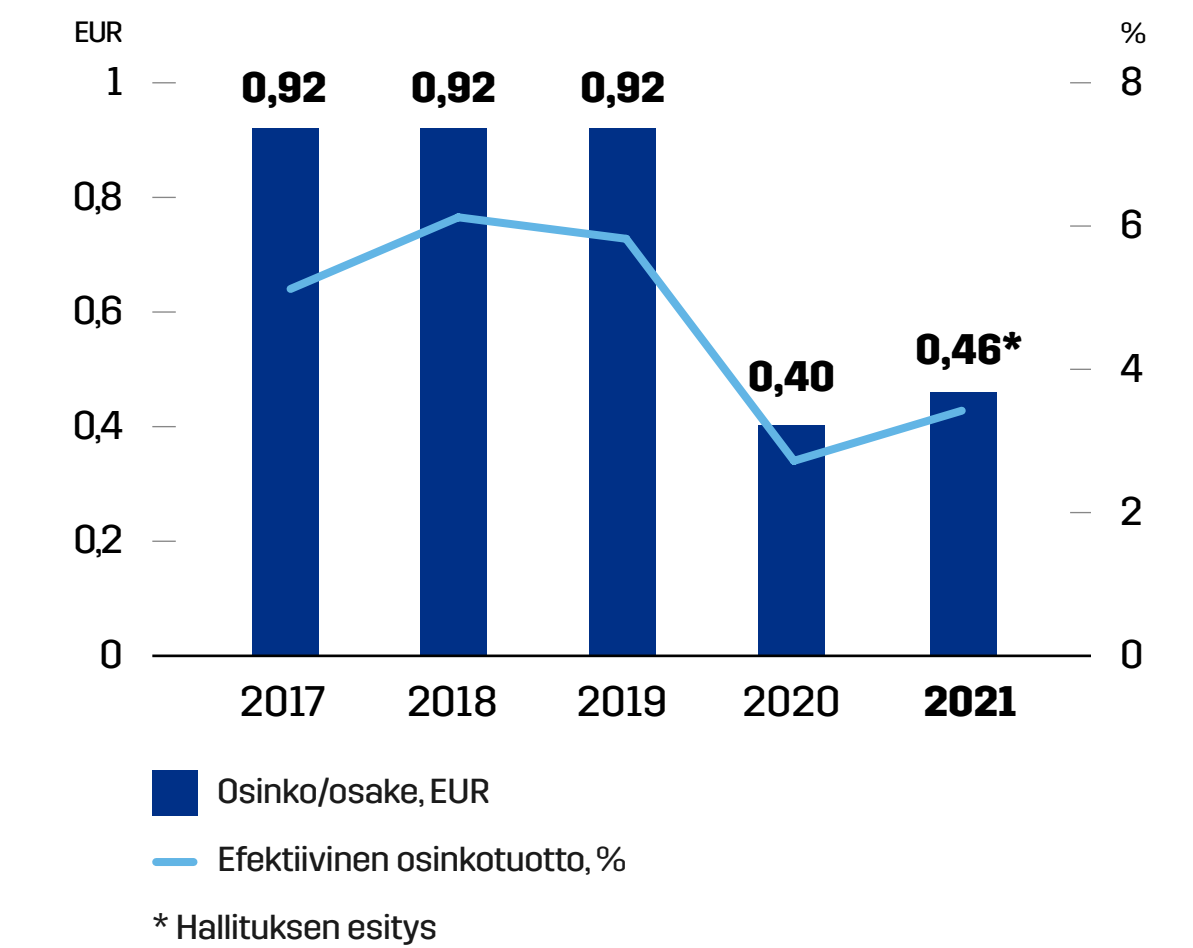
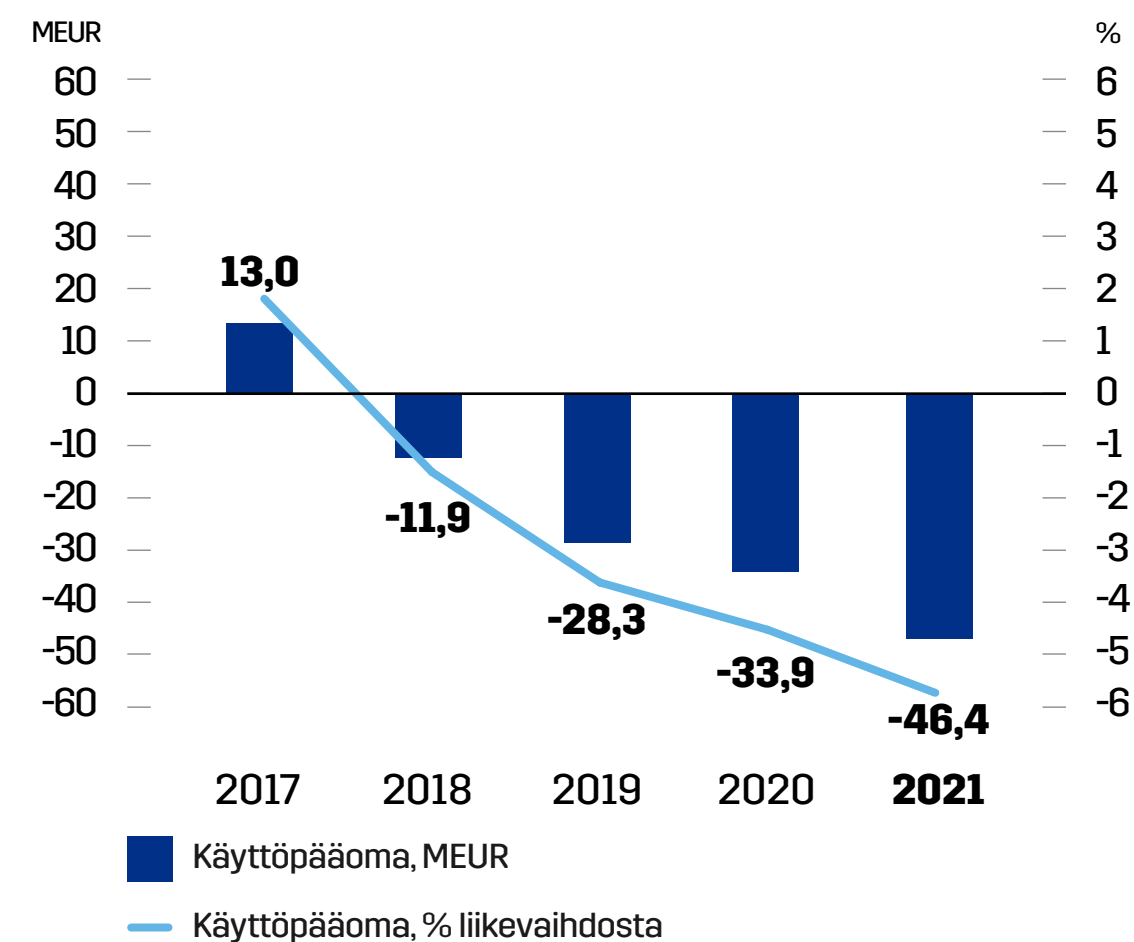
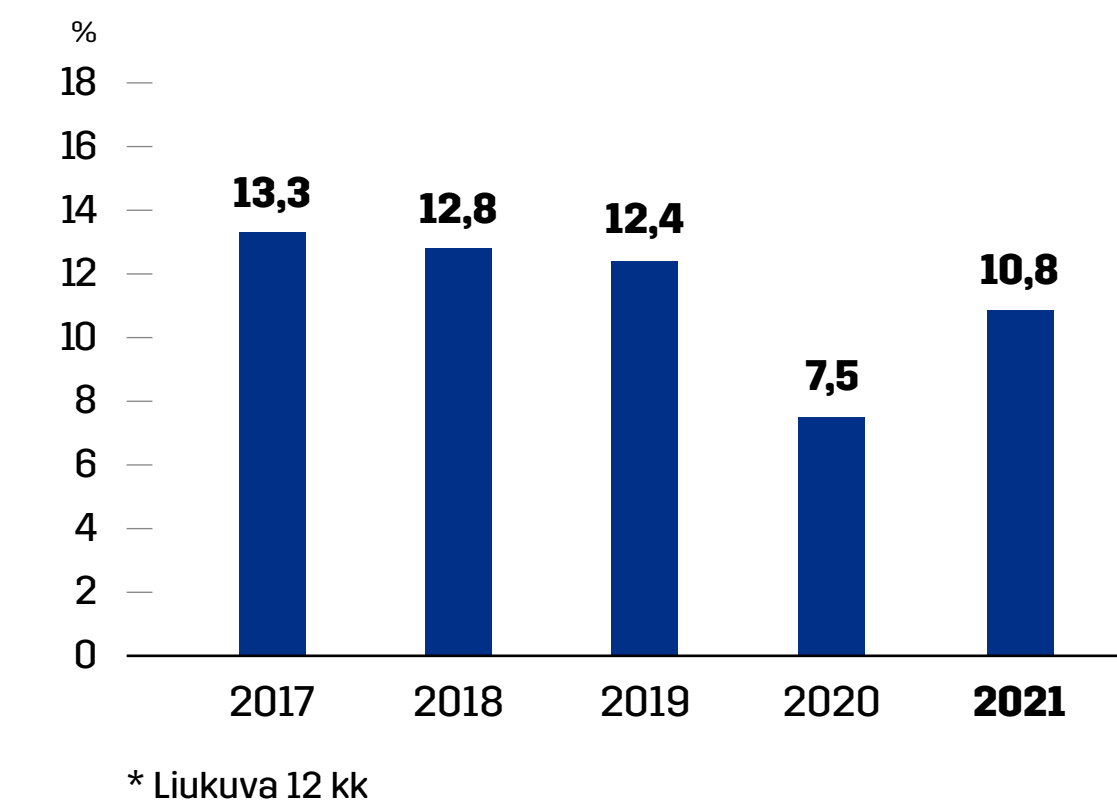
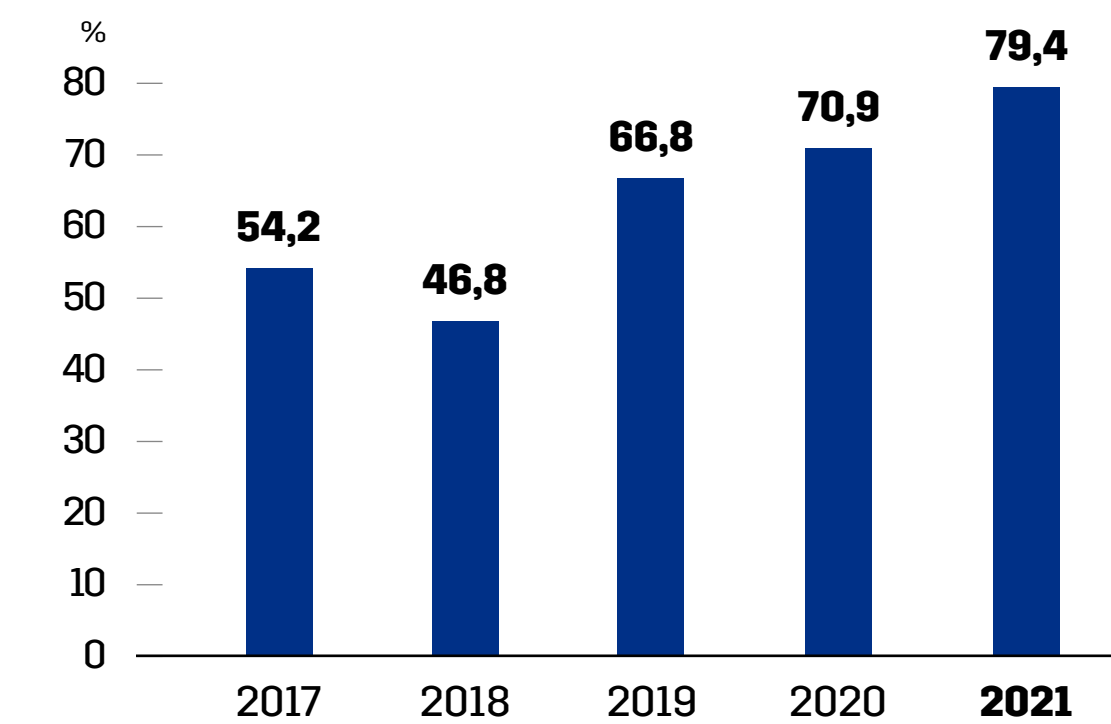
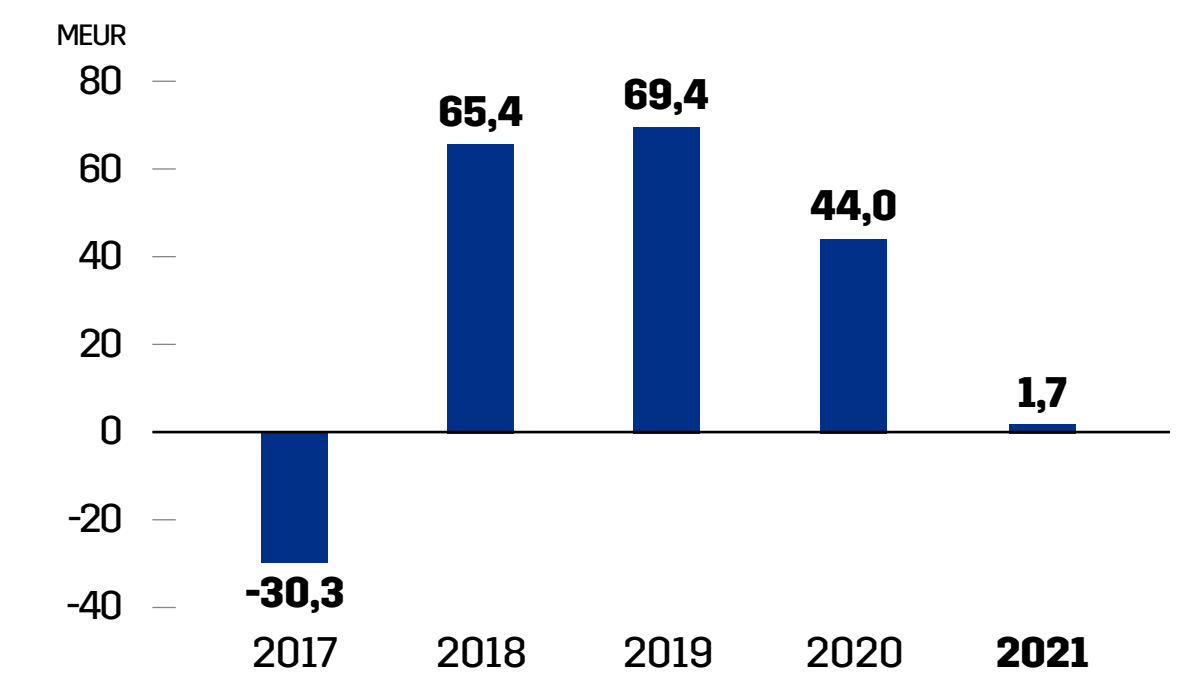
Avainluvut

	2021	2020	2019
Liikevaihto, MEUR	812,5	751,9	784,3
Liikevoitto, MEUR	42,2	28,2	45,0
Oikaistu liikevoitto***, MEUR	42,4	39,7	40,5
Voitto ennen veroja, MEUR	39,0	23,3	42,0
Oman pääoman tuotto, %	17,1	9,6	16,8
Sijoitetun pääoman tuotto**, %	10,8	7,5	12,4
Nettovelkaantumisaste, %	79,4	70,9	66,8
Omavaraisuusaste, %	33,7	33,0	35,6
Bruttoinvestoinnit, MEUR	72,3	48,2	46,1
Osakekohtainen tulos, EUR	0,90	0,50	0,90
Liiketoiminnan rahavirta/osake, EUR	1,72	2,18	2,46
Osinko/osake, EUR	0,46*	0,40	0,92

*** Lassila & Tikanoja otti vuonna 2020 käyttöön oikaistun liikevoiton uutena vaihtoehtoisena tunnuslukuna.

** Liukuva 12 kk

* Hallituksen esitys

Osinko/osake

Käyttöpääoma

Sijoitetun pääoman tuotto*

Nettovelkaantumisaste

Liiketoiminnan nettorahavirta investointien jälkeen

Toimintaympäristö ja sääntely

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (Green Deal) on laaja ja kokonaisvaltainen uudistus, jolla EU pyrkii hillitsemään ilmastomuutosta ja torjumaan luontokatoa irti kytkemällä talouskasvu ja resurssien käyttö. Uudistuksella on laajat vaikutukset energiajärjestelmiin ja materiaalitalouteen ja se tulee keskeisesti määrittämään toimintaympäristöä koko 2020-luvun.

Kaikki Green Dealin kahdeksan painopistealuetta ovat relevantteja L&T:n näkökulmasta. Kiertotalouden rooli vihreässä siirtymässä on entistä kriittisempi ja L&T:n liiketoimintaratkaisut tukevat vahvasti muutosta. Uusien liiketoimintamahdollisuuksien avautumiseen vaikuttaa keskeisesti se, miten sääntely tullaan toteuttamaan.

Sääntelyn rinnalla asiakkaidemme ja sidosryhmiemme kasvavat vastuullisuusvaatimukset ja -odotukset kiihdyttävät myös vastuullisuutta edistävien liiketoimintaratkaisuiden kysyntää ja merkitystä.

Fit for 55 – EU:n kiristynyt ilmastopolitiikka

Vuoden 2020 lopussa EU pääsi sopimukseen vuoden 2030 ilmastotavoitteiden kiristämisestä nykyisestä 40 prosentista vähintään 55 prosenttiin. EU julkaisi heinäkuussa 2021 laajan paketin lainsäädäntöehdotuksia (Fit for 55) tarvittavista toimenpiteistä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Paketti etenee EU:n päätöksentekoon vuoden 2022 aikana.

Osana ilmastopakettia komissio ehdottaa päästökauppajärjestelmän laajentamista liikenteen ja rakennusten erillislämmityksen päästöihin. Samanaikaisesti Suomessa valmistellaan erillistä kansallista tieliikenteen päästökauppajärjestelmää siltä varalta, että jo aiemmin määritellyillä keinoilla ei saada riittäviä päästövähennyksiä. Kansallisen tieliikenteen päästökauppa voisi hallituksen aikeiden perusteella tulla voimaan vuonna 2025.

L&T tukee Fit for 55 -pakettia ja kunnianhimoisempia ilmastotavoitteita. Laaja päästökauppa ja hiilidioksidin hinnoittelu luovat tehokkaan kannusteen investoida puhtaisiin teknologioihin ja ratkaisuihin. Kahden erillisen päästökauppajärjestelmän rakentaminen voi kuitenkin johtaa vaikeaan sääntelykehikkoon. Lisäksi on tärkeää ymmärtää, että uudet teknologiat eivät vielä palvele energiantensiivistä liikennettä, jolloin päästökauppa lyhyellä aikajänteellä nostaa logistiikan kustannuksia mutta ei ohjaa siirtymää puhtaisiin teknologioihin.

Taksonomia

EU:n taksonomia-asetus tuli voimaan kesällä 2020. Sen avulla luodaan luokitusjärjestelmä ympäristön kannalta kestävinä sijoituskohteina pidettäville taloudellisille toimintoille. Kestävän rahoituksen foorumi julkaisi 3.8.2021 raportin taksonomian neljän ympäristötavoitteen teknisistä arviointikriteereistä.

Komissio vie taksonomiaa eteenpäin delegoidulla säädöksellä pala kerrallaan. Loppuvuodesta vahvistettiin ilmastoa koskevat kriteerit ja seuraavaksi odotetaan maakaasua ja ydinvoimaa koskevia kriteereitä. Suomen valtio vastusti ilmastokriteereitä niiden vaikeaselkoisuuden vuoksi.

Lassila & Tikanojan liiketoiminta on laajasti taksonomian mukaista. Olemme päivittäneet arviotamme ja raportoineet taksonomiamukaisuutta säännöllisesti vuoden 2021 aikana sitä mukaa kun arviointikriteeristöjä on julkaistu.

EU:n kiertotalouden toimintaohjelma

Komissio esitti maaliskuussa 2020 laajan kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman, jota toimeenpannaan materiaali- ja sektorikohtaisilla uudistuksilla vuosien 2020–2023 välisenä aikana. EU:n uudistetun kiertotalousohjelman painopistealueina ovat jätteen synnyn ehkäiseminen, kestävien tuotteiden suunnittelu sekä kier-

rätysraaka-aineiden markkinoiden vahvistaminen. Uudet painotukset siirtävät kiertotalouspolitiikan fokusta luonnonvarojen kestäväan käyttöön.

EU:n kiertotalouspolitiikan painopistealueet ovat oikeat. Kiertotalouden painopiste siirtyy uuden ohjelman myötä sellaisiin materiaalivirtoihin, joiden vaikutus ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja luontokadon torjumiseksi on keskeinen.

L&T:n näkemyksen mukaan EU:n tulisi rakentaa ja vahvistaa kierrätysraaka-aineiden sisämarkkinoita kehittämällä end of waste eli EOW-sääntelyä ja asettamalla velvoitteita kierrätysmateriaalien käyttöön valmistustoitinnassa. Vahvat sisämarkkinat luovat pohjan kehittää jätteenkäsittelyteknologioita sekä talteenottoa.

Suomen hallitusohjelma tukee kiertotalouden läpimurtoa

Suomen hallitusohjelma sisältää erittäin kunnianhimoiset ilmastotavoitteet, joilla pyritään muuttamaan Suomi vähähiiliseksi yhteiskunnaksi seuraavan kymmenen vuoden aikana. Kierto- ja biotalous, energiatehokkuus sekä uudet teknologiat ovat keskeisessä roolissa muutoksen toteuttamisessa. Niiden kehittymistä pyritään vauhdittamaan investointitukien ja kestäväan kehityksen verouudistuksen avulla.

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kiertotalouden strategisesta ohjelmasta 8.4.2021. Tavoitteena on muutos, jolla kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta vuoteen 2035 mennessä. Ohjelman avulla pyritään hillitsemään luonnonvarojen käyttöä kaksinkertaistamalla resurssituottavuus ja materiaalien kiertotalousaste vuoteen 2035 mennessä.

L&T:n näkemyksen mukaan tulevien vuosien kehityksen vauhdittamiseksi ohjauskeinojen rooli on keskeinen. Energiasektorin osalta ne tulevat keskeisesti EU:sta, mutta materiaalitiloudessa tehokkaita ohjauskeinoja kiertotalouden edistämiseksi ei vielä ole. Niitä koskevat linjaukset on suunniteltu tehtäväksi vuoden 2022 aikana. Jäteveron ohjausvaikutus on nykyisessä muodossa olematon, joten jäteveropohjaa pitäisi laajentaa uusiin materiaaleihin sekä jätehierarkiassa jätteenpoltoon. Lisäksi EU:n uusi muovimaksu tulisi kohdentaa sekajätteeseen, jotta luotaisiin taloudellisia kannusteita lajitella jätteet entistä huolellisemmin syntypaikalla.

Jätelain muutos

EU:n komissio vahvisti vuonna 2018 jättesäädöspaketin, joka muun muassa asettaa entistä kunnianhimoisemmat tavoitteet yhdyskuntajätteiden ja pakkausjätteiden kierrätykselle. Ympäristöministeriö valmisteli jätelain muutoksen, joka sisälsi tarvittavat toimenpiteet jätedirektiivin implementoimiseksi kansalliseen jätelainsäädäntöön ja jätelain muutos tuli voimaan 19.7.2021.

Kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi otetaan käyttöön uusia, nykyistä selvästi tiukempia yrityksiin, kuntiin, asuinkiinteistöihin sekä pakkausten tuottajiin kohduttavia jätteiden erilliskeräysvelvoitteita. Tiukentuvat kierrätystavoitteet, jotka lisäävät jätteen syntypaikkalajittelua, erilliskeräystä sekä kierrätysliiketoimintaa Suomessa, ovat L&T:n näkemyksen mukaan tärkeitä edistysaskelia.

Tiukentuvien lajitteluvuorotteiden ulkopuolelle jää kuitenkin edelleen noin 40 prosenttia suomalaisista, jotka asuvat pienkiinteistöissä, ja velvoitteiden rinnalle tarvitaan tehokkaita ohjauskeinoja ja kannusteita, jotka ovat vielä valmisteluvaiheessa.

Jätelain uudistuksella vahvistetaan kuntien roolia pakkausmateriaalien ja biojätteiden keräystoiminnan järjestämisessä asuinkiinteistöiltä. Muutoksen myötä L&T:n suorat asiakassopimukset asuinkiinteistöjen kanssa, jotka koskevat pakkausjätteiden ja biojätteiden erilliskeräystä, siirtyvät kunnille kilpailutettavaksi. Sekajätteen osalta niin kutsutun kaksoiskuljetusjärjestelmän mahdollisuus asuinkiinteistöjen jätteen keräämisessä säilyy, mutta sen merkitys pienenee pakkaus- ja biojätteen erilliskeräyksen lisääntyessä.

Lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden laajentumisen yrityksiin ennakoidaan kasvattavan materiaalien keräys- ja käsittelymarkkinaa. Asuinkiinteistösegmentissä muutokset pienentävät vapaata markkinaa. Kokonaisvaikutuksiin vaikuttaa ohjauskeinojen rinnalla se, miten erilliskeräysvolyymit alkavat kehittyä velvoitteiden kiristyessä. Muutokset tulevat voimaan portaittain 1.7.2022–1.7.2024 välisenä aikana.

Työvoiman riittävyyden varmistaminen

Työvoiman saatavuuden haasteet ovat kasvaneet ja levinneet aiempaa useampiin ammattiryhmiin. Ikäluokkien pienenessä haasteet tulevat kasvamaan tulevien vuosien aikana. Työmarkkinat ovat muuttumassa hakijoiden markkinaksi. Entistä kriittisemmiksi muodostuvat kaikki ne toimenpiteet, joilla nykyisen henkilöstön työmotivaatiosta ja työkyvystä huolehditaan työuran eri vaiheissa.

Palvelusektori tulee olemaan entistä riippuvaisempi myös ulkomaisesta työvoimasta. Työperäistä maahanmuuttoa tulisi edistää sujuvoittamalla lupaprosesseja ja

poistamalla saatavuusharkinta. Työmarkkinoiden ulkopuolelle on ajautunut työkäisiä, jotka eivät ilman erityistoimia työllisty. Näiden ihmisten saaminen työelämään on kriittistä julkisen talouden tasapainottamiseksi ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi. L&T näkee näissä ryhmissä työvoimamahdollisuuden. Tämä vaatii määrätietoisia poliittisia toimia prosessien sujuvoittamiseksi sekä eläkejärjestelmän uudistamiseksi.

Työvoimapalveluiden siirtäminen kuntien hoidettavaksi (kuntakokeilu) on L&T:n näkemyksen mukaan kriittistä julkisten työvoimapalveluiden tehostamiseksi ja kehittämiseksi.

Liiketoiminnat lyhyesti

YMPÄRISTÖPALVELUT

Ympäristöpalvelut auttavat asiakkaitaan toteuttamaan kiertotaloutta. Palveluihimme sisältyvät jätehuolto- ja kierrätyspalvelut, ympäristötuotteet sekä ympäristöjohtaminen.

TEOLLISUUSPALVELUT

Teollisuuspalveluihin kuuluvat prosessipuhdistus ja viemärihuolto, vaaralliset jätteet sekä ympäristökentämisen palvelut. Palvelemme asiakkaitamme jäte- ja sivuvirta-arvoketjussa jätteiden synnystä niiden uusio- ja hyötykäyttöön.

KIINTEISTÖPALVELUT SUOMI

Kiinteistöpalvelut Suomi tuottaa kiinteistöjen kiertotalouden palveluratkaisuja tarjoamalla siivous- ja tukipalveluita, kiinteistöhuoltoa ja teknisiä palveluita. Tavoitteenamme on parantaa asiakkaidemme kiinteistöjen arvoa ja elinkaarta sekä parantaa kiinteistöjen käyttäjien tyytyväisyyttä.

KIINTEISTÖPALVELUT RUOTSI

Kiinteistöpalvelut Ruotsi tekee kiertotaloudesta totta tuottavilla kiinteistöillä, joilla on pitkä ja kestävä elinkaari. Tarjoamme kiinteistöille teknisiä palveluita ja siivouspalveluita.

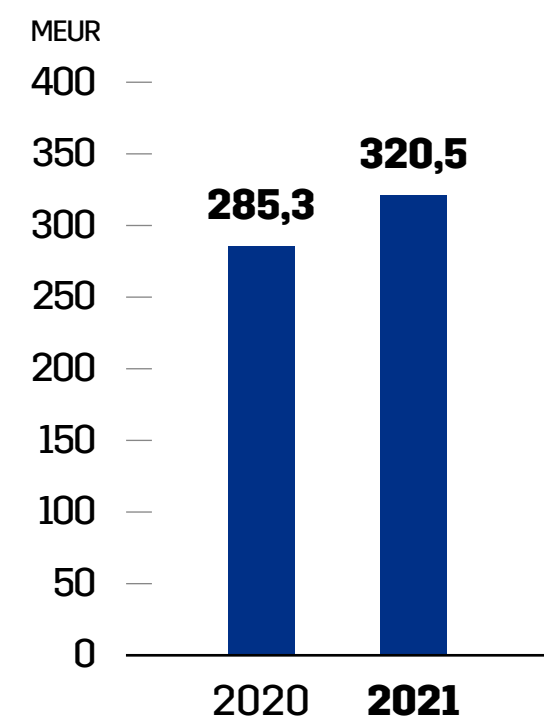
Ympäristöpalvelut vuonna 2021

Ympäristöpalvelut auttavat asiakkaitaan toteuttamaan kiertotaloutta. Palveluihimme sisältyvät jätehuolto- ja kierrätyspalvelut, ympäristötuotteet ja ympäristöjohtaminen.

Ympäristöpalveluiden liikevaihto kasvoi 320,5 miljoonaan euroon (2020: 289,4). Liikevoitto kasvoi vertailukaudesta 29,8 miljoonaan euroon (2020: 20,0). Vertailukauden lukuun sisältyy Venäjän alasajoon liittynyt 9,0 miljoonan euron kulukirjaus. Ilman Venäjän osuutta Ympäristöpalveluiden liikevoitto parani 29,8 miljoonaan euroon (2020: 28,4). Pilvipalvelujärjestelyitä koskevan kirjanpitokäsittelyn muutos vaikutti tulosta heikentävästi 0,2 miljoonaa euroa.

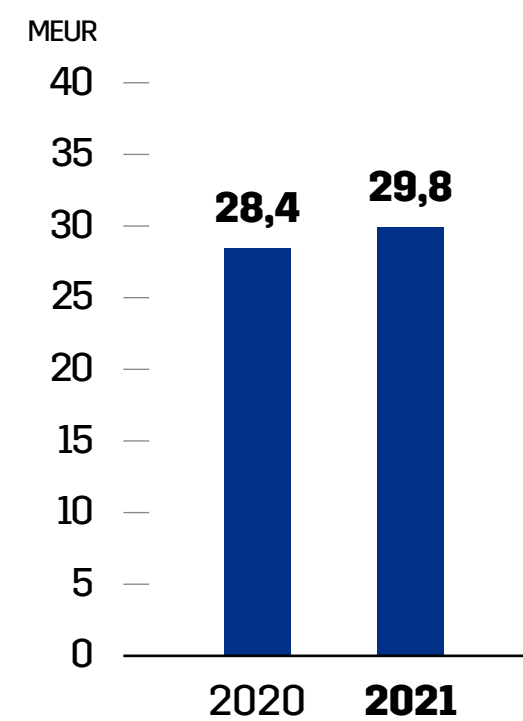
Ympäristöpalveluissa jätehuolto- ja kierrätyspalveluiden kysyntä alkoi elpyä toisella vuosineljänneksellä ja säilyi vahvana loppuvuoden. Tilausperusteinen palvelukysyntä sekä kierrätysraaka-aineiden hinnat ja kysyntä palautuivat pandemiaa edeltävälle tasolle kolmannella vuosineljänneksellä. Yritysassiakkaiden määrä kasvoi aktiivisen uusasiakasmyyntin seurauksena. Kesäkuussa tehty Sihvari Oy:n yrityskauppa vahvisti Ympäristöpalveluiden markkina-asemaa pienissä ja keskisuurissa yritysasiakkaissa. Tuotantokustannuksia kasvatti polttoaineiden voimakas hinnannousu, mikä jatkui koko vuoden.

Liikevaihto*

* Ei sisällä Venäjän toimintoja

Liikevoitto*

* Ei sisällä Venäjän toimintoja

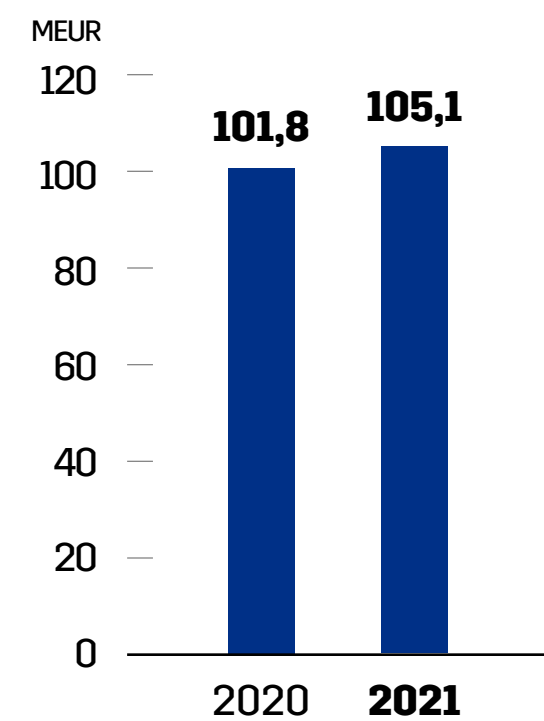
Teollisuuspalvelut vuonna 2021

Teollisuuspalveluihin kuuluvat prosessipuhdistus ja viemärihuolto, vaaralliset jätteet sekä ympäristörakentamisen palvelut. Palvelemme asiakkaitamme jäte- ja sivuvirta-arvoketjussa jätteiden synnystä niiden uusio- ja hyötykäyttöön.

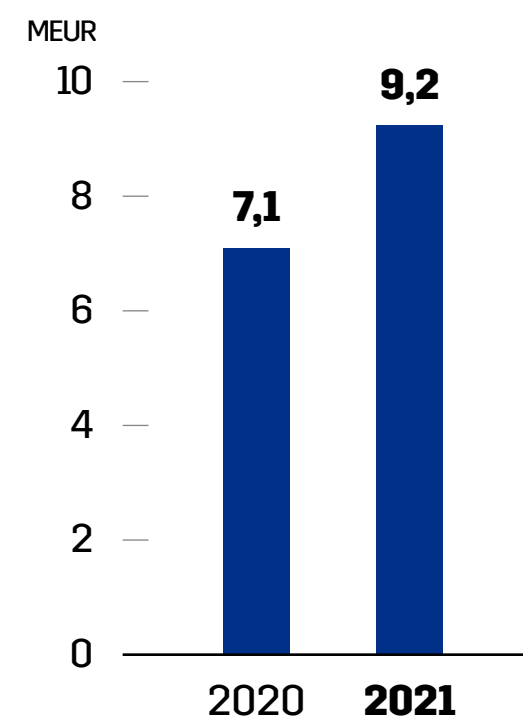
Teollisuuspalveluiden liikevaihto kasvoi 105,1 miljoonaan euroon (2020: 101,8). Liikevoitto parani vertailukaudesta 9,2 miljoonaan euroon (2020: 7,1). Pilvipalvelujärjestelyitä koskevan kirjanpitokäsittelyn muutos vaikutti tulosta heikentävästi 0,6 miljoonaa euroa.

Vaarallisissa jätteissä ja prosessipuhdistuksessa Teollisuuspalveluiden markkina-asema vahvistui vuonna 2021. Vaarallisissa jätteissä volyymit nousivat asteittain tavanomaiselle tasolle vuoden aikana. Panostukset segmenttiosaamiseen näkyivät erityisesti kemianteollisuussegmentissä, missä solmittiin uusia asiakassopimuksia. Projektiliiketoiminnassa osa alkuvuoden rakennushankkeista siirtyi pandemian vuoksi, mikä vaikeutti resurssointia ja nosti kustannuksia. Pilaantuneiden maa-alueiden

Liikevaihto

Liikevoitto

kunnostusprojekteja alkoi vertailuvuotta vähemmän ja hintakilpailu kiristyi. Teollisuuspalveluiden menetelmäkehitys jatkui vahvana. Koronaviruspandemia aiheutti teollisuuden vuosihuoltosykliin muutoksia ja osa alkuvuoteen 2021 suunnitelluista vuosihuolloista siirtyi kolmannelle vuosineljännekselle. Vuosihuoltojen päällekkäisyys kolmannelle vuosineljänneksellä vaikeutti resurssien optimointia ja lisäsi tuotantokustannuksia kasvaneen alihankinnan vuoksi.

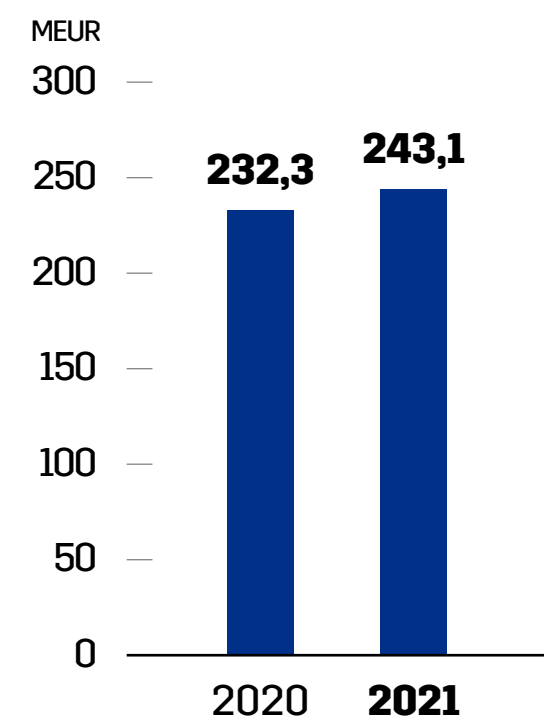
Kiinteistöpalvelut Suomi vuonna 2021

Kiinteistöpalvelut Suomi tarjoaa kiinteistöjen kiertotalouden palveluratkaisuja tuottamalla siivous- ja tukipalveluita, kiinteistöhuoltoa ja teknisiä palveluita. Tavoitteenamme on parantaa asiakkaidemme kiinteistöjen arvoa ja elinkaarta sekä kiinteistöjen käyttäjien tyytyväisyyttä.

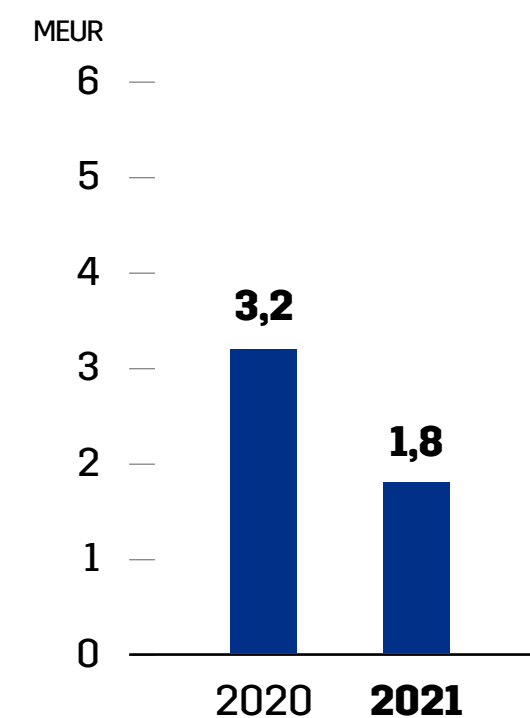
Kiinteistöpalvelut Suomen liikevaihto kasvoi 243,1 miljoonaan euroon (2020: 232,3). Liikevoitto heikkeni vertailukaudesta 1,8 miljoonaan euroon (2020: 3,2). Pilvipalvelujärjestelyitä koskevan kirjanpitokäsittelyn muutos vaikutti tulosta heikentävästi 0,1 miljoonaa euroa. Vertailukaudella liikevoittoa paransi Suomen työeläkemaksujen määräaikainen alentaminen 2,6 prosenttiyksiköllä 1.5.–31.12.2020, jonka vaikutus oli vuonna 2020 noin 2,1 miljoonaa euroa positiivinen.

Siivouksessa liiketoiminta kehittyi suotuisasti koko vuoden ja markkina-asema vahvistui. Elintarvikehygieniassa markkina-asema vahvistui Serveco Oy:n yritysston myötä. Kaupan segmentissä markkina-asema vahvistui ja palvelutarjoama laajeni Spectra Oy:n yritysstolla. Toisella vuosineljänneksellä siivousliiketoiminnassa käynnistettiin Vastuullisemman siivouksen kehitysohjelma, joka sai hyvän vastaanoton asiakkailta. Kehitysohjelman

Liikevaihto

Liikevoitto

piirissä olevien siivouskohteiden määrä oli vuoden 2021 lopussa 316, ja yli 1 000 siivoojaa koulutettiin vuoden aikana vastuullisen siivouksen menetelmien käyttöön.

Suomen kiinteistöhuollon ja kiinteistökniikan palvelulinjojen suoriutuminen oli heikkoa. Toimenpiteet kustannustehokkuuden parantamiseksi ja organisaati-orakenteen selkeyttämiseksi käynnistettiin näissä palvelulinjoissa kolmannen vuosineljänneksen lopulla. Neljä tappiollista toimipistettä lakkautettiin ja kiinteistöhuollon ja -tekniikan palvelulinjat tuotiin yhden johdon alle. Tavoitteena on vähintään 3 miljoonan euron säästöt vuonna 2022. Supistettu toimipisteverkosto parantaa tehokkuutta. Panostuksia jatketaan erityisesti kylmälaitehuoltoon ja energiatehokkuuspalveluihin.

Kiinteistöpalvelut Ruotsi vuonna 2021

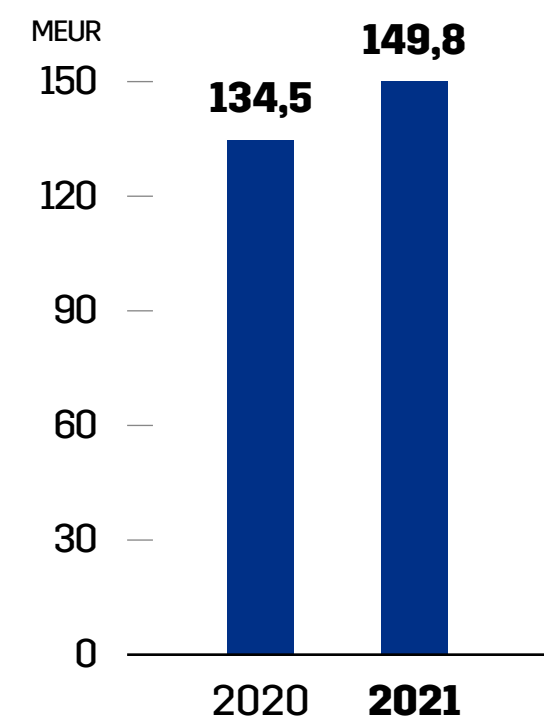
Kiinteistöpalvelut Ruotsi tekee kiertotaloudesta totta tuottavilla kiinteistöillä, joilla on pitkä ja kestävä elinkaari. Tarjoamme kiinteistöille teknisiä palveluita ja siivouspalveluita.

Kiinteistöpalvelut Ruotsin liikevaihto kasvoi 149,8 miljoonaan euroon (2020: 134,5). Liikevoitto parani vertailukaudesta 3,9 miljoonaan euroon (2020: 3,5).

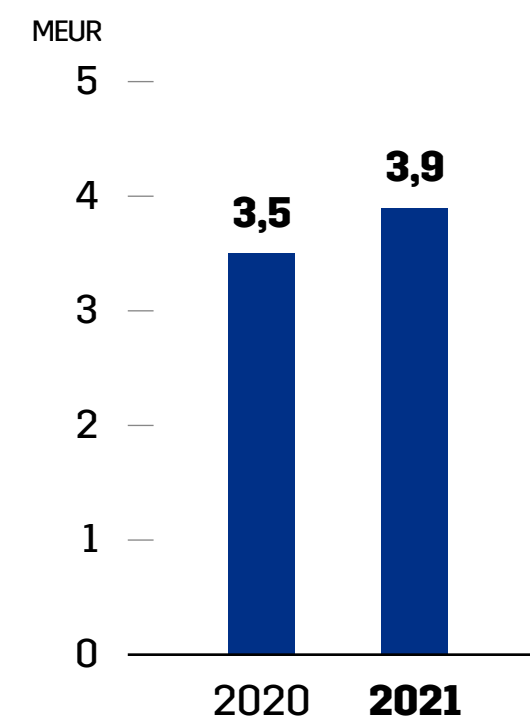
Koronaviruspandemiatilanne oli vaikea ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Pandemiatilanne alkoi helpottua toiselta vuosineljännekseltä alkaen ja markkinaosuus kehittyi suotuisasti. Erityisesti sairaala-asiakkaissa markkina-asema vahvistui neljännellä vuosineljänneksellä uuden merkittävän asiakkuuden myötä. Myös siivous ja elintarvikehygieniapalvelut kasvoivat.

Koronaviruspandemia vaikutti läpi vuoden negatiivisesti lisäpalveluiden kysyntään kuntasektorilla. Isoja kiinteistöteknisiä projekteja käynnistyi vähemmän kuin pandemiaa edeltävinä vuosina ja osa projekteista viivästyi maailmanlaajuisesta puolijohdepulasta johtuen.

Liikevaihto

Liikevoitto

VASTUULLISUUS

- 21 Johdanto vastuullisuuteen
- 24 Olennaisuus ja sidosryhmätyö
- 27 Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä
- 38 Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö
- 46 Kestävä teollisuus ja kaupungit
- 49 Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Vastuullisuus on liiketoimintamme lähtökohta

Olemme sitoutuneet toimimaan vastuullisesti. Vastuullisuus tarkoittaa meille asiakkaiden vastuullisuustyön tukemista, oman liiketoiminnan ympäristövaikutusten pienentämistä, henkilöstön hyvinvoinnin ja monimuotoisuuden edistämistä sekä vastuullisten toimintatapojen varmistamista arvoketjussamme.

Vastuullinen toimintatapa kuuluu erottamattomasti L&T:n strategiaan, liiketoimintaan ja jokapäiväiseen työhön, sillä palveluillamme on keskeinen rooli asiakkaidemme vastuullisuuden mahdollistamisessa. Toimintamme merkittävimmät vaikutukset näkyvät asiakkaillemme tuotettujen vastuullisuushyötyjen kautta.

Tavoittelemme yhä parempia tuloksia asiakkaiden materiaalien hyödyntämisessä, päästöjen ja energian kulutuksen vähentämisessä sekä kiertotaloutta edistävien menetelmien ja palveluiden kehittämisessä.

Toimintamme luonteen ja laajuuden vuoksi pystymme vaikuttamaan merkittävästi ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja sopeutumiseen. Kasvatamme määrätietoisesti toimintamme hiilikädenjälkeä ja samalla pienennämme oman toimintamme hiilijalanjälkeä.

Suurena työllistäjänä ja palveluyrityksenä kannamme sosiaalista vastuuta pitämällä huolta henkilöstömme työhyvinvoinnista ja työkyvystä sekä huolehtimalla yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden toteutumisesta. Uskomme, että hyvä henkilöstökokemus on vahvasti sidoksissa hyvään asiakaskokemukseen. Haluamme yhdessä asiakkaidemme kanssa edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa työllistämisen kautta ja teemme tämän muun muassa tarjoamalla työtä niille, joiden on vaikea työllistyä.

Vastuullisuustyömme kattaa liiketoimintamme koko arvoketjun. Huolehdimme tinkimättömästi oman toimintamme vaatimustenmukaisuudesta ja vastuullisuudesta. Noudatamme ympäristö- ja työnantajavelvoitteitamme sekä vähennämme toimintamme ympäristökuormitusta. Toimitusketjussamme arvioimme ja seuraamme toimittajiemme vastuullisuutta sekä velvoitamme omien vastuullisuusperiaatteidemme mukaiseen toimintaan.

Lähtökohtanamme on, että toimimalla vastuullisesti ja luomalla vastuullista lisäarvoa eri sidosryhmillemme, myös omistajillemme tuotettu arvo kasvaa. Raportoimme säännöllisesti toimintamme taloudellisista, ympäristö ja sosiaalisista vaikutuksista sekä verojalanjäljestämme.

Voit tutustua tarkemmin arvontuotantoon eri sidosryhmillemme vuosikatsauksen kohdasta [L&T:n arvontuonti vuonna 2021](#).

Sitoutuminen kansallisiin ja kansainvälisiin tavoitteisiin

L&T on sitoutunut tukemaan keskeisiä julistuksia ja sopimuksia, kuten:

- YK:n kestävän kehityksen tavoitteet vuodesta 2018
- Global Compact -periaatteet vuodesta 2018
- ILO:n perussopimus työelämän perusoikeuksista
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus
- Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukset

Lisäksi olemme asettaneet Science Based Targets -aloitteen hyväksymät tieteelliset ilmastotavoitteet ja sitoutuneet vähentämään omasta toiminnastamme syntyviä päästöjä tavoitteen mukaisesti vuoteen 2030 mennessä. Olemme myös sitoutuneet raportoimaan toimintamme ilmastovaikutuksista Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) -suositusten mukaisesti. TCFD-suositusten mukaiseen raporttiimme voit tutustua tarkemmin kohdassa [Ilmastomuutoksen riskit ja mahdollisuudet](#).

Tärkeimmät vastuullisuussitoumuksemme ja kestävän kehityksen indeksit

L&T ja Neste kehittävät yhdessä kestävämpää liikennettä

Yritysten vastuullisuus ja kestävä kehitys edellyttävät entistä enemmän yhdessä tekemistä. L&T:n ja Nesteen yhteistyö on vuosien saatossa kehittynyt strategiseksi kumppanuudeksi. L&T tuottaa muun muassa Nesteen liikenneasemien hoidon ja kiinteistöhuollon sekä auttaa vastuullisten prosessien kehittämisessä Nesteen asemaverkoston osalta. Neste toimittaa L&T:lle uusiutuvia polttoaineita ja vähäpäästöisiä ratkaisuja, jotka auttavat pienentämään kasvihuonekaasupäästöjä.

”Ilmastolupauksemme on pienentää asiakkaidemme hiilijalanjälkeä 20 miljoonaa tonnia vuoteen 2030 mennessä, ja L&T:n kanssa yhdessä pystymme tuota lupausta edistämään”, sanoo Nesteen vastuullisista kumppanuuksista vastaava **Heidi Peltonen**.

”Meillä on yhteiset tavoitteet, prosessit ja toimintamallit. Niistä pitkä kumppanuus rakentuukin: luottamuksesta sekä yhteisistä intresseistä ja tekemisestä. Kaikessa Nesteen ja L&T:n välisessä yhteistyössä tärkeää on myös työturvallisuus”, sanoo L&T:n strategisten asiakkuuksien johtaja **Antti Toivanen**.

L&T asiakkaiden vastuullisuuden tukena

- Pidennämme kiinteistöjen käyttöikää ja opastamme jätteiden lajittelussa.
- Luomme hyviä työskentely- ja asumisolosuhteita ja autamme säästämään energiaa.
- Huolehdimme teollisuuden tukipalveluista ja sivuvirroista ympäristöystävällisesti ja turvallisesti.
- Vähennämme kuljetustemme ympäristövaikutuksia.
- Jalostamme asiakkaidemme jätteet ja sivuvirrat hyötykäyttöön etusijajärjestyksen mukaisesti.
- Toimitamme bio- ja kierrätysraaka-aineita teollisuuden käyttöön ja kasvatamme sitä kautta toimintamme hiilikädenjälkeä.
- Huolehdimme henkilöstöstämme ja työllistämme erityisryhmiä.
- Varmistamme alihankkijoidemme vastuullisuuden.
- Kasvatamme asiakkaidemme ympäristöosaamista.
- Edistämme kiertotalouden toimintaedellytyksiä ja autamme asiakkaitamme siirtymään kiertotalouteen.

Yritysvastuuohjelma ohjaa vastuullisuustyötä

L&T:n vastuullisuusohjelma ja sen teemat toteuttavat yrityksen missiota, Teemme kiertotaloudesta totta -missiota ja strategiaa. Ohjelmassa on huomioitu yritys vastuun olennaiset näkökohdat ja niille on asetettu soveltuvin osin mitattavat ja seurattavat tavoitteet.

Yritysvastuuohjelman painopisteet on määritelty toimintamme vaikutusten, keskeisten sidosryhmien odotusten sekä strategisten painotusten pohjalta. Lisäksi olemme huomioineet ympäristö- ja palvelualan yritykselle ominaiset liiketoiminnan ja toimintaympäristön erityispiirteet sekä YK:n kestävä kehityksen ja Global Compact -aloitteen tavoitteet. Yritysvastuun olennaisuusanalyysiin ja tehtyihin valintoihin voit tutustua tarkemmin raportin Olennaisuus ja sidosryhmätyö -osiossa.

Yritysvastuuohjelman keskeiset vastuullisuustavoitteet on kirjattu yhtiön pitkän aikavälin strategisiin tavoitteisiin ja raportoimme näiden edistymisestä säännöllisesti osavuosisikatsausten yhteydessä.

Yritysvastuun johtaminen

L&T:llä yritys vastuun johtaminen on integroitu osaksi liiketoiminnan johtamista.

L&T:n hallitus vahvistaa yritys vastuuhjelman strategian yhteydessä ja asettaa yhtiön pitkän aikavälin tavoitteet. Yhtiön hallitus seuraa yritys vastuuhjelman etenemistä vuosittain. Tammikuusta 2021 hallituksen henkilöstövaliokunta muuttui henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnaksi. Yritysvastuuta käsitellään säännöllisesti, vähintään kolme kertaa vuodessa, valiokunnan asialistalla.

Yhtiön ja liiketoimintojen johtoryhmät ohjaavat ja seuraavat säännöllisesti yritys vastuuhjelman edistymistä. Yritysvastuu on johtoryhmien asialistalla neljännesvuosittain, mikä mahdollistaa vastuullisuuden tehokkaamman

johtamisen. Kehittäminen tapahtuu pääosin liiketoimintalähtöisissä työryhmissä. Vastuullisuustyön käytännön koordinoinnista ja raportoinnista vastaa yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtaja ja hänen alaisuudessaan toimiva viestintä- ja vastuullisuusorganisaatio. Lisäksi jokaisen L&T:läisen velvollisuutena on huolehtia työtehtävässään vastuullisuutta koskevien toimintaperiaatteiden noudattamisesta.

Päätöksenteossamme ja hallinnossamme noudattamme Suomen osakeyhtiölakia, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä, L&T:n yhtiöjärjestystä, L&T:n hallituksen ja sen valiokuntien työjärjestyksiä sekä Nasdaq Helsinki Oy:n sääntöjä ja ohjeita.

Vastuullisuuteen liittyvien riskien hallinta on osa yhtiön kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Sen tavoitteena on merkittävien riskitekijöiden tunnistaminen, niihin varautuminen ja niiden optimaalinen hallinta siten, että yhtiön tavoitteet saavutetaan. Keskeisistä riskeistä ja niiden hallinnasta voit lukea tarkemmin [Taloudellisen katsauksen](#) sivuilta 12 alkaen.

Johtamisjärjestelmämme tukee yhdenmukaisia toimintatapoja

L&T:n johtamisjärjestelmän tavoitteena on parantaa johtamiskäytäntöjä, kirkastaa pelisääntöjä ja tehostaa strategian toteuttamista. Järjestelmän keskiössä ovat henkilöstön hyvinvointi, turvallinen työympäristö ja esimerkillisyys ympäristöasioissa. Johtamisjärjestelmä on sertifioitu ISO 9001 (laatu), ISO 14001 (ympäristö) ja ISO 45001 (työterveys ja työturvallisuus) -standardien mukaisesti. Vuonna 2021 sertifiointi kattoi lähes 90 prosenttia Suomen liiketoiminnoista ja henkilöstöstä. Ruotsissa sertifiointi kattoi kaikki liiketoimintomme.

Yritysvastuun johtaminen L&T:llä

Olennaisuus ohjaa yritysvastuu- ja sidosryhmätyöskentelyä

Vastuullisuuden olennaisuusarvio määrittää yritysvastuuohjelmamme ja vastuullisuustyömme painopistealueet. Olennaisuuden arviointi on jatkuvaa, ja se ohjaa yritysvastuu- ja sidosryhmätyöskentelyämme sekä toimenpiteitämme.

L&T:n vastuullisuuden olennaisimmat aiheet perustuvat liiketoimintamme keskeisiin vaikutuksiin sekä sidosryhmiemme odotuksiin. Olennaisuusarvioinnin pohjana toimii vuonna 2018 toteutettu laaja sidosryhmätutkimus sekä säännöllisesti toteuttavat sidosryhmäkohtaiset tutkimukset ja vuoropuhelut. Vuoden 2021 aikana olemme selvittäneet sijoittajien ja analyytikoiden, oman henkilöstön, suuren yleisön ja median näkemyksiä erillisillä tutkimuksilla. Lisäksi arvioinnissa on huomioitu YK:n kestävä kehityksen ja Global Compact -aloitteen tavoitteet.

Liiketoimintamme keskeiset vaikutukset

Ympäristövaikutukset

L&T:n ympäristövaikutukset toteutuvat erityisesti asiakkaille tuotettavien palveluiden kautta. Lisäämme asiakkaidemme materiaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä ja prosessoimme niistä kierrätysraaka-aineita teollisuuden

tarpeisiin sekä korvaamme fossiilisia polttoaineita bio- ja kierrätyspolttoaineilla. Näin pystymme merkittävästi vaikuttamaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseen sekä luonnonvarojen säästämiseen.

Merkittävänä logistiikkatoimijana keskitymme omassa toiminnassamme erityisesti keräys- ja kuljetuspalveluista aiheutuvien päästöjen vähentämiseen. Lisäksi varmistamme materiaalien käsittely-, varastointi- ja loppusijoitustoimintamme ympäristövastuullisuuden sekä ympäristölainsäädännön ja -standardien tinkimättömän noudattamisen. Edellytämme samaa myös alihankkijoiltamme.

Sosiaaliset vaikutukset

Merkittävänä työllistäjänä ja palvelualan yrityksenä L&T:n sosiaalisen vastuun painopiste on omassa henkilöstössä. Toimintamme keskeiset vaikutukset kohdistuvat työllistämiseen, henkilöstömme työkyvyn edistämiseen, työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden parantamiseen sekä monimuotoisuuden edistämiseen. Näillä toimilla pystymme vaikuttamaan muun muassa työurien pidentymiseen.

Lisäksi pystymme vähentämään eriarvoisuutta yhteiskunnassa tarjoamalla töitä myös niille, joiden on vaikea työllistyä tai jotka eivät pysty välttämättä tekemään täyttä työpäivää.

Varmistaaksemme henkilöstön tasavertaisen kohtelun kunnioitamme ihmis- ja työoikeuksia ja noudatamme kansallisia lakeja, sopimuksia ja muita velvoitteita. Edellytämme samaa myös alihankkijoiltamme.

Taloudelliset vaikutukset

Toimintamme keskeinen taloudellinen vaikutus on omistaja-arvon kestävä kasvattaminen. Tavoittelemme markkinoitamme nopeampaa ja kannattavaa kasvua, säilyttäen kuitenkin vakavaraisuuden ja taloudellisen joustavuuden.

Olemme toimintapaikkakunnillamme merkittävimpien työnantajien joukossa ja maksetuilla palkoilla ja veroilla sekä tekemillämme ostoilla on huomattava vaikutus kuntatalouteen ja talousalueiden elinkeinotoimintaan.

Varmistamme hallintomme vastuullisuuden noudattamalla päätöksenteossamme ja hallinnossamme Suomen osakeyhtiölakia, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä, L&T:n yhtiöjärjestystä, L&T:n hallituksen ja sen valiokuntien työjärjestyksiä sekä Nasdaq Helsinki Oy:n sääntöjä ja ohjeita.

Sidosryhmien odotukset

Sidosryhmätyömme painopiste on niissä sidosryhmissä, joihin toimintamme vaikutukset kohdistuvat eniten ja jotka pystyvät toiminnallaan vaikuttamaan eniten liiketoiminta- ja vastuullisuustavoitteidemme toteutumiseen. Sidosryhmien odotukset huomioidaan L&T:n strategia-työssä ja liiketoimintavalinnoissa.

Keskeiset sidosryhmämme ovat asiakkaat, oma henkilöstö ja potentiaaliset työntekijät, sijoittajat, valtakunnalliset ja alueelliset päättäjät ja vaikuttajat, mukaan lukien järjestöt sekä media ja suuri yleisö.

Käymme aktiivista vuoropuhelua tärkeimpien sidosryhmiemme kanssa. Mittaamme säännöllisesti sidosryhmätukea sekä esimerkiksi asiakastytyväisyyttä ja henkilöstötyytyväisyyttä. Vuoropuhelun ja mittauksen avulla tunnistamme sidosryhmien odotukset sekä määrittelemme tarpeelliset kehittämistoimenpiteet. Olemme tiivistäneet sidosryhmien odotukset kolmeen tärkeimpään näkökohtaan.

- **Kestävän liiketoiminnan toiminnanjohtajuus**

Alan johtavana yrityksenä L&T:n odotetaan kehitävän koko alaa yhteiskunnan kannalta oikeaan suuntaan ja toimivan ympäristöasioissa oikein ja vastuullisesti.

- **Hyvä työnantajuus**

Suurena työllistäjänä ja palveluyrityksenä meidän edellytetään olevan vastuullinen työnantaja, joka pitää huolta henkilöstönsä hyvinvoinnista ja kohtelee henkilöstöään hyvin ja tasapuolisesti sekä noudattaa erityistä huolellisuutta haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden työsuhteissa.

- **Hyödyllinen kumppani**

L&T:n odotetaan olevan asiakkaidensa hyödyllinen kumppani, joka kehittää uusia palveluita ja tukee asiakkaita heidän omien tavoitteidensa saavuttamisessa sekä pitää kiinni lupauksistaan.

Olennaisuusarvio

Yritysvastuun olennaisuusarviossa olemme tunnistanee liiketoimintamme ja strategiamme kannalta olennaisimmat vastuullisuusnäkökohdat. Olemme kategorisoineet ne sidosryhmien odotusten ja toimintamme vaikutusten pohjalta alla esitettyyn kolmeen luokkaan:

Edelläkävijyyys ja parhaat käytännöt

L&T:n toiminnan vaikutusten, strategian ja sidosryhmien näkökulmasta kaikkein olennaisimmat vastuullisuusnäkökohdat, joissa tavoittemme edelläkävijyyttä ja pyrimme luomaan alamme parhaita käytäntöjä.

Sidosryhmien odotuksiin vastaaminen

Muut yhtiön toiminnan ja sidosryhmien kannalta olennaisiksi arvioimamme vastuullisuusnäkökohdat, joissa pyrimme täyttämään sidosryhmiemme odotukset ja toimimaan niiden mukaisesti.

Vaatimustenmukaisuus

Muissa L&T:n liiketoimintaan olennaisesti liittyvissä vastuullisuusnäkökohdissa pyrimme vähintään varmistamaan vaatimustenmukaisuuden täyttymisen.

Lisäksi olemme tunnistanee vastuullisuustyömme ajureiksi toimintamme kannalta keskeisimmät kuusi YK:n kestävän kehityksen tavoitetta, joiden edistämiseen olemme sitoutuneet.

Sidosryhmä	Keskeiset mielenkiinnon kohteet 2021	Odotuksiin vastaaminen	Vuorovaikutus
Asiakkaat	Asiakaspalvelupalvelu- ja tyytyväisyys, toiminnan vastuullisuus, henkilöstön hyvinvointi.	Kehitimme uusia palveluja yhdessä asiakkaidemme kanssa. Kehitimme digitaalisten asiointikanaviemme toimivuutta. Tehostimme asiakasviestintää erityisesti ympäristöpalveluissa. Siivouksessa aloitimme Vastuullisempaa siivousta -kehitysohjelman.	Yritysassiakkaidemme suositteluhaluutta mittaava asiakaskysely (NPS) sekä useita asiakaskohtaisia kyselyitä. Asiakaspalvelu (puhelin, sähköposti, digitaaliset asiointikanavat) sekä vuoropuhelu asiakasvastaavien ja myynnin kanssa. Markkinointiviestintä ja digi- ja muut tapahtumat.
Oma henkilöstö	Henkilöstön fyysinen ja henkinen hyvinvointi, työssäjaksaminen, koulutus ja osaamisen kehittäminen, arkipyhäkäytännöt kiinteistöalan tuntityöntekijöiden keskuudessa.	L&T tarjosi monipuolisia fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin palveluja työntekijöille sekä työssäoppimismahdollisuuksia, urapolkuja ja koulutuksia. Uudistimme digitaalisia sisäisen viestinnän kanaviamme. Kävimme keskustelua luottamushenkilöiden kanssa arkipyhäkäytännöistä.	Palaute- ja kehityskeskustelut, henkilöstökyselyt, yhteistoiminta ja European Works Council -toiminta, työpajat, digitaaliset tilaisuudet ja sisäisen viestinnän kanavat kuten intranet ja Teams.
Potentiaaliset työntekijät	Työantajamielikuva ja työntekijäkokemus.	Hyödynsimme aiempia vuosia laajemmin digitaalisia mahdollisuuksia tavoittaa potentiaalisia työnhakijoita. Työllistimme aiempia vuosia enemmän henkilöitä hotelli- ja ravintola-alan työkokemuksella koronaviruspandemian vähentäessä tarjolla olevia hotelli- ja ravintola-alan työpaikkoja.	Yhteistyö oppilaitosten kanssa, digitaaliset rekrytointi- ja uratapahtumat, työnantajamielikuvan kehittäminen sosiaalisen median kanavien välityksellä.
Sijoittajat ja omistajat	Taloudellinen suorituskyky ja strategian eteneminen, liiketoiminnan vastuullisuus ja ESG-luokitukset, asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys.	Aloimme julkaisemaan vastuullisuustietoja neljännesvuosittain osavuositarkastuksissa, osallistuimme useisiin vastuullisuus- ja ESG-kyselyihin ja julkistimme alustavan arviomme siitä, miten suuri osa L&T:n liiketoiminnasta on EU-taksonomiakelpoista.	Pörssitiedotteet, talouskatsaukset, vuosiraportointi, konsernin verkkosivut, webcast-lähetykset, säännölliset sijoittajatapaamiset ja vuosittainen yhtiökokous, kyselyt.
Päätäjät ja vaikuttajat (ml. valtakunnalliset ja alueelliset päätäjät ja järjestöt)	Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillitseminen, työllistäminen.	Osallistumme aktiivisesti elinkeino- ja työmarkkinajärjestöjen toimintaan Suomessa ja EU-tasolla. Osallistuimme kiertotalouden ohjauskeinoja koskevaan valmisteluun Suomessa ja teimme uusia aloitteita työ- ja elinkeinoviranomaisille tarvittavista toimenpiteistä osatyökykyisten työllistämisen edistämiseksi.	Toiminta järjestöissä, vuoropuhelu viranomaisten ja päättäjien kanssa, yhteistyöhankkeet, projektit, kyselyihin vastaaminen, verkkosivut ja vuosiraportointi.
Media	Kiertotalouden käytännön edistysaskeleet, koronaviruspandemian vaikutukset jätehuoltoon ja siivoukseen, jätelakiuudistuksen vaikutukset jätealaan.	Julkaisimme lukuisia lehdistötiedotteita ja osallistuimme useisiin haastatteluihin.	Lehdistötiedotteet, haastattelut, julkaisut, mediatilaisuudet, yhtiön verkkosivut ja sosiaalisen median kanavat.

L&T:n yritys vastuuhjelma 2019–2024

SDG

Painopisteet

 Kiertotalous ja ilmastomuutoksen hillintä

 Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

 Kestävä teollisuus ja kaupungit

 Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Näkökohdat ja tavoitteet 2019–2024

Kasvatamme toimintamme hiilikädenjälkeä: hiilikädenjälki kasvaa liikevaihtoa nopeammin.

Pienennämme hiilijalanjälkeämme: omien päästöjen vähentäminen 50 % ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Edistämme asiakkaidemme materiaalien ja energian kestävää käyttöä ja vähennämme hävikkiä.

Huolehdimme henkilöstömme työhyvinvoinnista, työkyvystä ja työturvallisuudesta: henkilöstön suositteluaste 80 % ja useita muita tavoitteita.

Työllistämme erityisryhmiä ja osatyökykyisiä.

Luomme talouskasvua ja hyvinvointia.

Edistämme teollisuusinfran kehittämistä kestäväen kehityksen mukaiseksi, hyödynnämme sivuvirtoja ja suljettuja kiertoja.

Innovoimme ratkaisuja kestävien kaupunkien rakentamiseksi sekä terveellisten ja turvallisten olosuhteiden luomiseksi.

Varmistamme toimintamme vaatimustenmukaisuuden ja eettisyyden.

Varmistamme toimitusketjumme vastuullisuuden.

L&T näyttää suuntaa ilmastonmuutoksen torjunnassa

L&T:n tavoitteena on ilmastonmuutoksen hillintä ja kiertotalouden toiminnanjohtajuus. Ympäristövastuu toteutuu toiminnassamme erityisesti hiilikädenjäljen kasvattamisen kautta.

Ympäristövastuun toteutuminen ja kestävä kehityksen edistäminen ovat liiketoimintamme lähtökohta. Asiakkailla tuottamamme palvelut vähentävät päästöjä. Tästä muodostuu hiilikädenjälkemme, jonka kasvattaminen on yksi pitkän aikavälin strategisista tavoitteistamme. Positiivisten ilmastovaikutusten lisäksi hillitsemme ilmastonmuutosta myös pienentämällä omien toimintojemme kasvihuonekaasupäästöjä. Kasvihuonekaasupäästöjen globaaliin vähentämiseen tähtäävä Science Based Targets initiative (SBTi) validoi vuonna 2020 asettamamme

Vastuullisuusohjelman painopisteet

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

Painopisteet ja tavoitteet 2019–2024	Lähtötaso 2018	Toteuma 2021	Tavoite 2024	Onnistumisemme ja huomiot
Kasvatamme toimintamme hiilikädenjälkeä				
Strateginen tavoite: hiilikädenjälki suhteessa liikevaihtoon		-17 % 1,1 milj. tCO ₂ -ekv.	Hiilikädenjälkemme kasvaa liikevaihtoa nopeammin.	L&T:n hiilikädenjälki 1,1 miljoonaa tCO ₂ -ekv. (1,2). Hiilikädenjälki-intensiteetti lasketaan suhteessa miljoonaan euroon.
Pienennämme omaa hiilijalanjälkeämme				
Omat päästöt ajokilometriä kohden, gCO ₂ -ekv.	952	-19 % 771 gCO ₂ -ekv.	-50 % vuoteen 2030 mennessä	Hiilijalanjälki-intensiteetti: Scope 1 ja 2 päästöjen suhde ajokilometreihin.
Toimitusketjusta aiheutuvien muiden epäsuorien päästöjen vähentäminen: suurimpien tavarantoimittajien ja alihankkijoiden omat päästötavoitteet				
Edistämme asiakkaidemme materiaalien ja energian kestäväää käyttöä ja vähennämme hävikkiä				
Asiakkaiden materiaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätysasteen nostaminen	54,2 %	58,4 %	60 % (70 % vuoteen 2030 mennessä)	Kierrätykseen menevät materiaalivolyymit kasvoivat 2,0 % ja kaikki materiaalivirrat kasvoivat 2,3 % vuoteen 2020 verrattuna.
Asiakkaiden energiatehokkuuden parantaminen				
		Energiaseurannassa 225 (218) kohdetta, 3 112 (2 539) energiatehokkuus korjausehdotusta.		

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

päästövähennystavoitteen tieteelliseksi ilmastotavoitteeksi. Lisäksi teemme aktiivisesti töitä kiertotalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi ja edistämiseksi.

Ympäristövastuun johtaminen

Ympäristöpolitiikassa on määritetty ne periaatteet, joita L&T noudattaa niin omassa toiminnassaan kuin asiakkaille tuottamisessaan palveluissa. Lähtökohtana on ympäristölainsäädännön ja -standardien tinkimätön noudattaminen sekä jatkuvan parantamisen periaate. Vastuullinen ympäristöasioiden hoito on osa L&T:n operatiivista riskienhallintaprosessia.

Toimintamme ympäristöriskit liittyvät ajoneuvokalustoon, jätteiden varastointiin ja käsittelyyn sekä kemikaaliturvallisuuteen. ISO 14001 -sertifioitu ympäristöjärjestelmä ja tehokas omavalvonta ovat riskienhallinnan kulmakiviä. Ympäristöriskejä kartoitetaan säännöllisesti esimerkiksi tarkastusten ja auditointien avulla. Puutteet ja riskikohteet kirjataan järjestelmään, jolla niiden käsittelyä seurataan.

L&T:llä ympäristövastuu kattaa koko arvoketjumme ja edellytämme sekä kumppaneitamme että toimittajitamme vastuullista ympäristöasioiden hoitoa. Ympäristövastuuasiat huomioidaan hankintaprosessissamme muun muassa itsearviointien avulla. Jätettä luovutetaan vain sellaisille toimijoille, joilla on lupa sitä vastaanottaa tai käsitellä.

Hiilikädenjälki keskeinen onnistumisen mittari

L&T:n toiminnalla on suuri hiilikädenjälki. Palvelumme tuottavat asiakkaillemme merkittäviä päästövähennyksiä. Ne muodostuvat muun muassa siitä, kun asiakkaamme korvaavat neitseellisiä raaka-aineita kierrätysraaka-aineilla tai fossiilisia polttoaineita bio- ja kierrätyspolttoaineilla.

Hiilikädenjäljen kasvattaminen on yksi strategisista tavoitteistamme. Samalla, kun toimintamme hiilikädenjälki kasvaa, asiakkaidemme hiilijalanjälki pienenee. Näin tuemme asiakkaitamme heidän ympäristövastuun tavoitteidensa saavuttamisessa. L&T:n hiilikädenjälki eli toiminnan tuottamat päästövähennykset olivat vuonna 2021 noin 1,1 miljoonaa (2020: 1,2) CO₂-ekvivalenttonnia. Hiilikädenjälki-intensiteetti oli -1 358 tCO₂e/MEUR. Intensiteetti laski edellisvuodesta 17 prosenttia. Hiilikädenjälki-intensiteetti lasketaan suhteuttamalla hiilikädenjälki yhtiön liikevaihtoon. Vuoden 2021 laskenta kattaa L&T:n Suomen toiminnot.

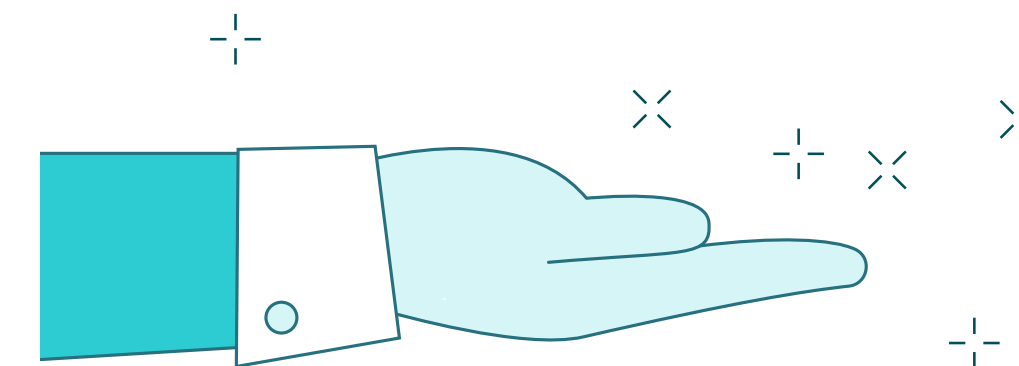
Vuonna 2021 Suomessa voima- ja lämpölaitokset sekä sementtiunit korvasivat fossiilisten polttoaineiden käyttöä L&T:n valmistamalla ja toimittamalla bio- ja kierrätyspolttoaineilla laskennallisesti 2,4 TWh:lla (2020: 2,8 TWh). L&T tuottaa biopolttoainetta metsien hiilinielujen lisäävän metsänhoidon sivu- ja tähdevirroista. Kierrätyspuumurskeet tehdään rakentamisen, teollisuuden ja kaupan alan puujätteistä ja korjauskelvottomista puupakkauksista. Kierrätyspolttoaineet (SRF) valmistetaan kierrätykseen kelpaamattomista yhdyskunta- ja rakennusjätteistä.

Oman toimintamme hiilikädenjälki

Hiilikädenjälki eli toiminnan päästösäästöt

1,1 milj.

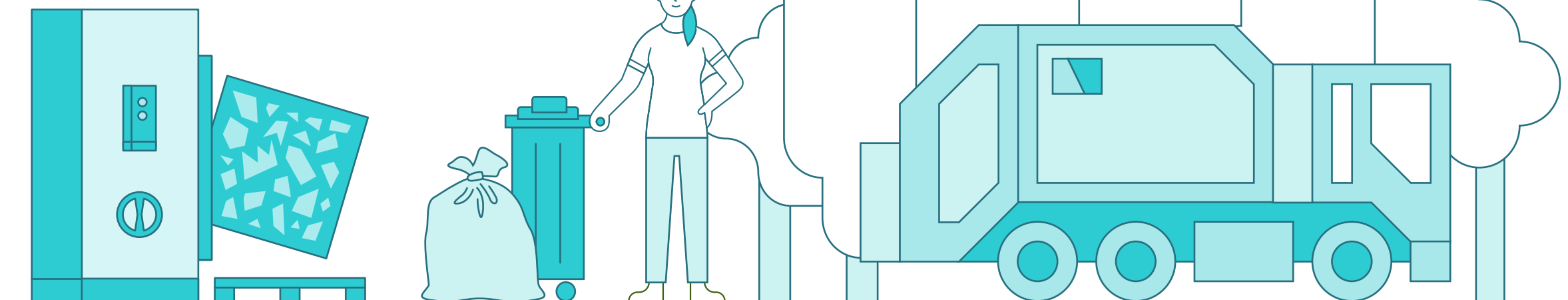
tonnia CO₂-ekv. (1,2)

L&T:n toiminta säästää vuodessa saman verran päästöjä kuin

107 000

suomalaista tuotantaa.

-760

BIO- JA KIERRÄTYSPOLTTOAINE-TOIMITUKSET SEKÄ ASIAKKAILLE TUOTETUT ENERGIANSÄÄSTÖT

-340

MATERIAALI-KIERRÄTYS

tuhatta tonnia CO₂-ekv.

STRATEGINEN TAVOITTEEMME:

Toimintamme hiilikädenjälki kasvaa liikevaihtoa nopeammin.

**Kiertotalous ja
ilmastonmuutoksen hillintä****Kansainvälistä tunnustusta ilmastonmuutoksen hillitsemisessä**

Vuonna 2021 L&T menestyi jälleen erinomaisesti kansainvälisessä yritysten ilmastotyötä arvioivassa vertailussa. Sijoituimme CDP:n ilmastoarviossa maailman kärkiyhtiöiden joukkoon, Leadership-tasolle, toiseksi parhaalla luokituksella A-.

Kansainvälinen yritysten vastuullisuutta arvioiva EcoVadis antoi Lassila & Tikanojalle Platinum-tunnustuksen. EcoVadiksen arvioimista noin 75 000 yrityksestä vain yksi prosentti saa Platinum-tuloksen.

Hiilijalanjäljen pienentäminen alkaa omasta toiminnasta

L&T:n strategisena tavoitteena on puolittaa oman toimintansa (Scope 1 ja 2) hiilijalanjälki ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi tavoitteenamme on vähentää toimitusketjustamme aiheutuvia epäsuoria päästöjä niin, että 70 prosenttia suurimmista tavarantoimittajistamme ja alihankkijoitamme (spend) ovat asettaneet tavoitteet omien päästöjensä vähentämiseksi vuoteen 2024 mennessä.

L&T:n asettamat päästövähennystavoitteet ovat kasvihuonekaasupäästöjen globaaliin vähentämiseen tähtäävän Science Based Targets -aloitteen (SBTi) validoimia tieteellisiksi päästövähennystavoitteiksi. Asettamamme päästötavoitteet vastaavat Pariisin ilmastopimuksen tavoitteita rajoittaa ilmaston lämpeneminen selvästi alle 2 celsiusasteen. L&T:n absoluuttinen oman toiminnan (Scope 1 ja 2) hiilijalanjälki oli vuonna 2021 37,8 tCO₂e (2020: 36,7 tCO₂e). Absoluuttiset päästöt kasvoivat edel-

lisvuoteen verrattuna johtuen muun muassa lisääntyneistä ajokilometreistä.

Tieteellinen päästövähennystavoitteemme, eli päästöintensiteetti, lasketaan suhteuttamalla oman toiminnan suorat ja epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt ajokilometreihin. Laskentaperiaatteisiin voit tutustua tarkemmin sivulla 56. Vuonna 2021 L&T:n päästöintensiteetti oli 771 gCO₂-ekv. ajokilometriä kohden ja se laski vertailuvuodesta 19 prosentilla.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi tulemme siirtymään liikenteessä päästöttömiin teknologioihin ja polttoaineisiin sekä siirrymme omien kiinteistöjen lämmityksessä uusiutuvaan energiaan. Lisäksi sitoutamme toimitusketjumme omiin tavoitteisiimme. Olemme jatkaneet pitkäjänteisiä toimenpiteitä keräys- ja kuljetuspalveluiden päästöjen vähentämiseksi.

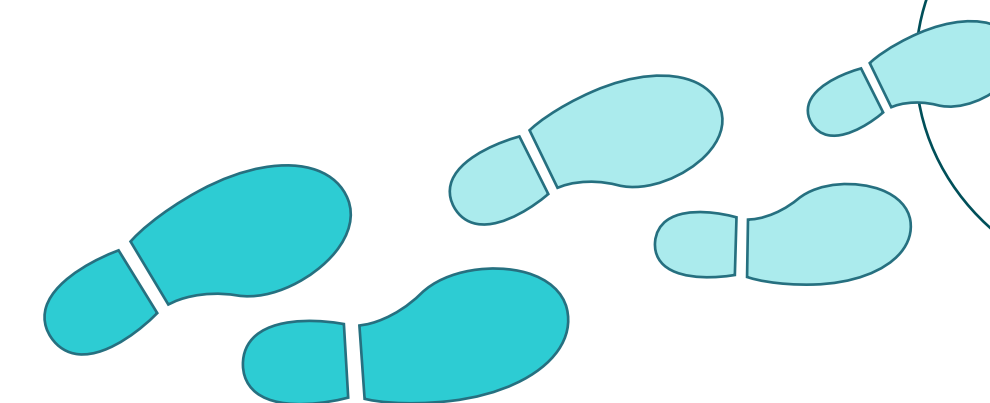
- Säilytimme raskaan kaluston kuljettajien ajotapaindeksin korkean tason 9,1 (2020: 9,1). Indeksii kertoo ajotavan turvallisuudesta ja taloudellisuudesta asteikolla 4–10.
- Ajotavanseuranta jatkettiin Ympäristö- ja Teollisuuspalveluiden ajoneuvoissa. Ajotavanseurantalaitteisto on asennettu vuoden 2021 lopussa yhteensä 973 ajoneuvoon (2020: 969).
- Seurannan lisäksi kehitämme kuljettajiemme ajotapaa koulutuksilla ja yksikkökohtaisten toimenpideohjelmien avulla. Raportointivuoden aikana 126 kuljettajaa (2020: 120) osallistui ennakoivan ajotavan koulutuksiin.

Oman toimintamme päästöt

Hiilijalanjälki eli
oman toiminnan päästöt

37,8

tuhatta tonnia CO₂-ekv. (36,7)

**STRATEGINEN
TAVOITTEEMME:**

Oman toimintamme päästöt laskevat

-50 %

ajokilometriä kohden vuoteen
2030 mennessä (v. 2018).

36,5

**KULJETUKSET, TUOTANTO-
AUTOT, TYÖKONEET**

16,7

**URAKOITSIJOIDEN
POLTTOAINEET**

tuhatta tonnia CO₂-ekv.

**OSTETTU
SÄHKÖ**

0,004

**KAUKO-
LÄMPÖ**

1,3

**TYÖ-
MATKUSTAMINEN**

1,1

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

- Vähensimme kalustomme ympäristövaikutuksia käyttöastetta nostamalla ja kuljetusreittejä optimoimalla. Vuonna 2021 käytössämme oli yhteensä 914 raskasta ajoneuvoa (2020: 853).
- Jatkoimme aktiivista työtämme kuljetusreittien optimoimiseksi. Tehokas optimointi vähentää kaluston tarvetta, ajettuja kilometrejä sekä pihakäyntejä ja pysähdyksiä.
- Lisäsimme vähäpäästöisen ajoneuvokaluston määrää useilla kymmenillä vuonna 2021. Käytössämme oli vuoden lopussa 22 biokaasukäyttöistä raskasta ajoneuvoa (2020: 10) ja sekä 27 biokaasukäyttöistä pakettiautoa (2020: 17) ja 117 sähkökäyttöistä ajoneuvoa (2020: 4). Otamme myös käyttöön ensimmäisen sähköisen jätepakkaajan keväällä 2022.
- Raportointivuoden aikana olemme nelinkertaistaneet uusiutuvan dieselin volyymin edelliseen vuoteen verrattuna ja vähentäneet fossiilisen dieselin käyttöä. Käyttämämme uusiutuva diesel on jätteistä ja tähteistä valmistettua. Lisäksi biokaasun käyttö on kolminkertaistunut edelliseen vuoteen verrattuna. Käyttämällä uusiutuvia polttoaineita vähennämme kuljetuksesta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä ja muita ilmanlaatua heikentäviä päästöjä. Se on myös yksi esimerkki kiertotalouden käytännön teoistamme: kuljetamme jätteitä niistä valmistetulla polttoaineella.
- Kehitimme teollisuuden prosessien puhdistusmenetelmien energiatehokkuutta.
- Investoimme pääkaupunkiseudulla ajoneuvojen latausinfraan.

Energiaintensiteetti

Kehitämme toimintamme energiatehokkuutta jatkuvasti. L&T:n energiantensiteetti eli energiankulutuksen suhde liikevaihtoon vuonna 2021 oli 272 MWh miljoonaa euroa kohden (2020: 266).

Energiaintensiteetti on laskettu jakamalla L&T:n oma energiankulutus liikevaihdolla. Kulutustiedoissa on mukana kalustomme polttoaineet sekä toimipisteisämme käytetty sähkö ja kaukolämpö.

Energiatehokkuuden parantaminen omissa kiinteistöissä

Vuonna 2021 L&T:n omien kiinteistöjen energiankulutus kasvoi edellisvuodesta. Sähkön käyttömme oli 32 700 MWh (2020: 28 800 MWh) ja kaukolämpöä käytettiin 8 700 MWh (2020: 7 800 MWh). Sitouduimme Elinkeinoelämän keskusliiton teollisuuden yleiseen energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelmaan kaudelle 2017–2025, tavoitteenamme parantaa kiinteistöjemme energiatehokkuutta 7,5 prosenttia vuoden 2020 energiankulutuksesta vuoteen 2025 mennessä.

L&T:n kierrätyslaitoksilla noudatetaan jatkuvan parantamisen toimintamallia ja käytössä on Mahti-tehdastietojärjestelmä. Laitosten työntekijät pystyvät seuraamaan muun muassa työkoneisiin asennetuilta näytöiltä prosessien toimivuutta ja sähkönkäyttöä reaaliaikaisesti. Lisäksi esimerkiksi valaistusta uusittaessa käytetään vain LED-valoja, ja kuljettimet pysähtyvät automaattisesti, kun niille ei ole tulossa materiaalia.

Omien kiinteistöjemme energian kulutuksen tarkkailusta huolehtivat kiinteistömanagerimme. He seuraavat

kiinteistöjen energiankulutusta ja -käyttöä sekä tarkastavat kunnostustarpeita. Suomessa käytämme kiinteistöissämme uusiutuvaa, päästötöntä sähköä. Kiinteistöjen kokonaisenergiankulutuksesta, sisältäen sähkön ja kaukolämmön, 78 prosenttia oli uusiutuvaa.

Kierrätys ja materiaalien hyödyntäminen

L&T edistää kiertotalouteen siirtymistä niin omassa kuin asiakkaiden toiminnassa. Kehitämme jatkuvasti uusia kiertotaloutta edistäviä palveluita ja tavoitteenamme on lisätä kierrätysraaka-aineiden käyttöä neitseellisten raaka-aineiden sijaan.

Jätehuollon etusijajärjestyksen mukaisesti ohjaamme syntyvät materiaalivirrat ensisijaisesti uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen.

Asiakkailta kerättyjen materiaalien ympäristökuormituksen vähentämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi pyrimme jatkuvasti löytämään uusia ratkaisuja materiaalien hyödyntämiseksi mahdollisimman korkealla jalostusasteella ja jätehuollon etusijajärjestyksen mukaisesti.

Vuoden 2021 aikana materiaalivirrat ja kierrätysraaka-aineiden kysyntä lähti elpymään. Vuonna 2021 L&T:n hallussa olevista, asiakkailtamme kerätyistä materiaalivirroista pystyttiin uudelleenkäyttämään tai kierrättämään uusien tuotteiden raaka-aineeksi 58,4 prosenttia (2020: 58,6). Uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen toimitettiin yli 440 000 tonnia materiaaleja. Raportointi kattaa materiaalien uudelleenkäytön ja kierrätyksen näkökulmasta keskeisimmät materiaalivirrat eli yritysasiakkailta kerätyt yhdyskuntajätteet, vaaralliset jätteet, teollisuuden jätteet ja rakennusjätteet Suomessa. Vuonna 2021 näiden koko-

Vastuullisemmat kalustoratkaisut pienentävät hiilijalanjälkeä

L&T:n tavoitteena on vuoteen 2030 mennessä puolittaa omat päästönsä, joista yli 90 prosenttia tulee kuljetuksesta. Päästöjä vähennetään kehittämällä toimintamalleja, hyödyntämällä uusiutuvia polttoaineita fossiilisten sijaan sekä kokeilemalla kokonaan päästöttömiä ratkaisuja.

”Vastuullinen ajotapa on osa kuljettajiemme arkea. Meillä on myös moderni kalusto ja investoimme siihen koko ajan mittavasti. Uuden kaluston moottoritekniologia on aina vähäpäästöisempää kuin edellisen. Olemme valmiit kokeilemaan uusia teknologioita, esimerkiksi vedyn mahdollisuuksia”, sanoo L&T:n Ympäristöpalvelujen toimialajohtaja **Petri Salerno**.

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

naismäärä oli yhteensä 757 000 tonnia (2020: 740 000). Raportoinnin ulkopuolelle on rajattu lietteet, pilaantuneet maa-ainekset ja tuhkat.

Kierrätysaste nousuun uusilla palveluilla

L&T:n raportoima kierrätysaste on asiakkaidemme kierrätysasteiden painotettu keskiarvo. Se sisältää myös sellaiset materiaalit, joiden kierrättäminen ei ole mahdollista. Kierrätysasteen kehittyminen riippuu myös asiakkaidemme toimialasta. Osalla asiakkaistamme kierrätysaste on jopa yli 80 prosenttia. Tavoitteenamme on kehittää ja nostaa asiakkailta kerättyjen materiaalien uudelleen käyttö- ja kierrätysastetta. Etsimme aktiivisesti uusia materiaalivirtoja, joiden jalostusarvoa pystymme kasvattamaan.

- Uudelleen käyttöä ovat esimerkiksi kuormalavat, jotka ohjaamme suoraan tai korjattuina uudelleen käyttöön sekä Helpponouto-palvelun kautta kerätyt tavarat, jotka ohjataan yhteistyökumppaneiden kautta uudelleen käyttöön.
- Kierrätykseen lasketaan asiakkailtamme kerätyt, syntypaikkalajitellut materiaalivirrat, jotka jalostamme tai ohjaamme yhteistyökumppaneidemme kautta jalostettavaksi uusien tuotteiden raaka-aineiksi. Näistä merkittävimmät ovat kuidut (keräyspaperi ja -kartonki), muovi ja metalli.
- Muuta hyödyntämistä ovat esimerkiksi energiahyödyntäminen ja materiaalien hyödyntäminen jätealueiden rakentamisessa. Energiahyödyntäminen on jaettu kahteen ryhmään: hyödyntäminen jäteperäisenä polttoaineena ja hyödyntäminen sekajätteen poltossa. Suosimme kierrätykseen tai ympäristöra-

kentamiseen soveltumattomien jätteiden hyödyntämistä jäteperäisenä polttoaineena, mikä sisältää jätteistä valmistetun ja energiana hyödynnettävän kierrätyspolttoaineen, kierrätyspuumurskeen ja energiana hyödynnettävän rengasrouheen.

- Vaaralliset jätteet, kuten öljyiset jätteet, liuottimet, akut ja loisteputket, L&T käsittelee omilla laitoksillaan tai toimittaa ne luotetuille yhteistyökumppaneille hyödynnettäväksi. Vuonna 2021 keräsimme asiakkailtamme 54 000 tonnia (2020: 55 000) vaarallisia jätteitä, joista pystyimme kierrättämään 72 prosenttia (2020: 73). Osa vaarallisista jätteistä hyödynnettiin energiana ja hyödyntämiseen kelpaamattomat loppukäsiteltiin. Vuonna 2021 5,6 prosenttia (2020: 5,6) vaarallisista jätteistä vietiin käsiteltäväksi muihin EU-maihin. L&T ei vie jätteitä EU:n ulkopuolelle ja raportointivuoden aikana emme ole maahantuoneet vaarallista jätettä.
- L&T on mukana valtakunnallista öljyjätehuoltoa kehittävässä Green deal -sopimuksessa. Siinä sitouduimme kehittämään toimintaamme jäteöljyn uudelleen käytön lisäämiseksi, sitouttamaan asiakkaitamme vastuulliseen öljyjätehuoltoon sekä varmistamaan, että omassa toiminnassamme syntyvä jäteöljy toimitetaan asianmukaiseen käsittelyyn. Tavoitteenamme on, että kaikki keräämämme jäteöljy päättyy uudelleen käyttöön ja kasvatamme asiakkailtamme kerätyn jäteöljyn määrää 10 prosenttia vuoteen 2025 mennessä. Vuonna 2021 keräsimme asiakkailtamme jäteöljyä yli 11 000 tonnia.

Syntypaikkalajittelu ensiarvoisen tärkeää

Kierrätysasteen kehittymisen näkökulmasta materiaalin syntypaikkalajittelun lisääminen on avainasemassa. Kun materiaalit lajitellaan huolellisesti jo syntypaikalla, ne saadaan hyödynnettyä tehokkaasti. Vuonna 2021 kaikista materiaaleista 81 prosenttia (2020: 81) lajiteltiin syntypaikalla eli sekajätteeseen päätyi enää 19 prosenttia (2020: 19). L&T kehittää yhteistyössä asiakkaiden kanssa jatkuvasti uusia palveluita syntypaikkalajittelun helpottamiseksi.

Asiakkaiden energiatehokkuuden parantaminen

L&T:llä on jo pitkään tehty töitä Suomessa ja Ruotsissa asiakkaiden energiatehokkuuden parantamiseksi muun muassa ennaltaehkäisevän huollon, energiatehokkuushavaintojen ja -korjausten muodossa. Palveluihin kuuluvat muun muassa energiatutkimukset, energian kulutuksen optimointi sekä energianhallintakeskus.

Energiansäästöä energiapalvelujen avulla

L&T:n energiapalvelut auttavat asiakkaita saavuttamaan omia vastuullisuustavoitteitaan kartoittamalla ja kehittämällä energiatehokkuutta sekä seuraamalla toimenpiteiden tuloksia.

Kuopiossa sijaitseva energianhallintakeskus seuraa etäyhteyden välityksellä asiakkaiden kiinteistöjen taloteknisiä järjestelmiä ja toimii yhteistyössä kiinteistöhoitajien kanssa. Keskus tarkkailee ja analysoi dataa ja kiinteistöhoitajat havainnoivat kohteita paikan päällä. Siten voidaan tehdä analyyseja ja konkreettisia korjausehdotuksia energiatehokkuuden parantamiseksi. Vuonna 2021

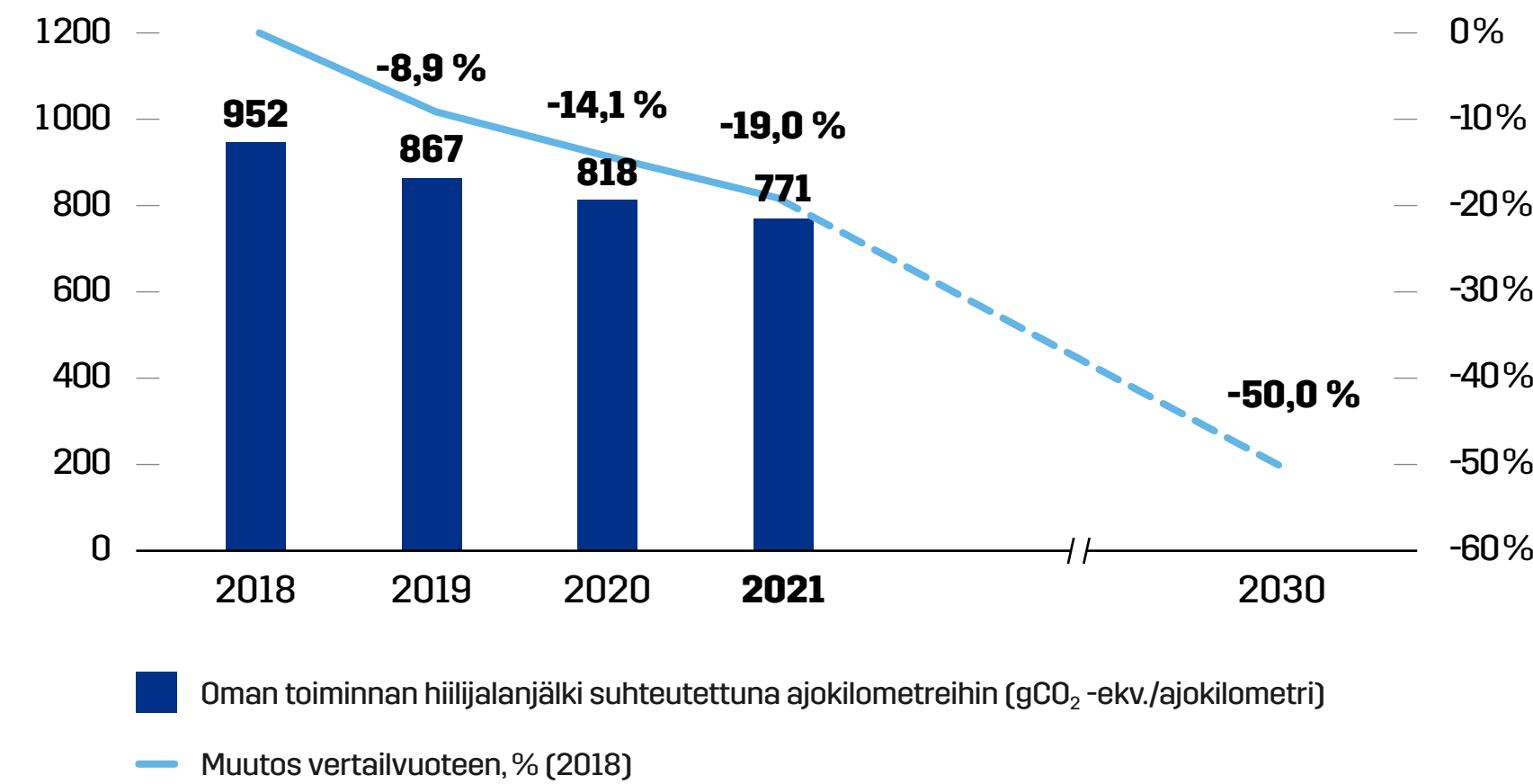
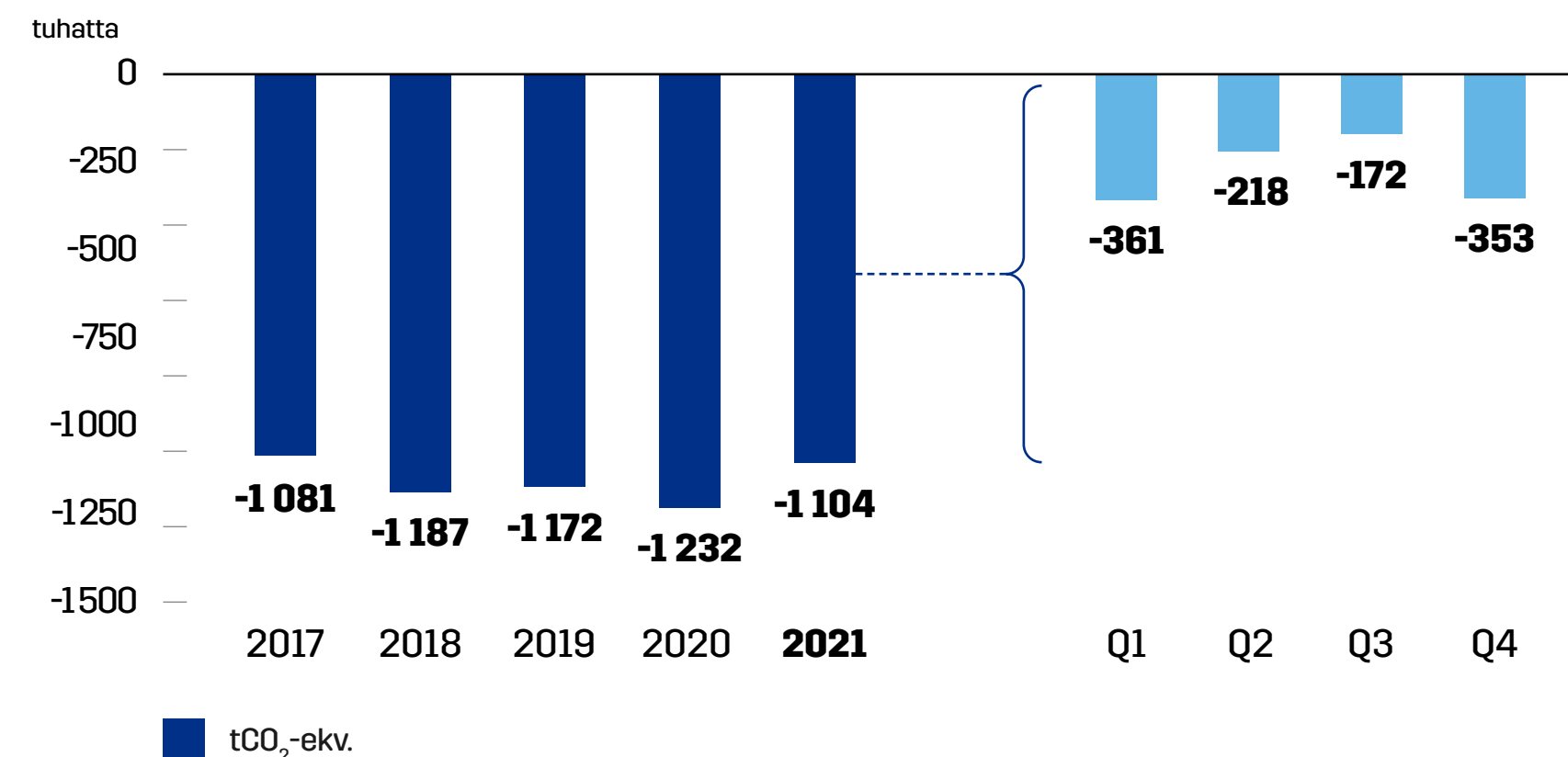
Energianhallintakeskuksen seurannassa oli 225 kohdetta (2020: 218). Korjausehdotuksia tehtiin 3 112 kappaletta (2020: 2 539).

Osana energianhallintakeskuksen toimintaa käytösämme on Smartti Automaatio -palvelu, joka on älykäs ja ennakoiva energiahallintajärjestelmä. Palvelun avulla voidaan ohjata olemassa olevaa kiinteistöautomaatiojärjestelmää ja kustannustehokkaasti parantaa kiinteistön energiatehokkuutta. L&T:n energiapalveluihin kuuluvat muun muassa:

- Energiamanageri, joka johtaa kohteiden energiatehokkuuden hallintaa. Energiamanageri voi laatia yritykselle energiatehokkuuden kehittämisen tiekartan, vastata kohteiden kokonaisvaltaisesta energiaohtamisesta sekä seurata kulutuksen lisäksi myös muita olosuhteita ja viihtyvyyttä.
- Vastuullisuuskonsultointi, jossa varmistetaan, että asiakkaiden raportointikäytänteet ja vastuullisuustavoitteet ovat täyttävät vastuullisuusstandardien vaatimukset. Vastuullisuuskonsultti voi laatia yritykselle ilmastostrategian ja toimeenpanna strategian mukaiset, mahdollisimman kustannustehokkaat päästövähennystoimenpiteet.
- Kartoitukset energiatehokkuuden parantamiseksi.
- Laitteistojen päivittäminen sekä niiden käytön ja ohjelmoinnin optimointi.
- Energiaprojektien suunnittelu, kannattavuusarviointi sekä toteuttaminen.
- Koulutusta järkevästä energianhallinnasta kiinteistötekniikan käyttäjille.

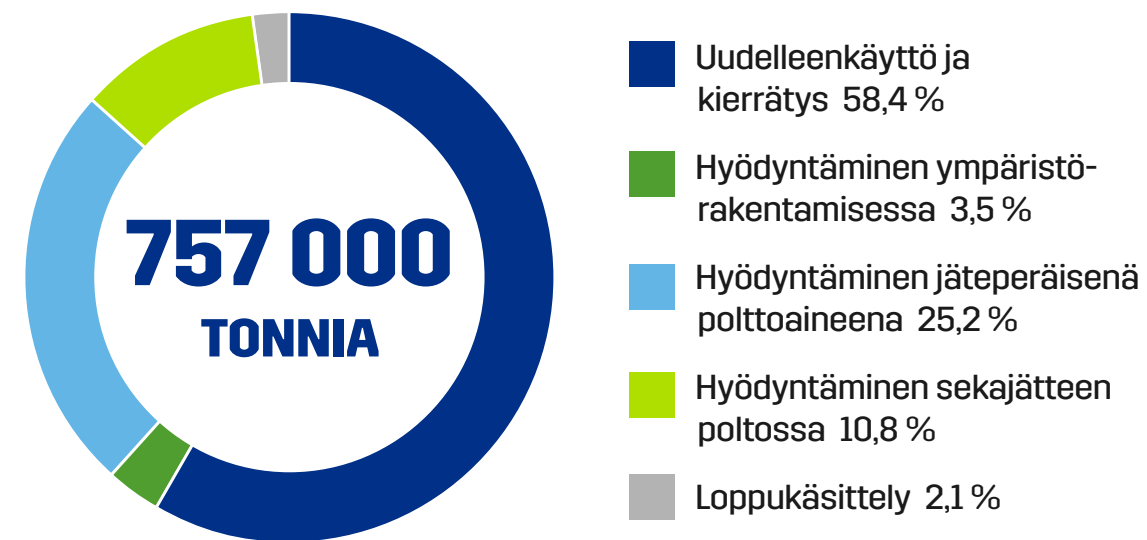
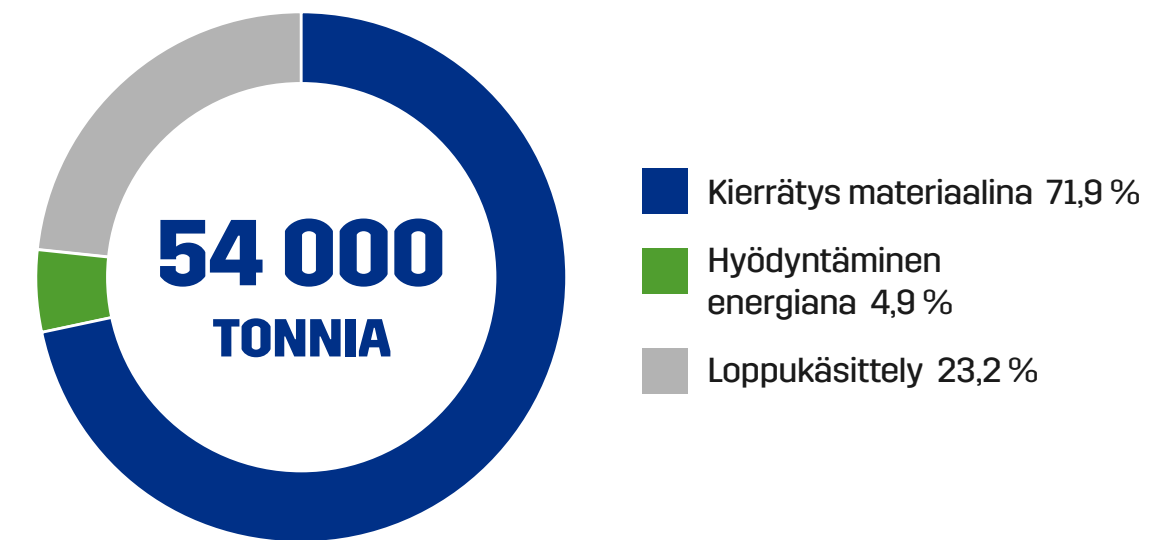

**Kiertotalous ja
ilmastonmuutoksen hillintä**

- Energianhallintakeskus, joka valvoo, että kiinteistön tekniikka toimii suunnitellusti ja energiankulutus ja olosuhteet pysyvät halutulla tasolla energiatehokkuustoimenpiteiden jälkeenkin.
- Saavutettujen päästö- ja kustannussäästöjen raportointi ja viestintä asiakkaille ja heidän sidosryhmilleen.

Tieteellinen päästövähennystavoite (SBT)

Hiilikädenjäljen kehittyminen

L&T:n energiapalveluiden tuottamat säästöt

	2021	2020	2019
Energiajakohtaiset säästöt, MWh/a			
Sähkö	1 024,2	143,9	766,7
Kaukolämpö	3 677,9	677,1	539,6
Polttoöljy	177	-	-
Maakaasu	275	-	-
Yhteensä, MWh/a	5 153,5	821	1 306,3
Tuotetut kustannussäästöt, €/a			
Tuotetut päästösäästöt, tCO ₂ /a	374 287	48 751	103 610
Tuotetut päästösäästöt, tCO ₂ /a	-778,3	-124,6	-209,6
Kartoitetut asiakaskohteet, kpl	17	3*	18

* Vuonna 2020 kartoitettujen asiakaskohteiden määrän lasku johtuu pääasiassa koronapandemian vaikutuksista. Raportointivuoden aikana asiakaskohteissa otettiin laajasti käyttöön kohdekohtaisia rajoituksia, joilla pyrittiin ehkäisemään viruksen leviäminen. Rajoitukset vaikuttivat kohdekierroksiin siirtämällä tai viivästyttämällä niiden toteutusta.

**Kiertotalous ja
ilmastonmuutoksen hillintä**
**L&T:n hallussa olevien materiaalivirtojen
kierrätys- ja hyödyntämisaste**

**L&T:n hallussa olevien vaarallisten jätteiden
kierrätys- ja hyödyntämisaste**

L&T:n hallussa olevat materiaalivirrat

	2021*	2020*	2019	2018
Jäteperäisiä materiaaleja yhteensä, t	757 000	740 000	788 000	868 000
Syntypaikkalajitellut materiaalit, %	74,2	73,4	68,9	68,1
Syntypaikkalajitellut vaaralliset jätteet, %	7,2	7,4	7,0	6,3
Sekajätteet, %	18,6	19,2	24,1	25,5

* Vuoden 2020 ja 2021 luvut eivät sisällä Venäjän toimintoja.

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

TCFD:n mukainen raportti ilmastonmuutoksen riskeistä ja mahdollisuuksista

L&T raportoi ilmastonmuutokseen liittyvistä riskeistä ja mahdollisuuksista TCFD (Task Force for Climate-related Financial Disclosures) -suositusten mukaisesti. Toimintamme luonteen vuoksi L&T:llä on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siirtymisessä kohti vähähiilistä kiertotaloutta. Toiminnallamme on suuri hiilikädenjälki eli tuotamme asiakkaillemme merkittäviä päästövähennyksiä.

L&T:n ilmastostrategia

Ilmastonmuutoksen hillintä on L&T:lle strateginen painopiste. Liiketoimintomme tuottavat vähähiiliseen kiertotalouteen siirtymistä helpottavia ratkaisuja, jotka edistävät materiaalien, energian ja luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä vähentävät tuotetun jätteen ja kulutetun energian määrää. Pystymme tukemaan asiakkaitamme energian ja materiaalien käytön tehostamisessa sekä korvaamaan fossiilisia polttoaineita uusiutuvilla energialähteillä. Lisäksi pystymme tukemaan asiakkaitamme ilmastovaikutusten lieventämisessä optimoimalla kiinteistöjen ja niiden teknisten järjestelmien käyttöä. L&T:llä on muutosten toteuttamiseen tarvittava vahva markkina-asema kaikilla liiketoiminta-alueillaan.

Ilmastonmuutoksen hillintä vaatii radikaaleja uudistuksia, joilla lisätään uusiutuvan energian käyttöä, parannetaan energiatehokkuutta, edistetään materiaalien uudelleenkäyttöä ja siirrytään vähäpäästöisiin moottori- ja polttoaineratkaisuihin. Biomassan ja jättepohjaisten polttoaineiden merkitys siirtymäajan ratkaisuna kasvaa.

L&T:n liiketoiminnot ovat hyvässä asemassa tässä kehityksessä, joten pystymme tehokkaasti hyötymään ilmastoon liittyvistä mahdollisuuksista.

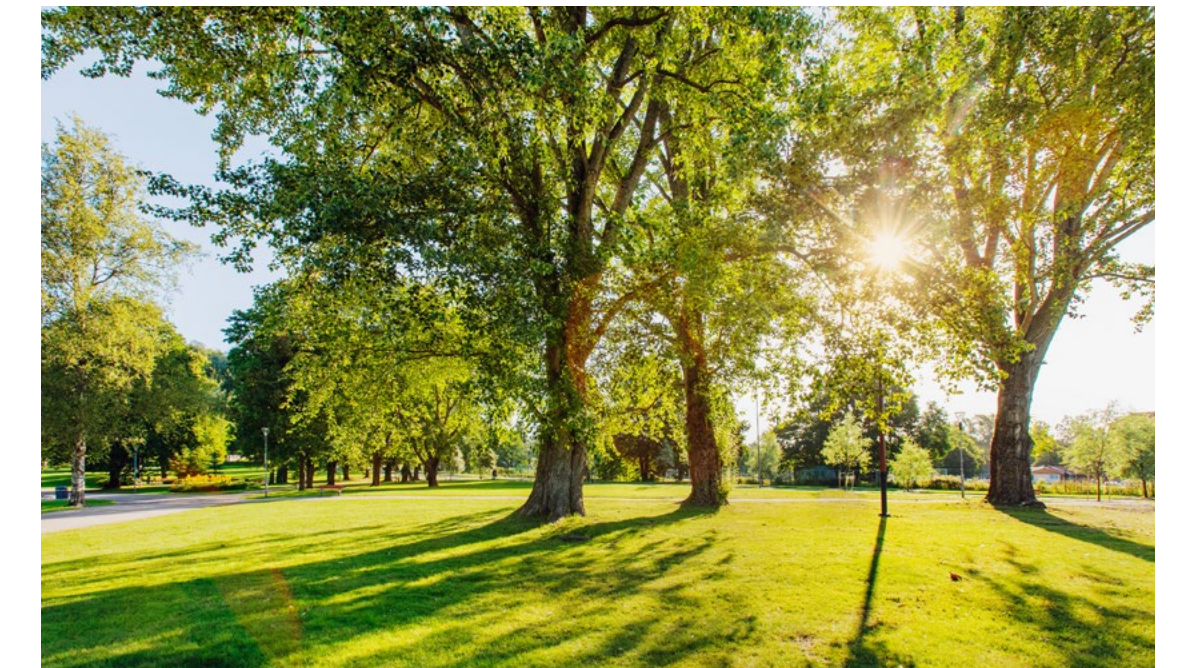
Liiketoimintoihin kohdistuvien ilmastonmuutoksen seurausten arviointi on integroitu L&T:n strategiaprosessiin. Olemme arvioineet ilmastonmuutoksen vaikutuksia liiketoimintoihin sekä viiden vuoden strategiakaudella että pitkällä aikavälillä vuoteen 2035 mennessä. Arvioissa on otettu huomioon muun muassa päästöoikeuksien ja hiilipäästöjen hintakehitys, bionalouden ja vähähiilisen talouden integroinnin eri skenaariot, EU:n kiertotalouspaketti, muutokset kansalliseen jätelainsäädäntöön, kansalliset kierrätys- ja uudelleenkäyttötavoitteet teollisuudenaloittain sekä jättejakeen mukaan ja energia-alan suunnitellut investoinnit. Arviointimenetelmä perustuu liiketoimintaympäristön epävarmuustekijöiden kvalitatiiviseen arviointiin sekä kvalitatiivisten skenaarioiden luomiseen liiketoimintaympäristöstä niiden muutosten perusteella, joiden epävarmuusaste ja taloudellinen vaikutus ovat kaikkein suurimpia.

L&T:n liiketoimintamallin muutosjoustavuus eri ilmastoskenaarioissa on vakaalla pohjalla. Viiteskenaariona toimi liiketoimintaympäristö, jossa vallitseva tila säilyy muuttumattomana. Eri skenaarioissa ilmastonmuutoksen liiketoimintavaikutuksia tarkasteltiin säätelyyn, liiketoimintamalliin ja teknologiseen kehitykseen liittyvien toimialan muutostekijöiden kautta. Vaihtoehtoiset strategiset skenaariot esiteltiin hallitukselle osana strategian laadintaa, ja jotta hallitus voi tarvittaessa tukeutua niihin tulevassa päätöksenteossään.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen tarjoaa L&T:n liiketoiminnoille strategisia kehitysmahdollisuuksia. L&T:n missio on tehdä kiertotaloudesta totta. Siirtyminen resurssitehokkaaseen kiertotalouteen on keskeistä, jos halutaan hillitä ilmaston lämpenemistä. Aiomme tehdä tämän parantamalla asiakkaidemme materiaali-, energia- ja kustannustehokkuutta sekä huolehtimalla, että materiaalien ja rakennetun ympäristön arvo säilyy. Ratkaisujemme avulla asiakkaat pystyvät pienentämään jättemääriään, pidentämään kiinteistöjensä käyttöikä, kierrättämään materiaaleja ja käyttämään niitä uudelleen, vähentämään luonnonvarojen, fossiilisten polttoaineiden ja energian kulutustaan sekä alentamaan siten päästöjään. Tutkimme uusia teknologioita ja ratkaisuja, joiden avulla asiakkaamme voivat vähentää entistä tehokkaammin ilmastovaikutuksiaan. Erilaisten materiaalivirtojen jalostusasetta lisäävät uudet hankkeet edistävät kiertotaloutta ja parantavat L&T:n toimintojen hiilikädenjälkeä.

L&T tuottaa biopolttoaineita korjuutähteistä, puunjalostukseen soveltumattomasta puumateriaalista sekä metsäteollisuuden sivutuotteista. Polttomursketta tuotetaan rakennus-, teollisuus- ja kaupan sektorin puujätteestä sekä puupakkauksista, joita ei voida palauttaa uudelleenkäyttöön. Kierrätyspolttoaineita (SRF) tuotetaan energia- ja rakennusjätteestä, joka ei sovellu kierrätykseen.

L&T on pyrkinyt optimoimaan jätehuoltopalveluidensa päästöt. Kaikkien päästöjen välttäminen ei kuitenkaan ole mahdollista, ja siksi olemme kehittäneet hiilineutraalin jätehuoltopalvelun. Siinä L&T:n jätehuollon aiheuttama hiilijalanjälki mitataan ja päästöt hyvitetään sertifioitujen

Lajit katoavat ennätysnopeasti – kuka huolehtii biodiversiteetistä?

Suomen tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2030 mennessä. L&T on aloittanut työn sen arvioimiseksi, miten yhtiö voisi toiminnallaan hidastaa luontokatoa.

”Kiertotalouden ratkaisut ovat tehokkaita myös luontokadon torjuntaan. Me käytämme sivuvirtoja ja jätteitä rakentamiseen, korvaamme luonnonmateriaaleja, palautamme materiaalit uudelleen käyttöön, pääsemme irti fossiilisista raaka-aineista ja tuomme tilalle uusiutuvia”, kertoo L&T:n yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtaja **Jorma Mikkonen**.

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

metsityshankkeiden avulla. Lisäksi L&T tarjoaa ratkaisuja, jotka auttavat ilmastonmuutokseen sopeutumista. Nämä palvelut liittyvät olennaisten ilmastonmuutoksen fyysisten riskien vähentämiseen ja sopeutumistoimenpiteiden tukemiseen.

EU-taksonomia

L&T on suorittanut EU-taksonomiaan liittyvän tarkastelun ja sen perusteella arvioinut, että merkittävä osa liiketoiminoistamme liittyy ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen. Olemme tunnustaneet toimialakohdattaiset toiminnot ja palvelut, jotka ovat EU:n taksonomialuokittelussa vähähiilisiä tai edistävät hiilineutraaliin talouteen siirtymistä vuoteen 2050 mennessä tai molempia.

Ympäristöpalvelut-toimialan liiketoimintaan kuuluu muun muassa tavanomaisen jätteen jätejaakohtainen keräys ja kuljetus, materiaalien talteenotto tavanomaisesta jätteestä sekä metsittäminen ja metsänistutus. Teollisuuspalvelut-toimialan liiketoimintaan kuuluu muun muassa jäteveden keruun ja käsittelyn uusiminen sekä jätevesilietteen anaerobinen hajottaminen. Kiinteistöpalvelut-toimialan liiketoimintaan kuuluu muun muassa energiatehokkuuslaitteiden ja uusiutuvan energiateknologian asennus, huolto ja korjaus sekä rakennusten energiatehokkuuden mittaamiseen, säätämiseen ja hallintaan tarkoitettujen välineiden ja laitteiden asennus, huolto ja korjaus. Laajempi toimialakohtainen listaus löytyy L&T:n [verkkosivuilta](#).

L&T:n liikevaihdosta 56 prosenttia liittyy ilmastonmuutoksen hillintään tai siihen sopeutumiseen. Investoinneistamme 57 prosenttia ja käyttömenoistamme 54

prosenttia liittyy ilmastonmuutoksen hillintään tai siihen sopeutumiseen.

EU:n taksonomia-arvioinnissa käytetty kokonaisliikevaihto perustuu sisäisen laskennan raportoimaan liikevaihtoon ja poikkeaa siten hieman tilintarkastetusta liikevaihdosta. Laskentaperusteella ei ole olennaista vaikutusta prosentiosuutena esitettäviin tietoihin.

Kiertotalous on keskeinen keino hillitä ilmastonmuutosta. L&T:n tavoitteena on tehdä kiertotaloudesta totta. Kaikki liiketoiminnot rakentavat tulevaisuuden kestävä kasvua kiertotalouteen ja sen tuomiin mahdollisuuksiin pohjaten. Yhtiön hallitus on asettanut L&T:n pitkän aikavälin tavoitteeksi hiilikädenjäljen kasvattamisen liikevaihtoa nopeammin. L&T jatkaa myös investointeja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen esimerkiksi päästöttömän ajokaluston hankinnoilla.

Ilmaston liittyvien riskien hallinta

Ilmaston liittyvät mahdollisuudet ovat L&T:lle merkittäviä. Niitä hallitaan järjestelmällisesti osana liiketoimintojen suunnittelua, ja ne on integroitu strategiaamme edellä kuvatuilla tavoilla. Ilmaston liittyvillä riskeillä tarkoitetaan ilmastonmuutoksen aiheuttamia, liiketoimintoihin ja koko yhteiskuntaan kohdistuvia riskejä. Riskit voivat liittyä niin vähähiiliseen talouteen siirtymiseen kuin ilmastonmuutoksen fyysisiin vaikutuksiin.

L&T arvioi ilmaston liittyvien riskien merkittävyyttä todennäköisyyden ja taloudellisten seuraamusten suuruuden perusteella. Riskiarvioinnissa käytetään samankaltaisia menetelmiä kuin liiketoimintariskien ja mahdollisuuksien arvioimisessa.

Ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä arvioidaan samalla riskimatriisilla kuin muitakin riskejä. Monet ilmastonmuutokseen liittyvistä riskeistä ja mahdollisuuksista, kuten fossiilisten polttoaineiden kulutuksen kasvaminen ja äärimmäisten sääilmiöiden lisääntyminen, ovat yhteydessä L&T:n liiketoimintaan, joten niitä on priorisoitu yhtiön riskienhallinnassa. L&T:n riskienhallinnan tavoitteena on merkittävien riskitekijöiden tunnistaminen, niihin varautuminen ja niiden optimaalinen hallinta siten, että yhtiön strategiset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan.

Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla pyritään hallitsemaan konsernin kokonaisriskiä, ei ainoastaan yksittäisiä riskitekijöitä. Ilmaston liittyvät riskit eivät ole L&T:llä oma riskientarkasteluluokka, vaan niitä käsitellään edellä mainituissa riskienarviointi- ja hallintaprosesseissa. Riskit kartoitetaan säännöllisesti ja systemaattisesti sekä toimiala- että yhtiötasolla. Riskien merkittävyyttä arvioidaan riskimatriisin avulla sekä riskeille laaditaan ja vastuutetaan toimenpiteet, joiden avulla esille nousseita riskejä hallitaan ja pyritään minimoimaan. Merkittävimmistä esille nousseista riskeistä ja niihin varautumisesta raportoidaan säännöllisesti johtoryhmälle, toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Hallinnointi

Ilmaston liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia hallitaan L&T:n hallinnointimallin ja liiketoimintojen johtamisen kautta. Siitä vastaa yhtiön hallitus osana strategian, liiketoiminnan ja toimialojen ohjausta. Hallitus hyväksyy ilmaston liittyvät tavoitteet ja yritys vastuuhjelman. Toimitusjohtaja vastaa johtoryhmän tuella ilmaston liit-

tyivistä toimenpiteistä ja liiketoiminnot toteuttavat niitä osana normaalia vuosisuunnitteluaan yritys vastuuhjelman mukaisesti. Yritys vastuuhjelma pitää sisällään ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvät konsernitason tavoitteet ja toimenpiteet.

L&T on allekirjoittanut YK:n Global Compact -aloitteen ja asettanut tieteellisen päästövähennystavoitteen omien päästöjensä vähentämiseksi Pariisin ilmastopiimuksen mukaisesti. Päästövähennystavoite on Science Based Targets -organisaation validoima. L&T on Climate Leadership Councilin (CLC) ja Helsingin kaupungin ilmastokumppaniverkoston aktiivinen jäsen.

Mittarit ja tavoitteet

L&T on määrittänyt liiketoimintamallinsa ilmastovaikutuksille avainmittarit ja tavoitteet. Tärkein suorituskyky mittari on hiilikädenjälki, joka mittaa L&T:n palveluiden asiakkailleen tuottamaa hyötyä ilmastolle tai potentiaalia vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Mittarit ja tavoitteet on esitelty [sivulla 28](#).

Ilmastonmuutoksen merkittävimmät vaikutukset liiketoimintaamme

Päämäärät	Toimet	Ilmastovaikutukset ja liiketoimintoihin kohdistuvat seuraukset
Siirtyminen vähähiiliseen kiertotalouteen	L&T on sitoutunut kasvattamaan asiakkailta kerättyjen jätteiden uudelleenkäytön ja kierrätyksen osuutta nykyisestä 58,4 %:sta 60 %:iin ja pitkällä aikavälillä 70 %:iin.	Kiertotalous on ilmastonmuutoksen lieventämisessä avainasemassa. EU on ottamassa käyttöön aiempaa kunnianhimoisempia jätteiden ja pakkausmateriaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteita, mikä tarjoaa L&T:lle uusia kasvumahdollisuuksia materiaalien arvoketjujen eri vaiheissa.
Hiilikädenjäljen kasvattaminen	L&T on sitoutunut kasvattamaan hiilikädenjälkeään eli toimintansa kautta asiakkaille tuotettuja päästövähennyksiä, jotka ovat olleet yhteensä noin 1,1 miljoonaa CO ₂ -ekvivalenttitonnia. Tavoitteenamme on strategiakaudella kasvattaa hiilikädenjälkeämme liikevaihtoa nopeammin.	Uusiutuvan energian merkitys kasvaa edelleen, kun pitkän tähtäimen ilmastopolitiikka kannustaa luopumaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Biopolttoaineet ja jättepohjaiset polttoaineet tulevat olemaan siirtymäkauden aikana merkittävässä roolissa. L&T:n toiminta auttaa asiakkaita merkittävästi ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Myös materiaali kierrätyksen hiilikädenjälki on huomattava, 31 % koko hiilikädenjäljestämme.
Omaisuuksien arvon turvaaminen	L&T:n toiminnan avulla asiakkaiden kiinteistöjen ja metsäomaisuuden arvo säilyy.	Ilmastonmuutoksen fyysiset vaikutukset lisäävät riskejä omaisuuserien arvonmuutoksille. Suomen rakennettu ympäristö ei ole riittävästi varautunut sään ääri-ilmiöiden vaikutusten lisääntymiseen ja niiden aiheuttamiin kasvaviin kiinteistöhuollon tarpeisiin. L&T:n palvelut parantavat teollisuus- ja muiden kiinteistöjen energiatehokkuutta ja elinkaarihallintaa, mikä turvaa omaisuuden arvoa. Päästöjen vähentämisen lisäksi tarvitaan aktiivisia toimia hiilinielujen lisäämiseksi. L&T:n palvelut voivat lisätä hiilinielua etenkin nuorissa metsissä, joissa on miljoonan hehtaarin harvennusvelka.

Arvion perusteella olemme tunnistaneet seuraavat ilmastoon liittyvät riskit:

Ilmastoon liittyvät riskit	Vaikutus	Hallintakeino
Siirtymäriskit		
Poliittiset ja lainsäädännölliset (riski hiilipäästöjen ja fossiilisten polttoaineiden hintojen noususta)	L&T:n keräys- ja kuljetuspalveluissa syntyy suoria (Scope 1) päästöjä. Yhtiöllä on 914 raskasta ajoneuvoa, ja käytämme vuosittain noin 15 miljoonaa litraa dieselöljyä. Vähäpäästöisten Euro 6 -ajoneuvojen osuus L&T:n ajoneuvokannasta on 56 %.	Polttoaineita ja päästövaatimuksia koskevaa lainsäädäntöä arvioidaan säännöllisesti. Polttoaineen hinnan nousuriskin hallitsemiseksi tehostamme kuljetuksiamme ja pyrimme vähentämään ajoneuvojen polttoaineen kulutusta. Investoimme vähäpäästöisiin ajoneuvoihin ja korvaamme fossiilista dieseliä uusituvalla dieselillä. Optimoimme kuljetusreitit ja kehittämme taloudellista ajotapaa.
Teknologia (investointi uusiin teknologioihin epäonnistuu)	Markkinajohtajana L&T edistää teollisten infrastruktuurien kehittämistä kohti vähähiilistä taloutta ja pyrkii löytämään ilmastonmuutosta lievittäviä innovatiivisia ratkaisuja.	Investoimme energiatehokkaisiin tuotantovälineisiin sekä tehokkaisiin jätteenkierrätyslaitoksiin. Kartoitamme uusia teknologioita ja ratkaisuja, joiden avulla asiakkaamme voivat vähentää entistä tehokkaammin ilmastovaikutuksiaan.
Maine	Ilmastonmuutos lisää sidosryhmien huolia ja odotuksia liittyen sen hillitsemiseen.	L&T tekee kiertotaloudesta totta ja osallistumme tuottamiemme palveluiden kautta ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen. Tekemämme työ on arvokasta kaikille sidosryhmille.
Fyysiset riskit		
Akuutit ja krooniset (muutokset sademäärissä ja sääolojen jyrkkä vaihtelu)	L&T:llä on yli 200 kiinteistöä Suomessa, ja niihin kuuluu mm. kierrätyslaitoksia, siirtokuormausasemia, terminaaleja, varastoja ja toimistokiinteistöjä. Äärimmäiset sääolosuhteet voivat vaikuttaa L&T:n jätteenkeruu- ja kiinteistöhuolto liiketoimintoihin.	L&T:n kiinteistöt eivät sijaitse tunnistetuilla ilmastoriskialueilla. Laitoksiin kohdistuvat fyysiset riskit ovat osa omaisuusriskien tunnistamista ja arviointia.

Hyvinvoiva, monimuotoinen
ja tuottava työyhteisö

Monimuotoinen ja hyvinvoiva työyhteisö on kilpailuetumme

Suurena työllistäjänä L&T:n sosiaalisen vastuun painopiste on omassa henkilöstössä. Panostamme erityisesti työntekijäkokemuksen kehittämiseen, monimuotoisuuteen, henkilöstön hyvinvointiin ja työkyvyn ylläpitämiseen. Haluamme tarjota työpaikkoja, myös sellaisille ryhmille, joiden on vaikea löytää työtä tämän hetken työmarkkinoilta.

Vastuullisuusohjelman painopisteet

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Painopisteet ja tavoitteet 2019–2024	Lähtötaso 2019	Toteuma 2021	Tavoite 2024	Onnistumisemme ja huomiot
Huolehdimme henkilöstömme työhyvinvoinnista, työkyvystä ja työturvallisuudesta				
Henkilöstön suositteluaste	73 %	82 %	80 %	Suomi 81 %, Ruotsi 88 %
Keskimääräisen eläköitymisiän nostaminen	63,2	63,9	64	Pitkän aikavälin tavoite 65 vuotta
Suomen sairauspoissaolojen vähentäminen	5,0 %	5,0 %	4,5 %	
Terveysprosentti		45 %	45 %	Uusi indikaattori otettu käyttöön 2020.
Työturvallisuuden jatkuva parantaminen:				
• Kokonaistapaturmataajuus (TRIF)	24	Kokonaistapaturmataajuus toteutui tavoitteiden mukaisesti ja oli koko yhtiössä 24.	20	
• Ennakoivat työturvallisuustoimenpiteet		Ennakoivat työturvallisuustoimenpiteet 91 381 kpl (69 020)		Ennakoivia työturvallisuustoimenpiteitä tehtiin ennätysmäärä.
Työllistämme erityisryhmiä ja osatyökykyisiä				
Tarjoamme työtä heille, joiden olisi vaikea tai mahdoton työllistyä avoimilla työmarkkinoilla.		L&T:n työkykytiimi työskenteli 674 henkilön kanssa vuonna 2021.		
Luomme talouskasvua ja hyvinvointia				
Lisäämme hyvinvointia ja taloudellista lisäarvoa.		Taloudellinen lisäarvo 438,7 miljoonaa euroa (391,7)		
Raportoimme verojalanjälkemme.		Verojalanjälki 179,4 miljoonaa euroa (169,6)		

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö**Henkilöstövastuun johtaminen L&T:llä**

L&T:llä henkilöstövastuuta ohjataan yhtiön henkilöstöpolitiikkojen ja -suunnitelmien kautta, joiden tavoitteena on varmistaa, että

- L&T:läisillä on oikea osaaminen
- henkilöstön määrä, laatu ja pysyvyys ovat tuloksekkaan toiminnan edellyttämällä tasolla
- työyhteisö on monimuotoinen ja tasa-arvoinen
- henkilöstön työ- ja toimintakyky säilyvät koko työelämän ajan vanhuuseläkeikään asti
- henkilöstöä kannustetaan ja motivoidaan hyvin suorituksiin yhtiön päämäärien saavuttamiseksi.

Henkilöstöpolitiikkojen ja -suunnitelmien käytännön toteuttamisesta vastaavat esihenkilöt, mutta vastuu henkilöstöpolitiikan mukaisesta käyttäytymisestä on koko henkilökunnalla.

Henkilöstöriskien hallinta on keskeinen osa riskienhallintaprosessiamme. L&T:n toiminnan merkittävimmät henkilöstöriskit liittyvät osaavan ja motivoituneen työvoiman saatavuuteen ja henkilöstötyytyväisyyden heikkenemiseen sekä työkyvyttömyys- ja tapaturmakustannusten nousuun.

Työyhteisö ja monimuotoisuus

Vuonna 2021 L&T:llä työskenteli 8 389 henkilöä (2020: 8139) Suomessa ja Ruotsissa. Olemme monikansallinen työyhteisö. Suomen liiketoiminnan henkilöstöstä ulkomaan kansalaisten osuus on ollut 17,5 prosenttia ja määrä on kasvanut vuodesta 2020. Muiden EU-maiden kansalaisten osuus ulkomaalaistaustaisesta henkilöstöstämme

oli 26,5 prosenttia ja kolmansien maiden kansalaisten osuus 73,5 prosenttia. Eri kansalaisuuksia Suomen toimintojen henkilöstössä oli vuoden 2022 alkaessa 91.

L&T:llä miehet ja naiset ovat sijoittuneet tasaisesti eri työtehtäviin. Henkilöstöstä 60 prosenttia on miehiä ja 40 prosenttia naisia. L&T:n johtoryhmässä sekä toimialojen johtoryhmissä on sekä miehiä että naisia.

Palveluliiketoimintamme on työvoimavaltaista ja tarjoamme erilaisia työpaikkoja uran eri vaiheisiin. Nuorin L&T:llä vuonna 2021 työskennellyt oli 14-vuotias ja vanhin 79-vuotias. Ikäjakauma on varsin tasainen.

Kesällä 2021 tarjosimme lähes 500 kesätyöpaikkaa uran alkuvaiheessa oleville ja osallistuimme Vastuullinen kesäduuni 2021 -kampanjaan. Meillä on mahdollista jatkaa työuraa osa- tai kokoaikaisesti myös eläkeiän saavuttamisen jälkeen.

Me L&T:llä uskomme, että monimuotoisen työyhteisön tietoinen rakentaminen on yksi keino taata kestävä kasvu. Kokonaisvaltainen tavoitteemme on, että monimuotoisuus kasvaa kaikissa työntekijäryhmissämme.

Kehitämme kulttuuriamme ja toimintatapaamme siten, että eritaustaisten työntekijöiden olisi entistä helpompaa tulla meille töihin, viihtyä osana työyhteisöämme ja olla työn kautta vahvasti osa suomalaista tai ruotsalaista yhteiskuntaa. Työmotivaatio on palvelualalla tärkeintä osaamista – kaiken muun pystymme kouluttamaan itse.

L&T:n monimuotoisuussuunnitelma tuli voimaan 2020. Vuoden 2021 aikana aloitettiin sukupuolittuneista tehtävänimikkeistä ja termeistä luopuminen. Rekrytointikäytäntöjä toimihenkilötehtävissä uudistettiin niin, että käytännöt ovat monimuotoisuuteen kannustavia. Työpaik-

kailmoitukset julkaistiin englannin- ja selkokielistä silloin, kun työtehtävät eivät edellyttäneet erinomaista suomen tai ruotsin kielen taitoa.

Erityisryhmien rekrytointi on pitkäaikainen osa yritysvastuuohjelmaamme. Olemme työllistäneet eri hankkeiden yhteydessä muun muassa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, turvapaikanhakijoita ja osatyökykyisiä. Tästä pyritään tekemään jatkuvaa toimintaa osana sosiaalisen työllistämisen konseptiamme.

Työsuhdekäytännöt

Työsuhteissa noudatamme kansallisia lakeja, sopimuksia ja muita velvoitteita. L&T kunnioittaa YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa määriteltyjä ihmisoikeuksia sekä kansainvälisen työjärjestön (ILO) määrittelemiä työntekijöiden oikeuksia ja kansainvälisiä sopimuksia. Olemme sitoutuneet tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmis- ja työoikeusperiaatteita. L&T toimii pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa paikallisten kumppaneiden kanssa ja riski ihmisoikeuksien loukkaamiseen on näissä maissa matala. Toteutamme erityistä huolellisuutta haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden työsuhteissa.

Kunnioitamme työntekijöiden vapautta järjestäytyä ammatillisesti. Vuonna 2021 järjestettiin kaksi European Works Council -kokousta, johon osallistui henkilöstömme edustajia Suomesta ja Ruotsista.

L&T seuraa työehtosopimusten, ympäristö-, työ- ja työturvallisuuslainsäädännön sekä taloudenpitoon liittyvien säännösten noudattamista ja noudattaa paikallista tilaajavastuulainsäädäntöä – ja edellyttää samaa myös toimittajiltaan.

Olemme monimuotoinen joukko

Suomen henkilöstöstämme:

17,5 %
on ulkomaalais-
taustaisia

95 %
on vakituinen
työsopimus

Ikäjakaumamme on laaja ja se jakautuu tasaisesti

20–60 vuotiaiden välillä

Henkilöstöstämme on:

40 %
NAISIA

60 %
MIEHIÄ

Esihenkilöasemassa on:

41 %
NAISIA

59 %
MIEHIÄ

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Henkilöstöpolitiikkoja täydentävät vastuullisen liiketavan periaatteet (L&T:n Tapa toimia), joissa painotetaan reilua ja tasa-arvoista kohtelua sekä jokaisen yksilön ihmisarvon, yksityisyyden ja oikeuksien kunnioittamista.

Työpaikoillamme ei suvaita minkäänlaista syrjintää, uhkailua, häirintää tai kiusaamista. Vuonna 2021 uudistimme toimintaohjeen liittyen kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja loimme pelisäännöt miten mahdollisia kiusaamistilanteita käsitellään. Haluamme taata kaikille turvallisen työpaikan ja työpäivän. Haluamme luoda hyvää ilmapiiriä työkavereiden välillä ja varmistaa, että kaikki saavat aloittaa päivänsä ilman pelkoa syrjinnästä tai kiusaamisesta.

Vuoden 2021 aikana jouduimme käymään 44 yhteistoimintaneuvottelua, joiden tuloksena 153 ihmistä irtisanoitiin ja 415 lomautettiin. Koronaviruspandemia vaikutti raportointivuonna palvelutuotantomme siten, että asiakaskohteita suljettiin tai palvelutarve väheni. Muuttuneen tilanteen takia osa Suomen liiketoimintojen henkilöstöstä oli määrä-aikaisesti lomautettuna. Lomautusten ajankaksot vaihtelivat. Uudelleenjärjestelytilanteissa noudattamme kansallisen lainsäädännön mukaisia vähimmäis- ja neuvotteluajoja.

Onnistumisen johtaminen ja esihenkilötyö

L&T:llä tavoite- ja kehityskeskustelut ovat keskeinen suorituksen ja osaamisen johtamisen väline. Keskustelujen tavoitteena on sitouttaa henkilöstöä yritykseen ja varmistaa tarvittava osaamistaso sekä työskentelyedellytykset onnistumisen mahdollistamiseksi. Tavoite- ja kehityskeskustelu käydään kaikkien työsuhteessa olevien kanssa

vähintään kerran vuodessa. Keskusteluissa arvioidaan mennyttä kautta, asetetaan tavoitteet tulevalle kaudelle ja keskustellaan työntekijän työtilanteesta, hyvinvoinnista, osaamisesta ja uratoiveista.

Esihenkilötyön laadulla on suuri merkitys henkilöstökokemukselle. Hyvä ihmisten johtaminen edellyttää toimivaa vuoropuhelua esihenkilön ja työntekijän välillä sekä työkaverien kesken. Vuonna 2021 olemme tarjonneet tukea esihenkilötyössä menestymiseen muun muassa erilaisten valmennusten kautta. Järjestämme säännöllisiä uusien esihenkilöiden valmennuksia, joissa perehdytetään L&T:n esihenkilötyön käytäntöihin ja annetaan eväitä onnistumisen johtamiseen. Lisäksi esihenkilöille on tarjolla lyhytkoulutuksia arkijohtamisen tilanteisiin sekä esimerkiksi monimuotoisuuden johtamiseen. Toimialoilla johtamisen ja esihenkilötyön kehittäminen linkittyy vahvasti strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamisen mahdollistamiseen.

Työtyytyväisyys

L&T:llä henkilöstökokemuksen mittaamisessa tärkein työkalu on kaksi kertaa vuodessa toteutettava Fiilinki tai Pulsen -kysely. Kysely antaa työntekijöille tilaisuuden antaa palautetta ja mahdollistaa tiimikohtaisten kehitysalueiden tunnistamisen.

Kyselyn kattamia osa-alueita ovat mm. henkilöstön sitoutuneisuus ja hyvät työn tekemisen edellytykset, tiimin arki ja yhteistyö, asiakaskeskeisyys, sekä esihenkilötyö. Vuoden 2021 kyselyssä tulokset paranivat kaikilla osa-alueilla ja erityisesti esihenkilötyön laatua mittaavat indikaattorit nousivat ilahduttavasti. Henkilöstön suo-

sitteluaste, joka on myös yksi L&T:n strategisista tavoitteista, oli syksyllä 2021 82 prosenttia. Fiilinki-mittauksen pohjalta tehtyjä kehitystoimenpiteitä on seurattu tiiviisti organisaation eri tasoilla.

Osaamisen kehittäminen

Työntekijät ovat avainasemassa strategiamme onnistuneessa toteuttamisessa. L&T:llä on monia työtehtäviä, joihin ei tarvita koulutusta tai aiempaa työkokemusta. Laadukkaalla perehdytyksellä opastamme henkilöstömme suoriutumaan uusien työtehtäviensä parissa ja varmistamme onnistuneen henkilöstökokemuksen heti työsuhteen alussa. Esimerkiksi siivouspalveluiden uudistetulla, digitalisoidulla Polku-perehdytysmallilla perehdytämme vuosittain satoja henkilöitä siivoojan tehtävään.

Osaamisen kehittämisen pääpaino on päivittäisessä työssä oppimisessa, mutta myös koulutuksilla ja valmennuksilla on roolinsa. Talotasoisesta valmennustarjonnasta löytyy lyhytkoulutuksia esihenkilö- ja asiantuntijatehtävissä toimiville henkilöille. Lisäksi tarjoamme toimialakohtaisia koulutuksia ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja ammattipätevyyden ylläpitoon, sekä strategisten tavoitteiden saavuttamisen tueksi.

Teemme paljon koulutusyhteistyötä eri oppilaitosten kanssa. Henkilöstöllemme on vuonna 2021 ollut tarjolla oppisopimuskoulutuksia esimerkiksi puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen, sekä logistiikan perustutkinnon suorittamiseen. Tarjoamme myös työharjoittelu- ja lopputyöpaikkoja L&T:llä mm. siivouksen, kiinteistöhuollon, myynnin ja asiakaspalvelun tehtävissä.

Koulutusyhteistyö edistää työuria

L&T:n ja Careerian yhteistyö alkoi kymmenisen vuotta sitten kiinteistöpalvelualan esimieskoulutuksilla, joiden määrä yhteistyöstä on edelleen suurin. Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan koulutuksia käydään perustutkinnosta aina erikoisammattitutkintoon asti. Opiskelijoita on tälläkin hetkellä usealla paikkakunnalla ja vuonna 2021 Careerissa opiskeli oppisopimuksella 65 työntekijää Lassila & Tikanojalta.

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Hyvinvointi ja työkyky

Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö on L&T:n tärkein voimavara ja yksi menestyksen avaintekijöistä. Meillä hyvinvointi tarkoittaa fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. L&T:llä työtehtävät ovat useimmiten fyysisesti kuormittavia, mutta myös henkisten voimavarojen merkitys on tärkeä. Tuemme henkilöstöämme löytämään oman tapansa huolehtia hyvinvoinnistaan. Työnantajana L&T pyrkii myös jatkuvasti löytämään keinoja työn ja työympäristön kehittämiseen työkykyä tukevaksi.

Yhteistyössä työterveyden kanssa olemme pyrkineet edistämään tuki- ja liikuntaelinterveyttä sekä estämään vaivojen pitkittymistä, nopeuttamaan kuntoutumisen käynnistymistä ja vaikuttamaan työtapoihin ja työoloihin. Ergonomiaan ja työjärjestelyihin liittyviä toimenpiteitä on toteutettu paikallisten ja tehtäväkohtaisten tarpeiden mukaan. Olemme tarjonneet liikuntaelimestön kuntoa ja hyvinvointia edistävää tukea henkilöstöllemme terveysvalmennusta tuottavien yhteistyökumppaneiden, työterveyden, sairauskassan ja tuki- ja liikuntaelinkuntoutusta tarjoavien palveluntuottajien kautta.

Olemme tukeneet henkistä hyvinvointia matalan kynnyksen palveluilla, joita on voinut hyödyntää esimerkiksi stressi- ja/tai muutostilanteissa, ihmishuhdekriiseissä tai esihenkilötyön haasteissa. Hankalampiin henkisen hyvinvoinnin haasteisiin tai mielenterveyteen liittyviin ongelmatilanteisiin olemme tarjonneet henkilöstöllemme työterveyspsykologin tukea ja lyhytterapiaa.

L&T on jo pitkään tehnyt määrätietoisesti työtä henkilöstön keskimääräisen eläköitymisiän nostamiseksi. Monipuolisten tukitoimien avulla eläköitymisikämme (sis.

vanhuuseläkkeet ja työkyvyttömyyseläkkeet) on onnistuttu nostamaan Suomessa 63,7 (2020: 63,5) vuoteen ja vastaavasti koko yhtiössä 63,9 vuoteen (2020: 63,7). Pitkän aikavälin tavoitteena on nostaa eläköitymisikä 65 vuoteen.

Vuonna 2021 panostimme työkykyyn, -hyvinvointiin ja -turvallisuuteen 7,1 miljoonaa euroa. L&T:n sairauskassa maksoi jäsenilleen etuisuuksia 1,9 miljoonan euron edestä.

Sairauspoissaolot ja työhön paluun tukeminen

Tavoitteenamme on edistää työkykyä ja laskea sairauspoissaolojemme määrää hyödyntämällä L&T:n varhaisen tuen mallia ja monipuolisia työhön paluun tukitoimia.

Raportointivuoden aikana koronapandemia vaikutti sairauspoissaoloihin. Ruotsissa ja Suomessa sairauspoissaolot kasvoivat pandemian vaikutuksesta. Sairauspoissaoloprosenttimme Suomessa oli 5,0 (2020: 4,7) ja Ruotsissa 5,5 (2020: 6,0).

Varhaisen tuen mallin mukaisesti mahdollisiin työkyvyn haasteisiin tartutaan työntekijän, esihenkilön, työterveyshuollon ja henkilöstöhallinnon välisellä yhteistyöllä ja etsitään ratkaisuja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Viime vuosina olemme seuranneet varhaisen tuen keskustelujen toteutumista varhaisen tuen suoritusprosentin avulla. Vuonna 2021 oli yhä vähemmän esihenkilöitä, joilla oli pitämättömiä varhaisen tuen keskusteluja.

Järjestämme säännöllisesti varhaisen tuen malliin koulutuksia, joiden tavoitteena on parantaa esihenkilön ja työntekijän välistä vuorovaikutusta sekä tukea esihenki-

lön valmiuksia puuttua ja etsiä ratkaisuja hankaliin tilanteisiin ja mahdollisiin työkykyhaasteisiin.

Tuemme pitkien sairauspoissaolojen jälkeistä työhön paluuta ja hyödynämme siinä monenlaisia tukitoimia. Tavallisimmin ne ovat työhön paluun tukemista entiseen työhön tai entisen kaltaiseen työhön tilapäisellä työn muokkaamisella sekä osasairauspäivärahan tai työpaikkakuntoutuksen hyödyntämistä. Jos nykyinen työtehtävä ei enää sovi työntekijälle, voidaan häntä auttaa löytämään työkykyä ja osaamista vastaava, sopivampi työ ammatillisen kuntoutuksen tai Sopiva työ -toimintamallin avulla. Työkunnan palauttamiseen tähtävien työkyvyn tuen keinoin olemme 2021 palauttaneet 144 (2020: 169) henkilöä takaisin töihin.

Seuraamme henkilöstömme terveysprosenttia

Terveysprosentti mittaa raportointijakson aikana terveenä olleiden henkilöiden prosenttiosuutta kokonaishenkilömäärästä. Se suuntaa huomiota positiiviseen eli terveenä pysyneiden määrään.

Terveysprosenttimme vuonna 2021 oli Suomessa 45. Tämä tarkoittaa, että jopa 45 prosentilla henkilöstöstämme ei ollut lainkaan sairauspoissaoloja raportointivuoden aikana.

Tuemme hyvinvointia ja työurien jatkumista monipuolisella terveysvalmennus-, hyvinvointivalmennus- ja kuntoutusvalikoimalla. Raportointivuoden 2021 aikana erilaisiin terveys- ja hyvinvointivalmennuksiin sekä kuntoutuksiin osallistui noin 214 L&T:läistä. Valmennuksiin osallistuneet saivat omien tavoitteidensa mukaisesti

henkiseen hyvinvointiin, uneen, palautumiseen, elintapoihin tai liikuntaan liittyvää terveyttä ja hyvinvointia tukevaa valmennusta. Kelan tuottamat kuntoutukset on tarkoitettu parantamaan ja tukemaan työkykyä sekä edistämään työuran jatkumista. Seuraamme hyvinvointipalveluiden ja kuntoutusten vaikuttavuutta palveluntuottajien raportoinnin ja L&T:n toteuttaman kyselyn kautta.

L&T on jo usean vuoden ajan tukenut henkilöstön liikunta- ja harrastustoimintaa henkilökuntakerhojen kautta. Vuonna 2021 toiminnassa oli 25 eri puolella Suomea toimivaa kerhoa, jotka järjestivät jäsenilleen erilaista liikunta- ja kulttuuritoimintaa. Lisäksi henkilöstölle tarjottiin Elixia Online -liikuntapalvelua hyvinvoinnin edistämiseksi.

Työmahdollisuuksia osatyökykyisille

Olemme toiminnassamme sitoutuneet pitkällä aikavälillä edistämään osatyökykyisten työllistämistä. Etsimme jatkuvasti uusia keinoja tavoittaa laajempaa joukkoa työnhakijoita sellaisista väestöryhmistä, joita ei ole tähän asti yhteiskunnassa tunnustettu osaavaksi työvoimaksi. Tulosten saavuttamiseksi on tärkeää, että asiaa edistetään harkitusti valittuihin osatyökykyisten ryhmiin keskittyen. Näin toimien L&T:lle työllistyville osatyökykyisille voidaan suunnitella paras mahdollinen tuki ja varmistaa jo etukäteen myös esihenkilöiden riittävä osaaminen osatyökykyisen henkilön työssä tukemisessa.

Me L&T:llä uskomme, että myös alalle tyypillisiä työvoiman saatavuuden haasteita kyetään osaltaan ratkaisemaan osatyökykyisiä työllistämällä. Olennaista on, että osatyökykyisten työllistämistä edistetään kiinteässä

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

yhteistyössä L&T:n, julkisten toimijoiden ja asiakkaiden välillä, jotta varmistetaan kaikkien sidosryhmien riittävä sitoutuminen ja ymmärrys yhteisestä positiivisesta tavoitteesta.

L&T:llä on osatyökykyisten työllistämistä koskien käynnissä yhteistyöhankkeita mm. pk-seudun kaupunkien, Helsingin diakonissalaitoksen sekä Aula ry:n kanssa. Myös uusia hankkeita on suunnitteilla. Hankkeiden menestyksensä toteutumisen varmistamiseksi olemme perustaneet L&T Kiinteistöpalveluihin lokakuussa 2021 täysin uuden työvoiman saatavuuden ja osatyökykyisen työvoiman työllistämisen edistämiseen keskitettyä projektipäällikön roolin. Jatkoimme vuoden aikana omien työllistämismme kasvattamista mm. sidosryhmäyhteistyöllä ja toiminnan roolittamisella.

Työturvallisuus ja työsuojelu

L&T on sitoutunut työturvallisuudessa jatkuvaan parantamiseen ja nolla tapaturmaa -ajatteluun. Päämääränämme on oppia ajattelemaan ja toimimaan turvallisesti niin, että kaikki työtapaturmat ovat vältettävissä. Lisäksi työturvallisuustyömme tavoitteena on tapaturmien ja ammattitautien sekä muiden työstä ja työympäristöstä johtuvien ruumiillisten ja henkisten terveyshaittojen sekä vaarojen ennaltaehkäiseminen ja torjuminen.

Työturvallisuustoimintaa L&T:llä ohjaa ISO 45001 -standardin mukaisesti sertifioitu johtamisjärjestelmä sekä työturvallisuusjohtamisen periaatteet. Sertifiointi kattaa noin 90 prosenttia Suomen liiketoiminnoista ja henkilöstöstä. Ruotsissa sertifiointi kattaa kaikki liiketoimintamme. Sertifiointin ulkopuolella olevat kohteet

noudattavat toiminnassaan johtamisjärjestelmää ja sen periaatteita. Turvallisuus on kokoustemme asialistalla johtoryhmästä lähtien ja lisäksi se on useimmilla palvelutuotannon esihenkilöillä sidottu henkilökohtaisiin tulospalkkioihin. Turvallisuuskehityksestä raportoidaan kuukausittain johtoryhmälle ja hallitukselle sekä toimialoille yksikkötasoilla asti.

Työturvallisuuden hallinta on jokapäiväistä työtä

Tehokkailla ennakoivilla toimenpiteillä, kuten turvallisuushavainnoilla, säännöllisillä Safety Walkeilla, turvallisuustuokioilla sekä erilaisilla riskinarvioinneilla parannamme omaa, asiakkaidemme ja muiden sidosryhmiemme turvallisuutta sekä poistamme vaaratekijöitä.

Henkilöstöllämme on käytössä sähköinen järjestelmä, jonne jokainen työntekijä voi kirjata tekemänsä turvallisuushavainnot. Kannustamme henkilöstöämme havainnoimaan aktiivisesti työympäristöään ja ilmoittamaan turvallisuushavainnoistaan ja seuraamme tämän toteutumista aktiivisuusmittarilla.

Kasvatamme henkilöstömme tietotasoa työturvallisuudesta ja -riskeistä jo osana perehdytysohjelmaa, hyödyntämällä työturvallisuuden verkkokoulutuksia ja selkeitä ohjeistuksia sekä tarjoamalla säännöllisesti tietoisuuksia ohjeista ja toimintamalleista. Huolehdimme myös laitoksissamme toimivien alihankkijoiden perehdyttämisestä työturvallisuuteen. Lisäksi henkilöstömme osallistuu asiakkaidemme järjestämiin työturvallisuusperehdytyksiin, jotta voidaan varmistua, että noudatamme aina kyseisen toimipaikan työturvallisuusohjeita.

Vuonna 2021 koronapandemia vaikutti edelleen työturvallisuuden johtamiseen ja laadimme erillisiä ohjeita, joita hyödyntäen pyrimme estämään viruksen leviämistä. Lisäksi noudatimme asiakkaiden omia turvallisuusohjeita asiakaskohteissamme. Ohjeistuksemme on, että henkilöstömme noudattaa asiakkaiden tiloissa ollessaan annetuista ohjeistuksista tiukempaa.

Jos tapaturma ennakoivasta toiminnasta huolimatta sattuu, se tutkitaan. Tapaturmatutkinnan avuksi on otettu käyttöön tutkintamenetelmä, jonka avulla saamme entistä paremmin selville tapaturmien juurisyyt ja sovimme korjaavista toimenpiteistä. Tapaturmatutkintojen lisäksi tapaturmaraadeissa tapaturmat käydään vielä kerran läpi ja varmistetaan riittävät korjaavat toimenpiteet.

Teemme toimivaa yhteistyötä henkilöstömme kanssa ja jokaisella toimialalla on omat työsuojelutoimikunnat. Jokainen toimikunta kokoontui vuoden 2021 aikana lakisääteisen kokousaikataulun mukaisesti. Todettuja ammattitautitapauksia ei ollut vuonna 2021.

Työterveyshuollon palveluilla edistetään työkykyä

Tarjoamme henkilöstöllemme ennaltaehkäisevän ja lakisääteisen työterveyshuollon sekä sairaanhoitopalvelut työterveyshuollossa. Lisäksi täydennämme työterveyshuollon palvelua yhtiön sairauskassalla. Vuonna 2021 työterveyden palvelujen piirissä Suomessa oli 7 003 työntekijää.

Kokonaistapaturmataajuus

Vuonna 2021 L&T:n työturvallisuuskehitys eteni koronapandemiasta huolimatta suurimmilta osin tavoitteiden

Tapaturma vei Tiinan työkyvyn – uusi ura löytyi L&T:n sisältä

Tiina Kujanpää työskenteli siivouksen kohdevastaavana. Tammikuussa 2016 hän oli viemässä roskia, kun hän liukastui, kaatui ja mursi ranteensa. Käsi enää mahdollistanut fyysistä työtä. Alkoi kuntouttaminen ja uuden työn etsiminen L&T:n sisältä. Nyt 54-vuotias Kujanpää tekee jo normaalia työpäivää kiinteistöassistenttina.

”L&T on ollut hyvä paikka. Täällä luotetaan ja annetaan mahdollisuuksia kykyjen mukaan, se on hienoa” Kujanpää sanoo.

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

mukaisesti. Kokonaistapaturmataajuus toteutui tavoitteiden mukaisesti ja oli koko yhtiössä 24 (tavoite 24). Jatkamme määrätietoisesti työtä sen eteen, että saamme osallistettua kaikki L&T:läiset mukaan turvallisuustyöhön. Raportointivuoden aikana yrityksessämme ei tapahtunut yhtään kuolemaan johtanutta tapaturmaa.

Ennakoivien työturvallisuustoimenpiteiden määrä jatkoi kasvuaan vuonna 2021. Ennakoivien työturvallisuustoimenpiteiden avulla pyrimme havaitsemaan ja löytämään jo ennakoivasti työturvallisuuteen liittyvät riskit sekä määrittelemään ja toteuttamaan riittävät toimenpiteet niiden ennaltaehkäisyyn. Ennakoivat toimenpiteet dokumentoidaan Nollapeli-turvallisuusjärjestelmään, jonka avulla voidaan seurata myös eri toimenpiteiden toteutumista.

Ennakoivia työturvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä toteutetaan niin L&T:n omissa yksiköissä kuin asiakkaiden tiloissa. Ennakoivalla toiminnalla voimme kehittää sekä omaa että asiakkaidemme työturvallisuutta. Suurin osa Safety Walkeista ja turvallisuushavainnoista tulee asiakaskohteistamme. Ennakoivien toimenpiteiden tekemiselle on asetettu yksikkökohtaiset tavoitetasot, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti.

Ennakoivia työturvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä (turvallisuushavainnot, Safety Walkit, turvallisuustuokiot ja riskienarvioinnit) tehtiin 91 381 kappaletta (2020: 69 020). Ylitimme toimenpiteiden määrässä asettamamme kunnianhimoisen tavoitetason.

Vuonna 2021 olemme ennakoivan toiminnan osalta jatkaneet panostusta siihen, että toimenpiteet jakautuvat tasaisemmin kaikkiin yksiköihin, ne kohdentuvat

oikeisiin paikkoihin ja niitä pystytään mittaamaan entistä tarkemmin. Vuonna 2021 otimme käyttöön aktiivisuussmittaroinnin, jonka avulla pystymme entistä paremmin seuraamaan koko henkilöstön aktiivisuutta ennakoivassa turvallisuustyössä. Aktiivisuussmittarointi on yksi toimenpide, jolla olemme onnistuneet osallistamaan yhä useamman työntekijän turvallisuustyöhön, esimerkiksi turvallisuushavainnoja tekemällä.

Korkeamman riskin työtehtävät erityistarkkailussa

L&T:llä tehtäviin töihin sisältyy myös työkohteita ja -tehtäviä, joissa työturvallisuuteen liittyvät riskit ovat normaalia suuremmat. Näitä ovat muun muassa yötyökohteet, vaarallisten jätteiden käsittely, teollisuuden puhtaanapito ja siivouksessa esimerkiksi lääketehaat ja terveydenhoitoalan toimipisteet.

Lisäksi korkeamman riskin työtehtäviin lukeutuvat sellaiset työkohteet, joissa joudutaan käyttämään erityisiä kemikaaleja tai joissa asiakkaan prosessissa voi altistua esimerkiksi kemikaaleille tai säteilylle.

Esihenkilön on arvioitava työkohteen riskit ja mahdollinen altistuminen ja oltava tarvittaessa yhteydessä paikalliseen työterveyshuoltoon altisteiden selvittämiseksi. Erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa työympäristöissä työskentelevät henkilöt käyvät paikallisessa työterveyshuollossa työhönsijoitustarkastuksessa ensisijaisesti ennen työn aloittamista, kuitenkin viimeistään kuukauden sisällä työn aloittamisesta, työsuhteen kestosta ja muodosta riippumatta. Lisäksi heidät kutsutaan säännöllisiin määräaikaistarkastuksiin.

Luomme talouskasvua ja lisäämme hyvinvointia

Vastuullisena yrityskansalaisena tavoitteenamme on kasvattaa L&T:n taloudellista arvoa kestävästi, luoda talouskasvua ja lisätä hyvinvointia. Olemme toimintapaikkakunnillamme merkittävimpien työnantajien joukossa. Maksetuilla palkoilla ja veroilla sekä aine-, tavara- ja palveluostoilla on huomattava vaikutus kuntatalouteen sekä talousalueen muuhun elinkeinotoimintaan. Omistajillemme maksamme osinkona sen osan yhtiön tuloksesta, jota ei tarvita terveen kehityksen varmistamiseen.

Toimintamme keskeisimmät suorat rahavirrat syntyvät asiakkaiden palvelumaksuista, palvelu- ja tavarahankinnoista, henkilöstön palkoista, palkkioista ja sosiaalikulusta, veroista, korvauksista rahoittajille ja osakkeenomistajille sekä investoinneista.

Noudatamme paikallista lainsäädäntöä verojen maksamisessa, keräämisessä, tilittämisessä ja raportoinnissa noudatamme paikallista lainsäädäntöä. Maksamme ja tilittämme veromme toimintamaihimme. Keskeinen periaate on laadukas ja oikea-aikainen veroilmoitusten ja muiden lakisääteisten velvoitteiden hoitaminen.

Osana yritysvastuuohjelmaamme julkaisemme verojalanjälkemme eli yhtiömme liiketoiminnasta yhteiskunnalle kertyvät verotulot ja veronluonteiset maksut. Välittömien ja välillisten verojen lisäksi L&T:n verojalanjäljessä on raportoitu työntekijöiden palkoista pidätetyt ennakonpidätykset sekä sosiaaliturvamaksut.

Yhteenveto verojalanjäljessä kattaa sellaiset verot ja veronluonteiset maksut, joissa L&T:llä on lakisääteinen velvoite maksaa tai kerätä kyseinen vero tai maksu. Sen

sijaan sellaisia veroja, jotka sisältyvät tuotteen tai palvelun ostohintaan tai joista L&T:llä ei ole lakisääteistä ilmoitusvelvollisuutta, ei ole sisällytetty yhteenvedon tietoihin. Tässä raportissa olennaiset verot ja maksut on luokiteltu verolajeittain ja maittain.

Hyvinvoiva, monimuotoinen
ja tuottava työyhteisö

	Ennakoivat toimenpiteet	Tapaturmataajuus (LTA)*	Kokonaistapaturmataajuus (TRIF)
2017	48 432	15	30
2018	56 154	14	27
2019	54 345	14	25
2020	69 020	13	24
2021	91 381	15	24

* Poissaoloon johtaneiden tapaturmien määrä miljoonaa työtuntia kohden

Työturvallisuuden kehitys L&T:llä	2021	2020	2019	2018
Ennakoivat turvallisuustoimenpiteet yhteensä	91 381	69 020	54 345	56 154
Turvallisuushavainnot	50 776	34 590	28 816	32 566
Safety Walkit	17 847	15 655	12 217	12 239
Turvallisuustuokiot	18 661	14 383	10 132	10 512
Riskinarvioinnit	4 097	4 392	3 180	837

Henkilöstön suosittelu	2021	Tavoite 2024
Henkilöstön suositteluprosentti, %		
Suomi	81 %	
Ruotsi	88 %	
Konserni	82 %	> 80 %
Henkilöstön suositteluindeksi, eNPS		
Suomi	24	
Ruotsi	48	
Konserni*	28	

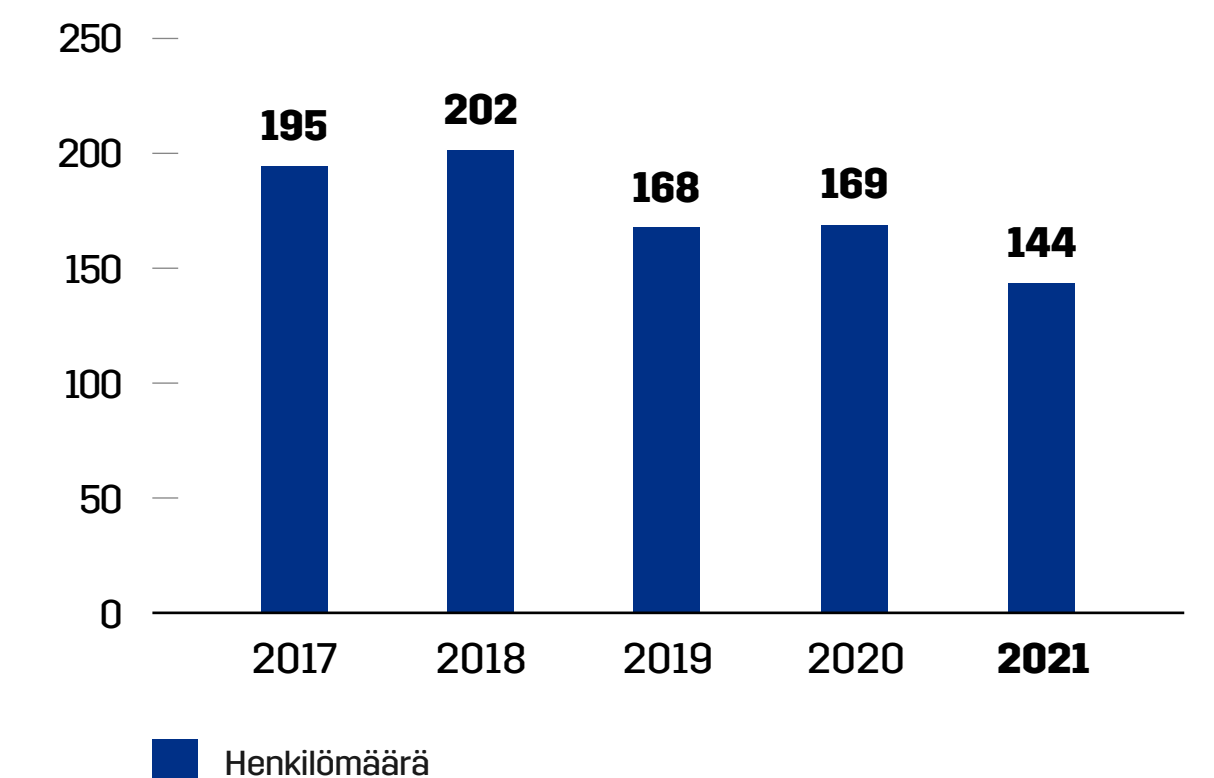
* Lokakuun 2021 mitattu arvo.

Keskimääräinen eläköitymisikä	2021	2020	2019	2018
Koko konserni, painotettu keskiarvo	63,9	63,7	63,2	63,2
Suomi	63,7	63,5	63,1	63,2
Ruotsi	65,0	65,0	65,0	64,5

Lähtövaihtuvuus, %	2021	2020
Koko konserni, painotettu keskiarvo	19,3 %	17,0 %
Suomi	21,0 %	18,9 %
Ruotsi	10,6 %	6,5 %
Toimialoittain		
Ympäristöpalvelut*	7,4 %	5,4 %
Teollisuuspalvelut	9,4 %	5,3 %
Kiinteistöpalvelut Suomi	21,6 %	24,3 %
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	10,6 %	6,5 %

* Tieto saatavilla vain Suomen toimintojen osalta

Työhönpalanneet

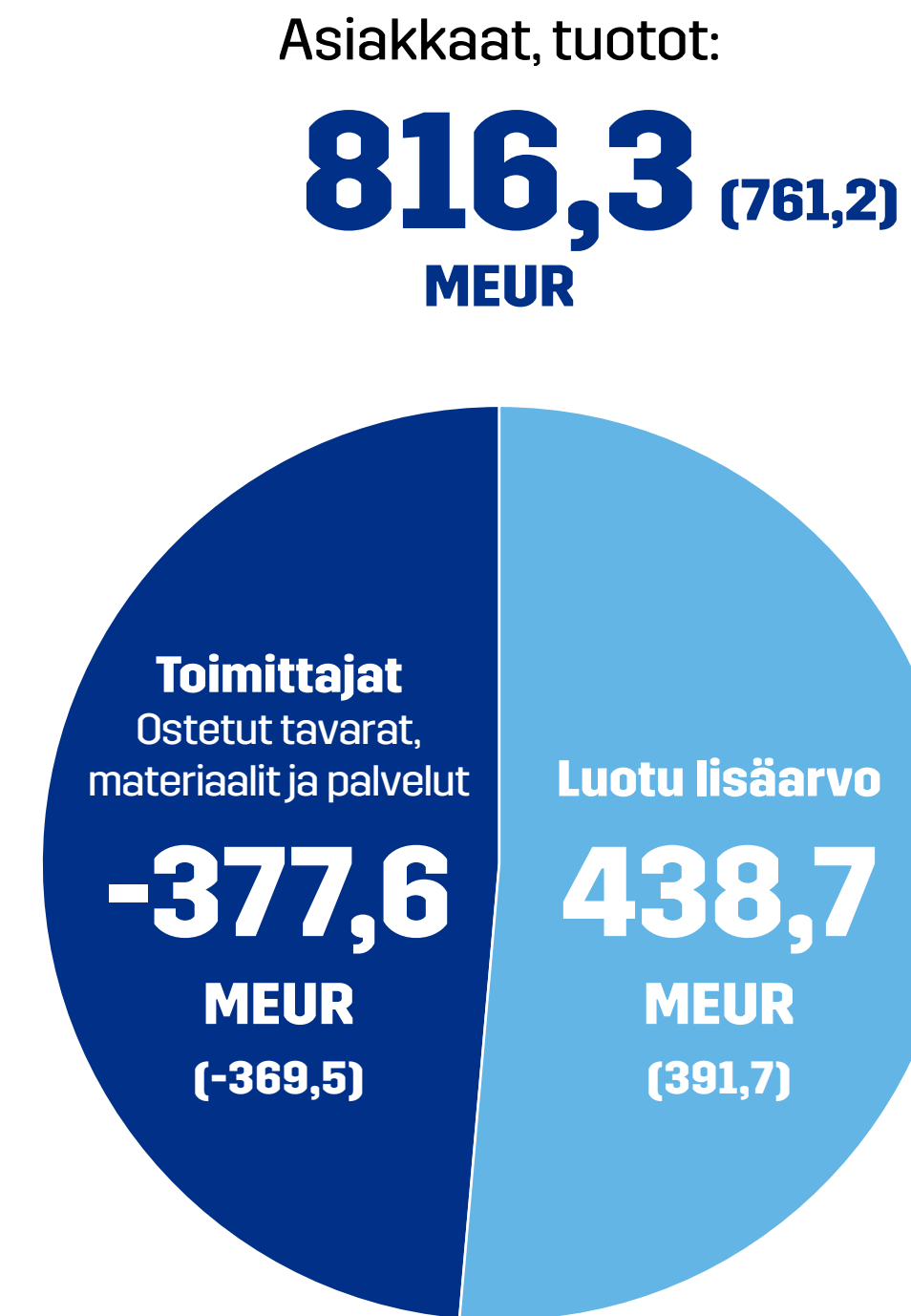

Hyvinvoiva, monimuotoinen
ja tuottava työyhteisö

L&T:n verojalanjälki

Verot ja veroluontoiset maksut, MEUR	Yhteensä		2021		2020		
	2021	2020	Suomi	Ruotsi	Suomi	Ruotsi	Venäjä
Tuloverot/yhteisöverot	5,4	5,5	5,4	0,0	4,6	0,8	0,2
Ennakkonpidätykset palkoista ja metsämaksuista sekä lähdeverot	60,1	58,0	47,5	12,5	46,6	11,2	0,2
Sosiaaliturvamaksut	18,4	16,8	3,5	14,9	2,9	13,3	0,6
Tuotantoverot	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0
Arvonlisäverot (kulutusverot)	94,8	87,9	72,9	21,9	66,7	20,4	0,8
Yle-maksuvero	0,0	0,0	0,0	-	0,0	-	-
Arpajaisvero	0,0	0,0	0,0	-	0,0	-	-
Kiinteistövero	0,2	0,5	0,2	0,0	0,3	0,0	0,1
Vakuutusmaksuvero	0,5	0,5	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0
Yhteensä	179,4	169,6	130,1	49,3	122,0	45,7	1,9

Taloudellisen hyödyn jakautuminen

Lisäarvon jakaminen:

Omistajat

Osingot ja pääoman palautukset

-15,2 (-35,0)
MEUR

Työntekijät

Palkat, palkkiot ja sosiaalikulut

-342,6 (-315,1)
MEUR

Luotonantajat

Nettorahoitustuotto/-kulu

-3,5 (-3,6)
MEUR

Julkinen sektori

Verot

-5,4 (-5,5)
MEUR

Liiketoiminnan kehittämiseen:

71,8 (32,4)
MEUR

Kestävä teollisuus
ja kaupungit

Edistämme kiertotalouden toteutumista kaupungeissa ja teollisuudessa

Tuemme asiakkaidemme vastuullisuutta kattavalla palveluvalikoimalla. Lisäämme teollisuuden sivuvirtojen ja pilaantuneiden maiden hyötykäyttöä sekä edistämme kiinteistöjen kiertotaloutta kehittämällä päästöjä, energiankulutusta ja kemikaalikuormitusta vähentäviä palveluja.

Vastuullisuusohjelman painopisteet

Kestävä teollisuus ja kaupungit

Painopisteet ja tavoitteet 2019–2024

Toteuma 2021

Onnistumisemme ja huomiot

Edistämme teollisuusinfran kehittämistä kestäväen kehityksen mukaiseksi, sivuvirtojen hyödyntämistä ja suljettuja kiertoja.

Uusien ympäristöystävällisten ja turvallisten menetelmien kehittäminen ja käyttöönotto.

Panostamme innovaatiotoimintaan ja menetelmäkehitykseen.

Teollisuuden sivuvirtojen ja pilaantuneiden maiden hyötykäytön lisääminen.

Hyötykäytetyt sivuvirrat ja maa-ainekset yli 190 000 tonnia.

Innoivomme ratkaisuja kestävien kaupunkien rakentamiseksi sekä terveellisten ja turvallisten olosuhteiden luomiseksi.

Ratkaisut kestäväen kaupunki-infran ylläpitämiseksi ja kestävien kaupunkien kehittämiseksi, terveellisten ja turvallisten olosuhteiden rakentaminen.

Smart & Clean -säätion kautta olemme edistäneet puhtaiden ratkaisujen kehittämistä pääkaupunkiseudun kunnissa.

Kemikaalien käytön vähentäminen ja ympäristömerkittyjen aineiden osuuden kasvattaminen.

- Vastuullisempaa siivousta -kehitysohjelman piiriin saatiin 316 kohdetta.
- 1 074 siivoojaamme oli suorittanut Vastuullisuuspassin.
- Siivousaineistamme 62 % oli ympäristömerkittyjä.

Säätion viisivuotinen toimintakausi päättyi 30.6.2021.

Kestävä teollisuus ja kaupungit

Lisäarvoa kestävän teollisuuden ratkaisulla

L&T hyötykäyttää teollisuuden sivuvirtoja sekä pilaantuneita maita infrarakentamisessa. Näin säästetään neitseellisiä luonnonvaroja. Huolehdimme kaikista teollisuusyritysten jätteistä vaarallisista jätteistä lietteisiin ja tuhkiin. Teemme soveltuvista jätteistä raaka-ainetta teollisuudelle ja polttoainetta voimalaitoksiin. Lisäksi käytämme teollisuuden sivuvirtoja ja jätteitä maanrakennusmateriaaleina neitseellisten materiaalien sijaan. L&T käsittelee, hyötykäyttää ja vastaanottaa pilaantuneita maa-aineksia kaikkialta Suomesta. Valtaosa pilaantuneesta maasta ohjataan hyötykäyttöön: sitä hyödynnetään maanrakennuksessa ja -stabiloinnissa, esimerkiksi jätealueiden ja kaatopaikkojen rakenteissa. Vuonna 2021 toimitimme hyötykäyttöön yli 190 000 tonnia teollisuuden sivuvirtoja ja pilaantuneita maa-aineksia.

L&T tukee teollisuusasiakkaidensa vastuullisuustavoitteiden saavuttamista ja tekee asiakkaidensa kanssa yhteistyötä kehittäen teollisuusinfraa kestävän kehityksen periaatteiden mukaiseksi. Lisäksi kehitämme jatkuvasti menetelmiä, joiden avulla pystymme vähentämään syntyvän jätteen määrää, tehostamaan teollisuusasiakkaidemme energiankulutusta, vähentämään päästöjä ja parantamaan työturvallisuutta.

Kattavat palvelut jätteiden ja päästöjen vähentämiseksi

L&T:n palvelut teollisuuslaitoksille kattavat koko jäte- ja sivuvirtojen arvoketjun niiden synnystä hyötykäyttöön ja kierrätykseen. Palvelukokonaisuus rakentuu tehtaan prosessilaitteiden puhtaanapidon, sisälogistiikan, ympä-

ristöhuollon ja kiinteistöjen ylläpitoon liittyvistä ratkaisuista. Kokonaisvaltaisuus takaa kustannustehokkuuden ja vastuullisen toiminnan. Kaikki toimenpiteet tehdään aina voimassa olevan lainsäädännön ja ympäristölupien mukaisesti.

Vuonna 2021 toimimme useiden teollisuusyritysten kumppanina kunnossapidossa, kiinteistöjen tukipalveluissa sekä ympäristöhuollossa. Tavoitteenamme on tuottaa tukipalvelut yhä tehokkaammin ns. yhden luukun periaatteella ja mahdollistaa palveluillamme sen, että tehdasalueet toimivat tehokkaasti vuoden jokaisena päivänä. Toimintaamme ohjaa kokonaisuuden optimointi sekä ennakoiva työturvallisuus.

Olemme tuoneet markkinoille tehokkaan räjäytyspuhdistusmenetelmän, jonka avulla pystymme puhdistamaan teollisten asiakkaidemme kattiloita käytön aikana. Tämä vähentää prosessin alas- ja ylösajosta syntyviä päästöjä, parantaa kattilan hyötysuhdetta jopa yli 90 prosenttia sekä pienentää syntyvän jätteen määrää. Alustavien laskelmien mukaan räjäytyspuhdistus vähentää käytön aikaisia hiilidioksidipäästöjä arviolta 1–1,5 prosenttia megawattituntia kohden. Suojatun laitteiston ansioista puhdistus voidaan suorittaa turvallisesti niin käytönaikaisesti tai huoltoseisakin aikana.

Sivuvirrat ja pilaantuneet maat hyötykäyttöön

Teemme työtä sen eteen, että teolliset sivuvirrat, kuten kuonat, sakat, lietteet tai tuhkat ja pilaantuneet maa-ainekset voitaisiin hyödyntää ensisijaisesti teollisuuden raaka-aineina ja toissijaisesti infrarakentamisessa erilaisissa rakenneratkaisuissa. Tällä toiminnalla halutaan kor-

vata neitseellisten maa-ainesten käyttöä.

L&T vastaanottaa, käsittelee ja hyötykäyttää sivuvirtoja ja pilaantuneita maa-aineksia kaikkialta Suomesta. Valtaosa materiaaleista ohjataan hyötykäyttöön: teemme soveltuvista jätteistä raaka-ainetta teollisuudelle ja polttoainetta voimalaitoksiin. Lisäksi käytämme teollisuuden sivuvirtoja ja jätteitä maanrakennusmateriaaleina, esimerkiksi jätealueiden ja kaatopaikkojen rakenteissa.

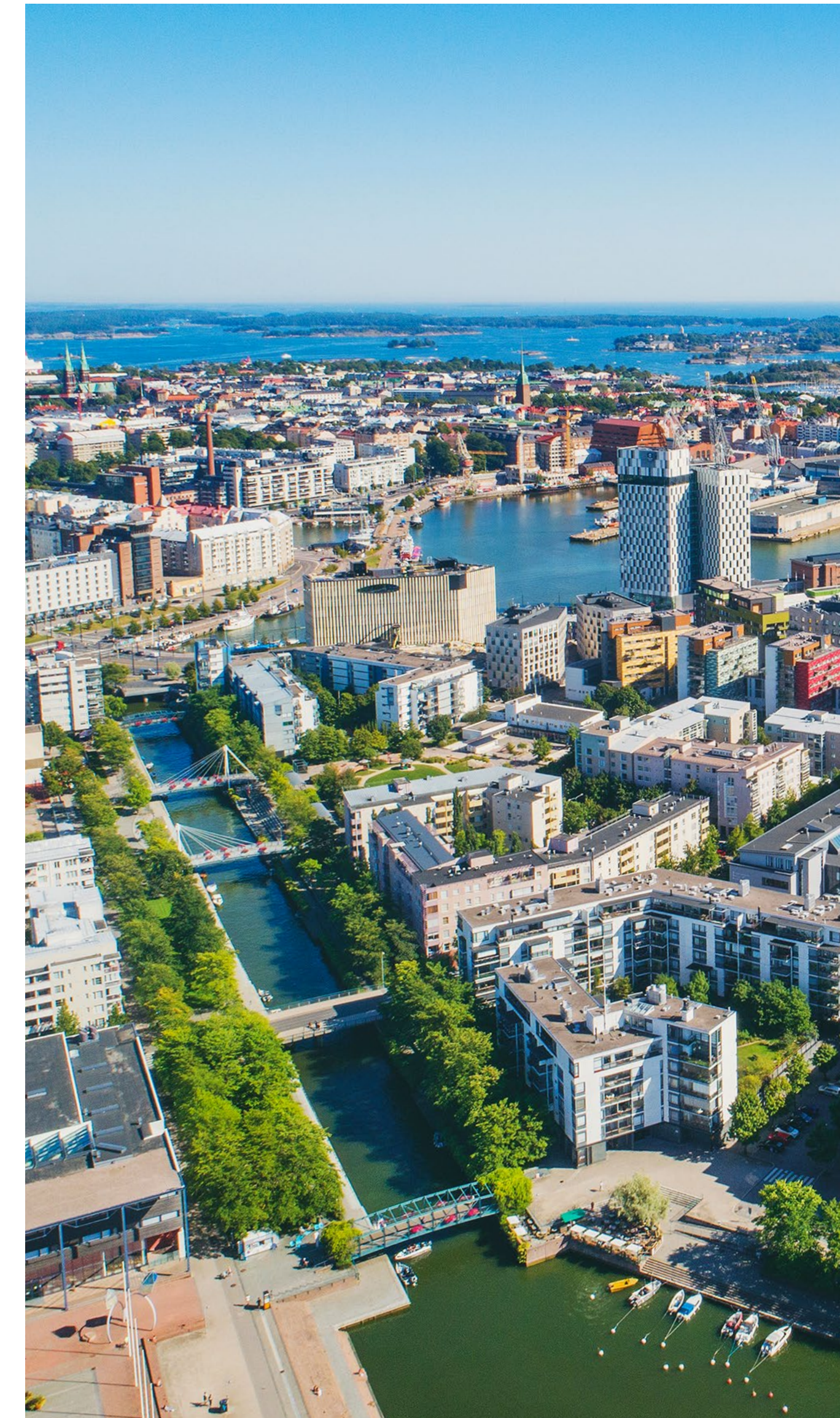
Tavoitteenamme on jatkuvasti löytää uusia, jalostusarvoltaan mahdollisimman korkeita hyötykäyttökohteita teollisuuden sivuvirroille ja pilaantuneille maa-aineksille.

Kestävät kaupungit tarvitsevat infraosaamista

L&T haluaa olla aktiivisesti mukana kestävien kaupunkien kehittämisessä. Palveluidemme kautta meillä on mahdollisuus vaikuttaa kestävän kaupunki-infran ylläpitoon, kiertotalousmallin mukaan toimivien kaupunkien kehittämiseen sekä terveellisten ja turvallisten olosuhteiden luomiseen.

Toimimme sekä Suomessa että Ruotsissa usean kunnan ja yksityisten toimijoiden kiinteistöjen ylläpidon ja siivouksen kumppanina. Tavoitteenamme on pidentää kiinteistöjen käyttöikää, tehostaa energian käyttöä, edistää jätteiden kierrätystä sekä luoda hyviä asumis- ja työskentelyolosuhteita. Tämän kaiken teemme niin, että oman toimintamme ympäristövaikutukset ovat mahdollisimman pienet.

Huoltoliiketoiminnoissa tavoitteenamme on pienentää oman toimintamme hiilijalanjälkeä. Kiinnitämme huomiota kalustomme kuntoon, oikea-aikaiseen käyttöön ja pääs-

Kestävä teollisuus ja kaupungit

töihin. Hyödynämme muun muassa sääpalvelua mahdollistaaksemme lumenaurauskalustomme oikea-aikaisen ja tehokkaan käytön, tehostamme huoltoajojamme käytössämme olevan toimintamallin ja sitä tukevan toiminnanohjausjärjestelmän avulla ja käytämme mahdollisuuksien mukaan vesimittareiden etäluentaratkaisuja. Lisäksi olemme vuoden 2021 aikana ottaneet käyttöön sähkö- ja kaasukäyttöisiä työkoneita ja ajoneuvoja sekä hyödynneet IoT -ratkaisuja mm. sähkö- ja lämmitysenergian optimoinnissa ja kiinteistöjen tarkoituksenmukaisessa käytössä.

Viemärihuollon puolella kuvaamme ja huollamme vuosittain satoja kilometrejä kunnallisia viemäreitä. Säännöllinen viemäriverkoston kunnon kartoitus ja ennaltaehkäisevä huolto on paras tapa pienentää tukosten ja vesivahinkojen riskiä.

Lisäksi teemme kaivojen tyhjennyksiä ja poistamme tukoksia. Osasta tyhjennysjätteistä pystymme jalostamaan raaka-ainetta teollisuudelle ja polttoainetta voimalaitoksiin. Näin saamme vähennettyä loppusijoitukseen päätyvän jätteen määrää ja leikkaamaan jätekustannuksia.

Vastuullisempaa siivousta

Keväällä 2021 lanseerasimme Vastuullisempaa siivousta -kehitysohjelman, jonka tavoitteena on haastaa siivousalalle tyypillisiä toimintamalleja ja käsityksiä ja viedä koko toimialaa vastuullisempaan suuntaan. Kehitysohjelmassa keskitymme parantamaan siivouksen laatua ja pienentämään siitä syntyvää ympäristökuormaa. Lisäksi merkittävä painopiste on sosiaalisessa vastuussa, johon panostamme erityisesti huolehtimalla

työntekijöidemme työoloista, viihtyvyydestä ja turvallisuudesta sekä tarjoamalla töitä kaikenlaisiin tarpeisiin ja elämäntilanteisiin.

Asiakaskohteissamme kehitysohjelma konkretisoituu muun muassa kemikaalittomina siivousmenetelminä, jätte- ja roskasäkkien käytön vähentämisenä, innovatiivisten siivousmenetelmien, kuten robotiikan, timanttilaikkojen ja IoT-sensorien käyttöönottona sekä ympäristömerkkien siivousaineiden lisäämisenä. Esimerkiksi toimistokohteissa IoT-sensorien avulla siivous voidaan kohdistaa niihin paikkoihin, jotka eniten tarvitsevat siivousta.

Kehitysohjelman myötä useissa L&T:n asiakaskohteissa ylläpitosiivous tehdään nyt täysin ilman kemikaaleja. Siivouksessa käytetään niin sanottua ultrapuhdasta vettä, joka valmistetaan vesijohtovedestä suodattamalla. Deionisoinnilla poistetaan vedestä pintajännitys, jolloin sillä saadaan aikaan samanlainen puhdistusvaikutus kuin siivousaineilla. Kemikaaliton siivous parantaa tutkitusti sisäilman laatua ja tilojen turvallisuutta sekä pienentää ympäristökuormaa. Lisäksi pinnat pysyvät puhtaampina kuin tavallisilla siivousmenetelmillä.

Vuoden 2021 aikana kehitysohjelman piiriin siirrettiin 316 L&T:n olemassa olevaa asiakasta. Tavoitteena on, että vuodesta 2022 alkaen kaikissa uusissa asiakaskohteissa siivotaan kehitysohjelman kriteerien mukaisesti.

Kehitysohjelman edistymistä seuraa L&T:n asiakkaista, henkilöstöstä ja ulkopuolisista asiantuntijoista koostettu asiantuntijaraati, joka varmistaa, että vastuullisuustyö on menossa oikeaan suuntaan ja sitä mittaroidaan tarkoituksenmukaisesti. Mittarina käytetään L&T:n kehittämää vastuullisuusindeksiä.

Meritorin koulussa siivotaan ilman kemikaaleja

Espoolaisessa Meritorin koulussa siivous hoidetaan lähes kokonaan kemikaalittomasti. Ympäristönäkökulmat huomioiva siivous parantaa jäteveden puhdistamisprosessia ja sisäilman laatua sekä pienentää merkittävästi pinnoille kertyvää kemikaalikuormaa.

”Sisäilman laatu on meille tärkeää. Aiemmassa koulurakennuksessa kärsittiin sisäilmaongelmista. On hienoa, että nyt käytössä ei ole turhia kemikaaleja”, sanoo koulun apulaisrehtori **Anu Hillner**.

Vastuullinen liiketapa

L&T:n tavoitteena on varmistaa, ettei yhtiön toiminnassa tapahdu vakavia vahinkoja tai rikkomuksia. Korostamme liiketoiminnassamme lakien ja määräysten noudattamisen tärkeyttä. Toimintamme vastuullisuuden varmistamiseksi olemme määrittäneet vastuullisen liiketavan periaatteet eli Tapa toimia -ohjeet, jotka koskevat myös sopimustoimittajiamme. Tuemme myös YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmis- ja työoikeus-, ympäristö- ja korruption vastaisia periaatteita.

Noudatamme hallinnossamme Suomen lakeja ja säännöksiä, yhtiöjärjestyä, Nasdaq Helsingin sääntöjä ja ohjeita sekä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Lisäksi toimintaamme ohjaavat hallituksen tai johtoryhmän hyväksymät politiikat ja toimintaperiaatteet sekä ympäristöluvut.

Ympäristöjohtamisen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Ammattimainen jätteenkäsittely edellyttää ympäristölupia ja toimintaa velvoitteiden mukaisesti. Ympäristöluvan varaisille laitoksille on tehty ennaltavaraautumis- ja pelastussuunnitelmat, joissa on määritelty, kuinka laitos varautuu merkittävimpiin ympäristövahinkoihin. Suoritamme säännöllisesti sisäisiä sekä ulkoisia auditointeja, joilla varmistetaan tarkoituksenmukaisuus.

Vuonna 2021 L&T:llä oli 65 (2020: 68) ympäristölupaa, jotka ohjasivat yhtiön ympäristöasioiden hallintaa ja seurantaa. Vuoden aikana L&T vastaanotti yhteensä 23 (2020: 21) paikallista valitusta liittyen jätteiden käsittelytoimintaan. Eniten valituksia tuli Lahdessa, jossa ne liittyivät vaarallisen jätteen käsittelylaitoksen mahdollisiin hajuhaittoihin. Hajuhaittojen ehkäisemiseksi ollaan tekemässä parannuksia hajunpoistolaitteistoon, ja lisäksi hai-sevien kuormien eli pilssiveden vastaanottoa laitokselle on rajoitettu. Alkuvuodesta 2022 Lahteen asennetaan hajukaasujen mittalaitteisto, jolla pystytään seuraamaan pitoisuuksien ja mahdollisten hajuvälitusten korreloimista.

Lahden lisäksi hajuhaitoista valitettiin muun muassa Jyväskylässä. Keravalla valitettiin roskaantumisen ja Turussa meluhaitoista. Valitukset tulivat suoraan lähialueen asukkailta tai paikallisen ympäristöviranomaisen kautta, ja ne kirjattiin seurantajärjestelmään. Valitukset

käsiteltiin yhteistyössä viranomaisten kanssa, ja pyrkimyksenä on rajoittaa haittaa jatkossa.

Vahingot ja rikkeet

L&T on yritys vastuujohdossaan asettanut tavoitteeseen, ettei yhtiön toiminnassa tapahdu yhtään vakavaa vahinkoa tai rikettä. Vuonna 2021 saavutimme tavoitteen.

Henkilöstö

Raportointivuoden aikana L&T:n toiminnassa ei tapahtunut vakavia tapaturmia, joista olisi aiheutunut henkilöille pysyviä vammoja. Kaikki tapaturmat tutkittiin yhtiön työturvallisuuskäytäntöjen mukaisesti, jotta vastaavilta tapauksilta jatkossa vältytään. Lue lisää L&T:n työturvallisuuskäytännöistä vuosikertomuksen [sivulta 42](#).

Ympäristö

L&T:n toiminnassa ei tapahtunut vuoden 2021 aikana yhtään vakavaksi luokiteltua ympäristövahinkoa. Raportointivuoden aikana Suomen toiminnoissa tapahtui yksi haitalliseksi ja 20 vähäiseksi luokiteltua ympäristövahinkoa. Haitalliseksi luokiteltu ympäristövahinko tapahtui säiliöauton liikenneonnettomuudessa Hartolassa. Säiliöauton peräkärri kaatui ja maastoon valui käytettyä voiteluöljyä. Öljyiset maat poistettiin ja tilalle tuotiin puhdasta maa-ainesta.

Vähäiseksi luokitellut ympäristövahingot Suomessa liittyivät letkurikkoihin, maaperän pilaantumiseen, kemikaalivahinkoihin, syttymiin tai tulipalon alkuihin, säiliövuotoihin sekä roskaantumiseen. L&T suhtautuu kaikkiin ympäristövahinkoihin vakavasti. Kun vahinko havaitaan tai siitä saadaan tieto, ryhdytään välittömästi korjaaviin toimenpiteisiin. Teemme yhteistyötä viranomaisten kanssa vahingon selvittämiseksi ja rajaamiseksi sekä huolehdimme asianmukaisesta tiedottamisesta.

Ympäristövahinkoja pyritään ehkäisemään muun muassa Ympäristö walk -havainnointikierroksilla, joissa tarkastetaan ympäristön kannalta keskeiset, kiinteistön kuntoon liittyvät asiat. Jokaisen L&T:n ympäristöluvallisen toimipaikan tulee tehdä Ympäristö walk -kierros säännöllisesti, vähintään kerran vuosineljänneksessä. Lisäksi henkilöstölle on tehty kattava ympäristöohjeistus erilaisiin ennalta ehkäiseviin toimiin, kuten öljynerotuskaivojen tyhjennykseen ja huoltoon, kiinteistön jätehuoltoon sekä kemikaalien käyttöön ja varastointiin. Kemikaaliturvallisuuden kehittäminen oli vuoden 2021 painopistealue.

Tapa toimia koko L&T:lle

Varmistaaksemme toimintamme vaatimustenmukaisuuden, vastuullisuuden ja eettisyyden, L&T on määrittänyt vastuullisen liiketavan periaatteet eli Tapa toimia -ohjeet, jotka koskevat jokaista L&T:läistä. Ohjeisiin perehdyttämi-

Vaativuudenmukaisuuden varmistaminen

nen on esihenkilöiden vastuulla ja johto seuraa ohjeiden noudattamista. Jotta koko toimitusketju olisi vastuullinen, on meillä lisäksi erilliset vuonna 2021 päivitetty Toimittajan tapa toimia -ohjeet, joita edellytämme kunkin yhtiön sopimustoimittajan noudattavan.

Sen lisäksi, että jokaisen L&T:läisen on noudatettava Tapa toimia -ohjeita, tulee kaikkien myös ehkäistä ohjeiden vastaista toimintaa. Ohjeiden vastaisesta toiminnasta ilmoitetaan ensisijaisesti omalle esihenkilölle, joka auttaa ohjeiden tulkinnaassa epäselvissä tilanteissa. Lisäksi henkilökunta voi soittaa tai lähettää sähköpostia luottamukselliseen ilmoituskanavaan, joka on käytössä kaikissa toimintamaissamme. Sisäinen tarkastaja käsittelee kanavaan tulleet ilmoitukset yhdessä sovitun prosessin mukaisesti.

Tapa toimia -ohjeet on julkaistu L&T:n verkkosivuilla. Ohjeissa otetaan kantaa muun muassa lahjonnan ja korruptionvastaisuuteen, kilpailulakien ja ympäristövaativuuden noudattamiseen sekä syrjimättömyyteen. Käytössämme on Tapa toimia -verkkokurssit, suomen-, ruotsin-, englannin- ja venäjän kielellä. Ruotsinkielinen verkkokurssi on suunnattu Ruotsin markkinoille ja se on tarvittavin osin mukautettu vastaamaan Ruotsin lainsäädäntöä ja liiketoiminnan kannalta olennaisia asioita. Uudet L&T:läiset perehtyvät ohjeisiin osana perehdytysohjelmaansa. Lisäksi muistutamme ohjeista säännöllisesti.

Vuoden 2021 aikana 70 prosenttia henkilöstöstä oli suorittanut Tapa toimia -verkkokoulutuksen Suomessa. Ruotsissa 89 prosenttia henkilöstöstä on suorittanut verkkokurssin.

Ilmoituksia Tapa toimia -ohjeiden vastaisesta toiminnasta saapui raportointivuoden aikana sisäiselle

tarkastajalle 5 (2020: 4) kappaletta. Ilmoitukset tulivat joko suoraan henkilöstöltämme, esihenkilöiden kautta tai sähköisen ilmoituskanavan välityksellä. Ilmoitukset vaativat tarkempaa selvitystä ja ne johtivat toimenpiteisiin. Toimenpiteet vaihtelivat huomautuksista varoituksiin.

Muut rikkeet

Noudatamme toiminnassamme tiukasti EU:n tietosuojasetusta sekä L&T:n tietosuoja- ja tietoturvapoliittikkaa. Raportointivuoden aikana olemme uudelleen määritelleet henkilötietoihin liittyviä käsittelyprosesseja sekä päivittäneet tietosuojaselosteita ja tietosuoja koskevaa ohjeistusta esimerkiksi henkilötietojen säilytysaikojen osalta. Henkilötietojen käsittelyyn liittyen olemme parantaneet myös henkilötietojen käsittelytoimia koskevia käytäntöjä, jotta pystymme osoittamaan entistä paremmin noudattavamme tietosuoja-asetusta.

Vuonna 2021 L&T:llä ei ollut yhtään todettua lahjonta- tai korruptiotapausta. Lue tarkemmin käytännöstämme liittyen toimittajayhteistyöhön [sivulta 51](#). Lahjontaan ja korruption liittyviä riskejä arvioidaan prosessikohtaisesti ja riskienarviointi kattaa valtaosan palvelulinjoitamme. Sisäinen valvonta keskittää toimintaansa riskien hallintatoimenpiteiden huomioimiseen kehityshankkeissa huomioiden myös korruption liittyvät riskit.

Parannamme jatkuvasti kehityshankkeidemme toimintamallia, jotta korruption mahdollisuutta voidaan estää tai vähentää tehokkaasti. Raportointivuoden aikana keskityimme erityisesti tunnistamaan hankittaviin digiratkaisuihin liittyviä lahjonta- ja korruptioriskejä. Tulemme jatkossa entisestään kiinnittämään huomiota datan laatuun

ja lisäämme sisäisen valvonnan analytiikkaa asteittain. Olemme päivittäneet sivutoimi-ilmoituslomaketta ja kehittäneet ilmoituksen sisäistä käsittelyprosessia. Tavoitteenamme on tunnistaa työntekijöihin liittyvät eturistiriidat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. L&T:n henkilöstö on valveutunut korruptionvastaisesta ohjeistuksestamme ja lakiosastoltamme pyydetään satunnaisesti tarkentavia tietoja esimerkiksi liittyen lahjojen vastaanottoon.

Ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä on L&T:llä arvioitu osana riskienhallintaprosessia. Lue tarkemmin [Taloudellisen katsauksen](#) sivulta 25 alkaen. L&T toimii pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa paikallisten kumppaneiden kanssa, ja toiminnassa ei ole tunnistettu merkittäviä ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä. Yhtiö ei salli minkäänlaista syrjintää, häirintää, kiusaamista, rasismia tai epäasiallista kohtelua eikä hyväksy lapsityövoiman käyttöä, mitään pakkotyön muotoa, eikä muita ihmisoikeuksien loukkauksia omassa toiminnassaan tai toimitusketjussaan. Ihmisoikeusasiat ovat mukana Tapa toimia -ohjeistuksessa sekä Toimittajan tapa toimia -sopimusliitteessä, jota kaikkien alihankkijoiden ja toimittajien on noudatettava. Lisäksi ihmisoikeusasioita arvioidaan osana toimittajien itsearviointiprosessia.

Lapsityövoiman käyttöä ehkäisemme keskitetyllä monimuotoisuussuunnitelmalla ja raportoinnilla. Pakkotyötä ehkäisee muun muassa keskitetty palkanmaksu, joka huolehtii siitä, että maksamme kaikille työntekijöillemme yhtiössämme noudatettavien työehtosopimusten mukaista palkkaa. Palkka maksetaan aina työntekijän henkilökohtaiselle tilille. Vuonna 2021 L&T:llä ei ollut yhtään todettua ihmisoikeuksiin liittyvää rikkomusta tai raportoitua syrjintätapausta.

Tapa toimia -ohjeet L&T:läisille

Toimintamme vastuullisuuden varmistamiseksi olemme määrittäneet vastuullisen liiketavan periaatteemme eli Tapa toimia -ohjeet, jotka koskevat jokaista L&T:läistä. Ohjeiden pääkohdat ovat:

1. Noudatamme lakeja, sääntöjä ja määräyksiä.
2. Toimintamme on rehellistä ja läpinäkyvää.
3. Toimimme yhtiön edun mukaisesti.
4. Kunnioitamme ihmisoikeuksia, toisiamme ja yhteistä työpaikkaamme.
5. Työskentelemme turvallisesti.
6. Huolehdimme tinkimättömästi ympäristövelvoitteistamme.
7. Edellytämme toimittajiltamme vastuullista toimintaa.
8. Puutumme väärinkäytöksiin.

Vastuullinen hankinta

L&T edellyttää kaikilta toimittajiltaan lakien, sopimusten ja työehtojen noudattamista sekä sitoutumista vastuullisuusperiaatteisiimme, joissa painopistealueina ovat lakien noudattaminen, toiminnan läpinäkyvyys ja rehellisyys, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, terveyden ja turvallisuuden varmistaminen sekä ympäristö- ja ilmastovaikutusten vähentäminen. Vastuullisuusperiaattemme on kirjattu L&T:n Tapa toimia -toimittajaohjeeseen. Sopimustoimittajamme sitoutuvat noudattamaan L&T:n Tapa toimia -toimittajaohjetta sopimuksen teon yhteydessä. Lisäksi kaikilta palvelua toimittavilta yrityksiltä edellytämme Luotettava Kumppani -palveluun kuulumista.

Toimittajien vaativuudenmukaisuuden varmistaminen

Uutta toimittajaa valittaessa painotamme toimittajan toiminnan laatua ja luotettavuutta, ympäristöasioiden huomioimista sekä eettisiä toimintaperiaatteita tarjottavien tuotteiden tai palveluiden kustannustehokkuuden lisäksi. Uuden sopimustoimittajan valinnan yhteydessä arvioimme toimittajan vastuullisen toiminnan tasoa toimittajan itsearviointikyselyllä, jossa keskitymme arvioimaan toimittajaa muun muassa ympäristönäkökuulmien, toimitusketjun hallinnan, työturvallisuuden ja laadun hallinnan näkökulmista. Vastausten perusteella varmistamme, että valittava toimittaja täyttää vaatuksemme. Lisäksi voimme tehdä myös muita tarpeelliseksi arvioimiamme lisäselvityksiä yrityksestä esimerkiksi sen taloudellisesta tilanteesta. Ruotsissa uudet sopimusali-hankkijat hyväksytään yrityksen sisäisissä yhteistyökouksissa, joissa ovat edustettuina myös ammattijärjestöjen edustajat.

Olemassa olevien toimittajien osalta varmistamme toimittajiemme vaativuudenmukaisuuden itsearviointien avulla aina sopimuksen uusinnan yhteydessä ja tarpeen mukaisesti myös muussa vaiheessa. Merkittävimpien toimittajien osalta teemme myös säännöllistä toimittajayhteistyötä sekä seuraamme toimintaa mahdollisesti erikseen asetettujen mittareiden avulla. Lisäksi suo-

ritamme toimittaja-auditointeja tunnistettujen riskien perusteella.

Toimitusketjun kuvaus ja riskit

Toimimme Suomessa ja Ruotsissa pääasiassa kotimaisen yritysten kanssa, mikä parantaa näkyvyyttämme toimitusketjuun. Olemme arvioineet, että suurimmat riskit toimitusketjussamme liittyvät jätteenkäsittelijöihin ja -vastaanottajiin sekä alihankkijoihimme. Jätteenkäsittelijöiden ja -vastaanottajien osalta merkittävimmät riskit liittyvät ympäristöasioiden huomioimiseen. Alihankkijoidemme osalta riskit painottuvat työturvallisuuden varmistamiseen sekä työehtojen noudattamiseen.

Korruption ja lahjonnan torjunta

L&T on sitoutunut tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen korruption vastaisia periaatteita. Lisäksi korruption ja lahjonnan ehkäisyssä noudatetaan kansallisia lakeja ja sopimuksia. Oma toimintaamme ohjaavat Tapa toimia -ohjeet, joissa on määritelty korruption ja lahjonnan vastaiset toimintaohjeet esimerkiksi lahjojen ja vieraanvaraisuuden tarjoamisesta ja vastaanottamisesta sekä eturistiriitojen välttämistä. Lisäksi olemme määritelleet erilliset lupaprosessit, joiden mukaisesti varmistamme asiakastilaisuuksien tarkoituksenmukaisuuden sekä sponsoroinnin ja tukimainonnan läpinäkyvyyden.

Hankintojamme ohjaavat hankintaperiaatteet sekä yksityiskohtaisemmat hankintaohjeet. Hankintaprosessimme ovat läpinäkyviä ja hankintapäätökset perustuvat kilpailukykyisiin sopimuksiin. Hankintavaltuudet ja hyväksyntäraajat on määritelty yhtiön asemavaltuutusohjeessa. Mikäli hankintapäätösten tekemiseen liittyy mahdollisia eturistiriitoja, jäävämmehä mahdollisia eturistiriitoja omaavat henkilöt päätöksenteon ja päivittäisen toimittajayhteistyön ulkopuolelle. Toimittajayhteistyöhömmehä ei saa liittyä lahjontaa eikä sellaista vieraanvaraisuutta tai lahjoja, jotka voisivat vaikuttaa hankintapäätöksiin.

Eteneminen vuonna 2021

- Hankintaosaston ja työturvallisuusosaston aktiivisen yhteistyön tuloksena pystyimme varmistamaan suojavaarusteiden riittävän saatavuuden koronapandemian vaikutuksista huolimatta. Suojavaarusteiden hankinnan jatkuvuus varmistettiin tehokkaalla toimituskanavien hallinnalla.
- Teetimme toimittajan itsearvioinnit 76 toimittajalle.
- Toteutimme koronapandemian aiheuttamista tapausmisrajoituksista huolimatta 16 toimittaja-auditointia. Auditoinneissa tekemämme havainnot liittyivät muun muassa toimittajan laaduntuottokykyyn ja työturvallisuuteen.

Vaativuuden mukaisuuden varmistaminen

Jatkamme vastuullisen hankinnan kehittämistä

Vuonna 2022 jatkamme vastuullisen hankinnan kehitystyötä. Tavoitteenamme on kehittää toimintamalliamme entisestään, jotta esimerkiksi hankintakategorioidemme erot huomioidaan paremmin ja toimintatapamme mahdollistaa paremman läpinäkyvyyden ja ajantasaisuuden toimitusketjussamme. Vuoden 2022 aikana otetaan käyttöön uudistettu Toimittajan Tapa Toimia -ohjeistus, jossa on selkiytetty vaatimuksiamme muun muassa ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja kestävään kehitykseen liittyen. Ruotsin liiketoiminnoissa käynnistettiin vuonna 2021 systemaattiset toimittaja-auditoinnit.

L&T:n hankinnat vuonna 2021

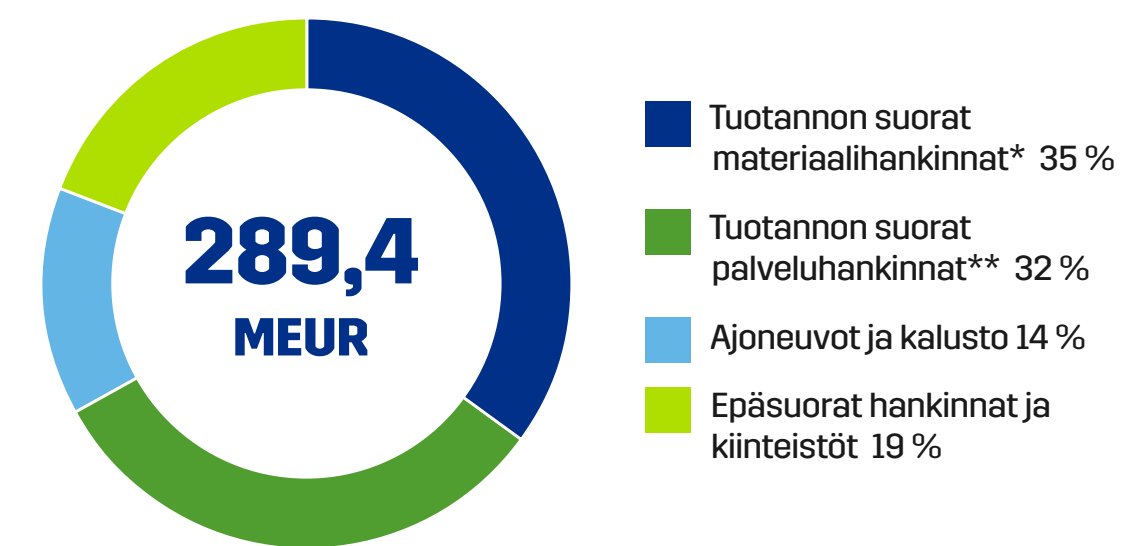
Vuonna 2021 L&T:n aine-, tavara- ja palveluhankinnat olivat Suomessa yhteensä noin 289,4 miljoonaa euroa (2020: 289,6) ja Ruotsissa kokonaisostot olivat noin 81,1 miljoonaa euroa (2020: 68,2). L&T:n ostot painottuvat kotimaassa toimiviin yrityksiin. Suomessa ostoista 96 prosenttia (2020: 96) tehtiin kotimaassa toimivilta yrityksiltä ja 3,8 prosenttia (2020: 3,7) muissa EU-maissa toimivilta yrityksiltä. EU:n ulkopuolelta ostoja tehtiin 0,2 prosenttia (2020: 0,2). Ruotsissa kotimaisten ostojen osuus oli 98 prosenttia (2020: 98,0) ja 2 prosenttia ostoista oli muista EU-maista (2020: 2,0). EU:n ulkopuolelta ostoja ei juurikaan tehty.

Toimittajan ja alihankkijan Tapa Toimia -ohjeiden pääperiaatteet

1. Lakien noudattaminen
2. Liiketoiminnan harjoittamisen periaatteet
3. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen
4. Terveysten ja turvallisuuden varmistaminen
5. Ympäristö- ja ilmastovaikutusten vähentäminen
6. Toimittajan arviointi

Hankintojen jakautuminen Suomessa ja Ruotsissa

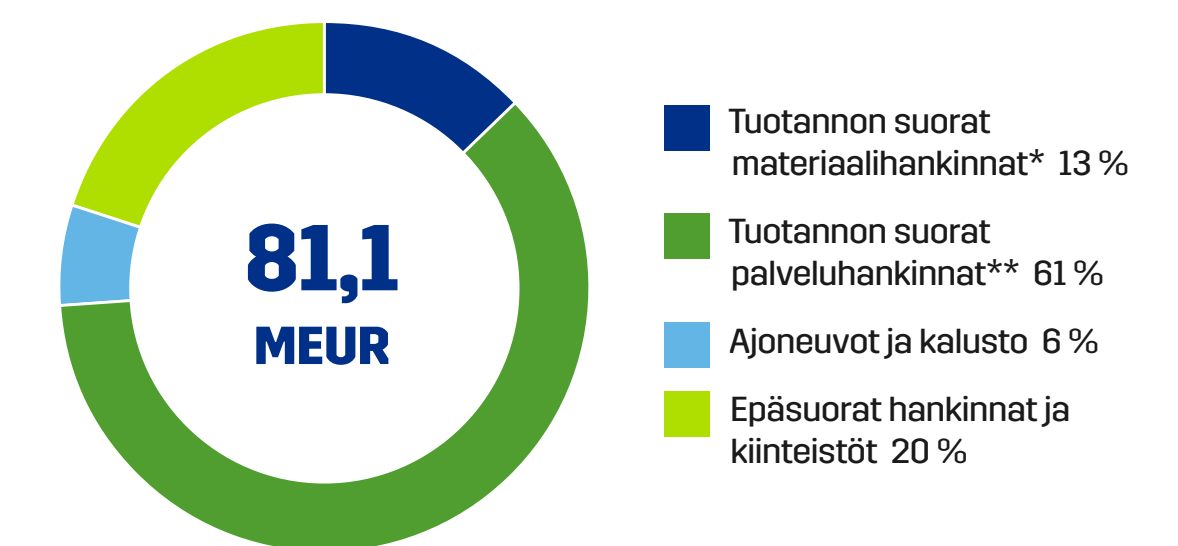
Suomi

* Tuotannon suorat materiaalihankinnat koostuvat teknisistä aineista ja tarvikkeista sekä raaka-aineista ja materiaalimaksuista.

** Tuotannon suorat palveluhankinnat koostuvat alihankinnasta ja vuokratyövoimasta.

Ruotsi

LIITTEET

54 Täsmentävät taulukot

59 Yritysvastuun raportointi ja GRI-indeksi

Täsmäntävät taulukot

Ympäristölukutaulukko

Materiaalit	Yksikkö	2021	2020	2019	2018	2017
L&T:n hallussa olevat materiaalivirrat						
Jäteperäisiä materiaaleja yhteensä	tn	757 000	740 000	788 000	868 000	801 000
Syntypaikkalajitellut materiaalit	%	74,2 %	73,4 %	68,9 %	68,1 %	67,1 %
Syntypaikkalajitellut vaaralliset jätteet	%	7,2 %	7,4 %	7,0 %	6,3 %	5,9 %
Sekajätteet	%	18,6 %	19,2 %	24,1 %	25,5 %	27,1 %
L&T:n hallussa olevien materiaalivirtojen kierrätys- ja hyödyntämistä						
Uudelleenkäyttö ja kierrätys	%	58,4 %	58,6 %	54,8 %	54,2 %	53,8 %
Hyödyntäminen ympäristörakentamisessa	%	3,5 %	3,9 %	4,8 %	5,4 %	5,9 %
Hyödyntäminen jäteperäisenä polttoaineena	%	25,2 %	24,2 %	23,9 %	24,8 %	23,3 %
Hyödyntäminen sekajätteen poltossa	%	10,8 %	11,0 %	9,6 %	9,2 %	11,2 %
Loppukäsittely	%	2,1 %	2,3 %	6,9 %	6,4 %	5,7 %
Vaarallisten jätteiden kierrätys- ja hyödyntämistä						
Vaaralliset jätteet yhteensä	tn	54 300	54 781	55 170	54 914	46 866
Kierrätys materiaalina	%	71,9 %	73,1 %	69,2 %	67,0 %	64,0 %
Hyödyntäminen energiana	%	4,9 %	3,5 %	2,1 %	6,6 %	10,6 %
Loppukäsittely	%	23,2 %	23,4 %	28,7 %	26,4 %	25,4 %
Vaarallisten jätteiden intensiteetti*	tn / MEUR	67	73	70	68	66

Vuoden 2020 ja 2021 luvut eivät sisällä Venäjän liiketoimintaa
* L&T:n hallussa olevien vaarallisten jätteiden suhde liikevaihtoon

Energia	Yksikkö	2021	2020	2019	2018	2017
L&T:n oma energiankulutus						
Diesel	MWh	139 599	144 002	164 665	170 798	160 094
HVO*	MWh	15 493	-	-	-	-
Bensiini	MWh	828	656	3 010	2 804	2 459
Polttoöljy	MWh	18 750	17 070	17 936	18 539	17 506
Kaasu	MWh	5 050	1 499	1 219	509	-
Sähkö	MWh	32 733	28 842	31 603	31 322	31 716
Kaukolämpö**	MWh	8 716	7 840	8 624	8 960	9 898
Yhteensä	MWh	221 168	199 909	227 057	232 932	221 673
Energiaintensiteetti***	MWh/MEUR	272	266	290	290	328

Vuoden 2020 ja 2021 luvut eivät sisällä Venäjän liiketoimintaa
* Fossiilisen sekä fossiilittoman energian määrä eroteltu vuoden 2021 luvuissa.
** Kaukolämmönkulutustiedot kattavat Suomen toiminnot
*** L&T:n oman energiankulutuksen suhde liikevaihtoon

Hiilijalanjälki	Yksikkö	2021	2020	2019	2018	2017
L&T:n omat päästöt						
Scope 1: Kuljetukset, tuotantoautot, työkoneet	1 000 tCO ₂ -ekv	36,5	35,5	41,5	45,5	42,3
Scope 2: Ostettu sähkö Suomessa (markkinalähtöinen)	1 000 tCO ₂ -ekv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Scope 2: Ostettu sähkö Suomessa (aluekohtainen)	1 000 tCO ₂ -ekv	4,2	4,0	4,9	5,0	5,6
Scope 2: Ostettu sähkö, muut maat (aluekohtainen)*	1 000 tCO ₂ -ekv	0,004	0,004	0,2	0,2	0,2
Scope 2: Ostettu kaukolämpö Suomessa (aluekohtainen)*	1 000 tCO ₂ -ekv	1,3	1,2	1,4	1,7	1,7
Scope 3: Urakoitsijoiden polttoaineen kulutus**	1 000 tCO ₂ -ekv	16,7	16,6	14,3	15,3	13,4
Scope 3: Työmatkustaminen**	1 000 tCO ₂ -ekv	1,1	1,2	1,4	1,5	1,5
Yhteensä***	1 000 tCO ₂ -ekv	55,6	54,5	58,8	64,3	59,2
Päästöintensiteetti: Scope 1+2 päästöjen suhde ajokilometreihin (SBTi)	gCO ₂ -ekv/ajokilometrit	771	818	867	952	-
Päästöintensiteetti: Scope 1+2 päästöjen suhde liikevaihtoon	tCO ₂ -ekv/MEUR	46,5	48,8	54,9	59,1	65,5

Vuoden 2020 ja 2021 luvut eivät sisällä Venäjän liiketoimintaa

* Scope 2 markkinalähtöisiä tietoja ei raportoida, sillä saatavilla olevat päästökertoimet eivät olennaisesti eroa aluekohtaisista tiedoista

** Sisältää vain L&T:n Suomen toiminnot

*** Scope 2 päästöissä laskettu mukaan Suomessa ostettu sähkö markkinakohtaisena

Hiilikädenjälki	Yksikkö	2021	2020	2019	2018	2017
Asiakkaille tuotetut päästövähennykset						
Materiaalikierrätys*	1 000 tCO ₂ -ekv	-342,9	-345,7	-348,3	-381,2	-384,1
Bio- ja kierrätyspoltoainetoimitukset	1 000 tCO ₂ -ekv	-759,9	-885,9	-823,6	-805,8	-697,0
Yhteensä**	1 000 tCO ₂ -ekv	-1 103,6	-1 231,7	-1 172,1	-1 187,0	-1 081,1
Hiilikädenjälki-intensiteetti: hiilikädenjäljen suhde liikevaihtoon	tCO ₂ -ekv/MEUR	-1 358	-1 638	-1 494	-1 480	-1 589

Vuoden 2020 ja 2021 luvut eivät sisällä Venäjän liiketoimintaa

* Laskentaa laajennettu. Tekstiilit, akut ja paristot sekä öljyt sisällytetty uusina materiaaleina vuodelle 2020 sekä vertailuvuosille saatavuuden mukaan

** Laskentaa laajennettu ja sisällytetty Smartti-palveluissa mukana olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset, ja niihin tuotetut energiatehokkuustoimenpiteet vuosille 2019–2020

CO₂-päästöjen laskentaperiaatteet

L&T:n vuoden 2021 CO₂-päästölaskenta kattaa konsernin Suomen ja Ruotsin liiketoiminnot alla olevan tarkemman erittelyn mukaisesti.

Hiilikädenjälki

Hiilikädenjälki eli L&T:n toiminnan laskennalliset päästövähennykset on laskettu koko arvoketjulle jätteen keräyksestä uusiomateriaalin ja -polttoaineen käyttöön asti.

Jättemateriaalien kierrätyksellä voidaan korvata neitseellisten raaka-aineiden käyttöä ja siten vähentää raaka-aineen hankinnasta ja prosessoinnista aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.

Hiilikädenjälki on laskettu materiaali-kohtaisesti ja se perustuu siihen, kuinka paljon kierrätysmateriaali vähentää päästöjä verrattuna vastaavaan tuotantoon neitseellisistä raaka-aineista.

Energiantuotannossa kasvihuonekaasupäästöt vähenvät, kun fossiilisia polttoaineita korvataan bio- ja kierrätyspolttoaineilla. Polttoaineiden osalta hiilikädenjäljessä on huomioitu L&T:n bio- ja kierrätyspolttoainetoimitukset ja niistä aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt verrattuna vastaavan energiamäärän tuottamiseen fossiililla polttoaineilla. Laskennassa vertailukohtana on pääsääntöisesti käytetty kivihiltä. Päästökertoimien lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen polttoaineluokitusta 2021.

Lisäksi laskenta kattaa Smartti-palveluissa mukana olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset, ja niihin tuotetut laskennalliset energiatehokkuustoimenpiteet. Päästökertoimien lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen julkaisemia, energiavuotta 2019 koskevia päästökertoimia.

Laskennalliset päästövähennykset on laskettu VTT:n luoman mallin avulla koko arvoketjulle jätteen keräyksestä uusiomateriaalin tai polttoaineen käyttöön asti.

Vuoden 2021 hiilikädenjäljen laskenta kattaa L&T:n Suomen toiminnot. Hiilikädenjäljen muutosta verrataan vuoden 2018 tasoon.

Hiilijalanjälki

L&T:n liiketoiminnan päästöt kattavat vuoden 2021 osalta yhtiön Suomen ja Ruotsin liiketoiminnot. Päästöt on laskettu kansainvälisen raportointiohjeiston The Greenhouse Gas Protocol -päästölaskentamallin mukaisesti hyödyntäen muun muassa Tilastokeskuksen tietokantaa. Laskentamallin mukaan päästöt jaetaan kolmeen vaikutusalueeseen:

1. Scope 1: Suorat kasvihuonepäästöt
 - L&T:n raskas kalusto ja tuotantoautojen kuluttamat polttoaineet Suomessa ja Ruotsissa.
2. Scope 2: Epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt ovesta energiasta

- L&T:n sähkönkäyttö Suomessa ja Ruotsissa sekä kaukolämmön kulutus Suomen toimipisteissä
3. Scope 3: Muut merkittävät epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt
 - Työmatkustaminen ja urakoitsijoiden polttoaineen kulutus Suomessa
 - Urakoitsijoiden päästöt on laskettu kuljetusmäärien perusteella arvioidusta polttoaineen kulutuksesta.

Henkilöstölukuja

	2021****	2020	2019	2018	2017
Henkilöstö vuoden lopussa, koko- ja osa-aikaiset yhteensä	8 389	8 139	8 207	8 600	8 663
Suomi	7 003	6 673	6 479	6 871	7 041
Ruotsi	1 386	1 370	1 355	1 422	1 332
Venäjä	-	96	373	307	290
Henkilöstö keskimäärin, kokoaikaiseksi muutettuna					
Suomi	5 953	5 853	5 946	6 199	6 288
Ruotsi	1 371	1 109	1 020	1 066	
Venäjä	-	235	342	301	
Henkilöstö toimintamaittain, %					
Suomi	83,5 %	82,0 %	78,9 %	80,0 %	81,3 %
Ruotsi	16,5 %	16,8 %	16,5 %	16,6 %	15,4 %
Venäjä	-	1,2 %	4,5 %	3,5 %	3,3 %
Sukupuolijakauma, %					
Naisia	40,3 %	40,6 %	40,0 %	42,5 %	42 %
Miehiä	59,7 %	59,4 %	60,0 %	57,5 %	58 %
Sukupuolijakauma, esihenkilöasema, %					
Naisia	40,9 %	40,7 %	38,7 %	36,0 %	
Miehiä	59,1 %	59,3 %	61,3 %	64,0 %	
Henkilöstö työntekijäryhmittäin, %*					
Toimihenkilöt	17,4 %	18,1 %	16 %	17 %	16 %
Työntekijät	82,6 %	81,9 %	84 %	83 %	84 %
Vuokratyöntekijät työntekijäryhmittäin**					
Toimihenkilöt, henkilötyöpäivää	1 116	289	252	347	312
Työntekijät, henkilötyöpäivää	25 686	15 011	23 841	34 556	20 965

* Tieto saatavilla vain Suomen toimintojen osalta.

** Tieto saatavilla vain Suomen toimintojen osalta. Raportointia tarkennettu 2021. Lisäksi toimihenkilöiden lukumäärään on vaikuttanut yhtiöittämisprojekti.

*** Työsuhdetyyppi käytössä vain Suomen toiminnoissa.

**** Laskentaperiaatetta tarkennettu.

	2021	2020	2019	2018	2017
Henkilöstö työsuhdetyypeittäin, %					
Suomi					
Vakituisia (miehiä % / naisia %)	95,3 % (57,8/42,2)	95,6 % (56,7/43,3)	94,9 %	95,0 %	93,2 %
Määräaikaisia (miehiä % / naisia %)	4,7 % (63,8/36,2)	4,4 % (67,4/32,6)	5,1 %	5,0 %	6,8 %
Kokoaikaisia (miehiä % / naisia %)	67,9 % (64,2/35,8)	69,0 % (63,9/36,1)	67,1 %	67,7 %	66,3 %
Osa-aikaisia (miehiä % / naisia %)	21,5 % (39,5/60,5)	20,6 % (34,8/65,2)	21,5 %	20,2 %	22,4 %
Ruotsi					
Vakituisia (miehiä % / naisia %)	79,3 % (72,1/27,9)	80,8 % (73,9/26,1)	75,8 %	74,5 %	
Määräaikaisia (miehiä % / naisia %)	20,7 % (55,7/44,3)	19,2 % (51,1/48,9)	24,2 %	25,5 %	
Kokoaikaisia (miehiä % / naisia %)	68,4 % (78,5/21,5)	68,5 % (78,5/21,5)	65,9 %	63,7 %	64,0 %
Osa-aikaisia (miehiä % / naisia %)	31,6 % (47,3/52,7)	31,5 % (50/50)	34,1 %	36,3 %	36,0 %
Venäjä					
Vakituisia (miehiä % / naisia %)	-	96,8 % (77,2/22,8)	99,2 %	99,3 %	97,0 %
Määräaikaisia (miehiä % / naisia %)	-	3,2 % (66,7/33,3)	0,8 %	0,7 %	3,0 %
Kokoaikaisia (miehiä % / naisia %)	-	92,6 % (80,7/19,3)	95,9 %	94,3 %	92,4 %
Osa-aikaisia (miehiä % / naisia %)	-	7,4 % (28,6/71,4)	4,1 %	5,7 %	7,6 %
Tarvittaessa töihin kutsuttavia, %*** (miehiä % / naisia %)	10,6 % (56,0/44,0)	10,4 %	11,4 %	12,1 %	11,3 %

	2021	2020	2019	2018	2017
Eri kansalaisuuksien lukumäärä*	91	82	85	85	85
Ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden osuus, %*	17,5 %	16,3 %			
EU:n alueelta	26,5 %	29,9 %	30,8 %	35,0 %	36,6 %
EU:n alueen ulkopuolelta	73,5 %	70,1 %	69,2 %	65,0 %	63,4 %
Palkatut alle 18-vuotiaat työntekijät*	128	151	185	174	
Henkilöstön ikäjakauma, %					
14-20 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	3,3 % (37,7/62,3)	3,0 % (41,5/ 58,5)	3,5 %	3,1 %	
21-30 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	20,5 % (62,6/37,4)	20,7 % (60,4/39,6)	21,3 %	21,1 %	
31-40 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	25,7 % (64,8/35,2)	25,6 % (64,4/35,6)	25,2 %	25,9 %	
41-50 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	20,8 % (60,7/39,3)	22,0 % (61,2/38,8)	22,6 %	23,2 %	
51-60 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	22,1 % (54,9/45,1)	22,2 % (55,1/44,9)	21,7 %	21,2 %	
Yli 60-vuotiaat (miehiä % / naisia %)	7,6 % (55,1/44,9)	6,6 % (53,2/46,8)	5,7 %	5,6 %	
Sairauspoissaolot, %					
Suomi	5,0 %	4,7 %	5,0 %	5,0 %	4,8 %
Ruotsi	5,5 %	6,0 %	5,2 %	5,1 %	4,5 %
Venäjä		5,2 %	2,4 %	2,7 %	2,5 %
Terveysprosentti, %*					
Suomi	45 %	50 %			

* Tieto saatavilla vain Suomen osalta

	2021	2020	2019	2018	2017
Keskimääräinen eläköitymisikä					
L&T konserni, painotettu keskiarvo	63,9	63,7	63,2	63,2	63,0
Suomi	63,7	63,5	63,1	63,2	63,0
Ruotsi	65,0	65,0	65,0	64,5	64,2
Venäjä	-	57,5	57,5	57,5	57,5
Lähtövaihtuvuus*					
L&T konserni, painotettu keskiarvo	19,3 %	17,0 %	23,8 %	26,3 %	
Suomi	21,0 %	18,9 %	27,8 %	30,8 %	
Ruotsi	10,6 %	6,5 %	9,1 %	7,5 %	8 %
Venäjä	-	30,9 %	8,2 %	5,3 %	6 %
Vaihtuvuus toimialoittain					
Ympäristöpalvelut**	7,4 %	5,4 %	8,3 %		
Teollisuuspalvelut	9,4 %	5,3 %	10,6 %		
Kiinteistöpalvelut Suomi	21,6 %	24,3 %	37,7 %		
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	10,6 %	6,5 %	9,1 %		
YT-neuvotteluiden määrä**	44	34	56	43	
Irtisanotut	153	88	132	72	
Lomautetut	415	927	9	9	
Kollektiivisesti neuvoteltujen työehtosopimusten piiriin kuuluva henkilöstö, %***	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Korkeimman vuosiansion ja mediaaniansion suhde (kokoaikaiset)**	1:13	1:13	1:12	1:15	

* Laskentamenetelmää on päivitetty vuonna 2020. Vuodesta 2020 eteenpäin tieto kuvaa lähtövaihtuvuutta kun vertailuvuosien tiedot kuvaavat vaihtuvuutta.

** Tieto saatavilla vain Suomen toimintojen osalta

*** Tieto saatavilla Suomen ja Ruotsin toimintojen osalta

Yritysvastuun raportointiperiaatteet

Raportoimme yritysvastuusta osana vuosikatsaustamme. Kirjanpitolain mukainen selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista sisältyy taloudellisen katsauksen osioon hallituksen toimintakertomus.

Yritysvastuuraporttimme kattaa raportointikauden 1.1.–31.12.2021 ja raportti noudattaa GRI (Global Reporting Initiative) -standardien peruslaajuuden (Core) sovellustasoa. Raportti julkaistaan suomeksi ja englanniksi ja se on saatavilla verkkosivuiltamme ja painettuna. Edellinen raportti julkaistiin 23.2.2021 ja seuraava julkaistaan keväällä 2023. Raportoinnissamme keskitymme toimintamme kannalta olennaisimpiin vastullisuusnäkököhtiin yritysvastuuohjelmamme mukaisesti. Yritysvastuun olennaiset näkökohdat on määritelty toimintamme keskeisimpien vaikutusten, sidosryhmien odotusten ja liiketoimintapainotusten pohjalta. Yritysvastuun olennaisuustarkasteluun voit tutustua raportin osiossa Olennaisuus ja sidosryhmätyö.

Olennaisuuden ja kokonaisvaltaisuuden lisäksi raportoinnissa on huomioitu GRI-standardien mukaiset muut raportointiperiaatteet. Sidosryhmien kuulemisesta ja odotusten huomioimisesta voit lukea tarkemmin rapor-

tin [sivulta 25](#). Raportointi on kiinnitetty laajempaan kestäväen kehityksen kontekstiin muun muassa YK:n kestäväen kehityksen tavoitteiden kautta. Nämä on tuotu mukaan myös GRI-indeksiin. Keskeisten ympäristövastuun tunnuslukujen laskentaperiaatteet ovat saatavilla [sivulla 56](#).

Raporttiin on kerätty tiedot kaikista konserni- ja tytäryrityksistä ja tavoitteena on, että se kattaa L&T:n omat toiminnot Suomessa ja Ruotsissa. Olemme toimintamme luonteen ja vaikuttavuuden pohjalta ottaneet mukaan keskeisten ympäristönäkökohtien tarkasteluun asiakkailtamme kerätyt materiaalit sekä alihankintaketjusta muodostuvat päästöt. Kehitämme jatkuvasti raportointiamme ja raportoitujen tietojen yhteydessä olemme ilmoittaneet tarkemman toimintamaakohtaisen raportointilaajuuden, mahdolliset laskennassa tapahtuneet muutokset verrattuna aikaisempiin vuosiin, tai jos laskentaan on sisällytetty asiakkaiden tai toimittajien tietoja.

Taloudellisen katsauksen on hyväksynyt yhtiön hallitus ja vuosikatsauksen yhtiön toimitusjohtaja. Ympäristö- ja henkilöstövastuun keskeiset tunnusluvut ovat riippumattoman osapuolen (KPMG) varmentamat. Toimeksiannon varmennukseen on antanut yhteiskuntasuhdejohtaja Jorma Mikkonen.

Lue riippumaton varmennusraportti [täältä](#).

Global Compact -edistymisraportti

L&T on sitoutunut YK:n Global Compact -aloitteeseen, jonka mukaisesti se edistää ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia, ympäristötyötä ja korruption vastaista toimintaa. Tämä raportti on aloitteen mukainen COP-raportti (Communication on Progress). Raportissa kuvataan aloitteen kymmenen periaatteen toteutumista ja integrointia yhtiön liiketoimintastrategiaan, kulttuuriin ja päivittäiseen toimintaan. Käytämme GRI-tunnuslukuja mittaamaan periaatteiden noudattamista ja raportoimme näistä osana GRI-indeksiä.

Lisätietoja yritysvastuuraportoinnistamme:

viestinta@lassila-tikanoja.fi

GRI-indeksi

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
GRI 102: Yleinen sisältö						2016
Organisaatio						
102-1	Raportoivan organisaation nimi	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi s. 3	Lassila & Tikanoja Oyj			
102-2	Toimialat, brändit, tuotteet ja palvelut	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 19-20, 23 , Vuosikatsaus: L&T Lyhyesti, s. 2 , Liiketoiminnot s. 15-19				
102-3	Organisaation pääkonttorin sijainti	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 39				
102-4	Toimintamaat	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 39 , Vuosikatsaus: L&T Lyhyesti, s. 2				
102-5	Organisaation omistusrakenne ja yhtiömuoto	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 3				
102-6	Markkina-alueet, tarjottavat palvelut	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 19-20, 23 , Vuosikatsaus: L&T Lyhyesti, s. 2 , Liiketoiminnot s. 16-19				
102-7	Raportoivan organisaation koko	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 22 , Konsernin tunnusluvut, s. 35 , Vuosikatsaus: L&T Lyhyesti, s. 2 , Vuosi 2021 lukuina, s. 11-12				
102-8	Tietoa palkansaajista ja muista työntekijöistä	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 24-25 , Vuosikatsaus: Vuosi 2021 lukuina, s. 11 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 38-40, 44 , Täsmäntävät taulukot, s. 57-58		6	8	
102-9	Toimitusketju	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 19-20 Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 49-50 , Vastuullinen hankinta, s. 51-52				
102-10	Merkittävät muutokset organisaatiossa ja toimitusketjussa	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 18, 20 , Konsernitilinpäätöksen liitetiedot, s. 39-40 , Vuosikatsaus: Johdon katsaus, s. 3-4	Lassila & Tikanoja Oyj yhtiöitti 1.1.2021 kolme toimialaansa erillisiin osakeyhtiöihin. Lisäksi vuonna 2021 Lassila & Tikanoja osti koko osakekannan Serveco Oy:stä, Spectra Oy:stä ja Sihvari Oy:stä.			
102-11	Varovaisuusperiaatteen soveltaminen	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 24, 26-27		7		
102-12	Organisaation hyväksymät tai edistämät ulkopuolisten toimijoiden periaatteet tai aloitteet	Vuosikatsaus: Johdon katsaus, s. 3-4 , Johdanto vastuullisuuteen, s. 21				
102-13	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 21 , Kestävä teollisuus ja kaupungit, s. 46-47 , https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/yritysvastuun-johtaminen/toiminta-jarjestoissa				
Strategia						
102-14	Toimitusjohtajan katsaus	Vuosikatsaus: Johdon katsaus, s. 3-4				
102-15	Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 17-18, 24-27 , Vuosikatsaus: Strategia ja arvonaluonti, s. 6-8 , Miksi sijoittaa Lassila ja Tikanojaan, s. 9 , Toimintaympäristö ja sääntely s. 13-14 , Johdanto vastuullisuuteen, s. 21-23 , Olennaisuus ja sidosryhmätyö, s. 24-25 , Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 34-37 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 41-43				7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
Liiketoiminnan eettisyys						
102-16	Arvot ja liiketoimintaperiaatteet	Vuosikatsaus: Strategia ja arvonluonti, s. 6-8, Johdanto vastuullisuuteen, s. 21, Vastuullinen liiketapa, s. 49-50 https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia		10		
102-17	Epäiltyjen väärinkäytösten ilmoittaminen	Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 49-50, Vastuullinen hankinta, s. 51-52 https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia		10		
Hallinto						
102-18	Hallintorakenne	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi s. 3-13, Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 21-23				
102-19	Vastuunjako yritysvastuuasioissa	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 26, Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 21-23				
102-20	Yritysvastuun vastuuhenkilöt ja raportointisuhteet	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 26, Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 21-23				
102-26	Hallituksen rooli organisaation tarkoituksen, arvojen ja strategian määrittelyssä	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 7, Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 21-23				
102-29	Hallituksen rooli vaikutusten ja riskien tunnistamisessa ja hallinnassa	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 24, Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 21-23, Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 34-35				
102-31	Hallituksen riskiarviointien säännöllisyys	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 8				
102-32	Hallituksen rooli vastuullisuusraportoinnissa	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 21-23				
102-35	Hallituksen ja ylimmän johdon palkitseminen	Taloudellinen katsaus: Palkitsemisraportti, s. 14-15				
Sidosryhmävuorovaikutus						
102-40	Luettelo organisaation sidosryhmistä	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö, s. 24-25				
102-41	Kollektiivisesti neuvoteltujen työehtosopimusten piiriin kuuluva henkilöstö	Vuosikatsaus: Täsmentävät taulukot, s. 58	Tieto saatavilla Suomen ja Ruotsin toiminnoista, joissa kaikki L&T:n työntekijät ovat työehtosopimuksen piirissä.	3	8	
102-42	Sidosryhmien määrittely- ja valintaperusteet	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö, s. 24-25				
102-43	Sidosryhmätoiminnan periaatteet	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö, s. 24-25				
102-44	Sidosryhmien esille nostamat tärkeimmät asiat ja huolenaiheet	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö, s. 24-25				
Raportointikäytäntö						
102-45	Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhtiöt	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 80				
102-46	Raportin sisällön määrittely ja vaikutusten rajaus	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 21-23, Yritysvastuun raportointiperiaatteet, s. 59				
102-47	Olennaiset aiheet	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö s. 24-25, Yritysvastuun raportointiperiaatteet, s. 59				
102-48	Oikaisut aiemmin raportoiduissa tiedoissa	Ei merkittäviä muutoksia.	Laskentamalliin tai tiedonkeruuseen liittyvät muutokset raportoitu aihekohtaisten tietojen yhteydessä.			

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
102-49	Merkittävät muutokset raportissa	GRI indeksi	Muutoksista on raportoitu aihekohtaisten tietojen yhteydessä.			
102-50	Raportointikausi	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointiperiaatteet s. 59	1.1.2021–31.12.2021			
102-51	Edellisen raportin päiväys	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointiperiaatteet s. 59	Helmikuu 2021			
102-52	Raportin julkaisutiheys	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointiperiaatteet s. 59	Vuosittain			
102-53	Yhteystiedot, josta kysyä raporttiin liittyviä lisätietoja	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointiperiaatteet s. 59	viestinta@lassila-tikanoja.fi			
102-54	GRI-standardien mukainen raportoinnin kattavuus	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointiperiaatteet s. 59	Tämä raportti on laadittu Global Reporting Initiative (GRI) Standards -raportointiohjeiston peruslaajuuden (Core) mukaisesti.			
102-55	GRI-sisällysluettelo	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointiperiaatteet s. 60-66				
102-56	Raportoinnin varmennus	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointiperiaatteet s. 67-68				
GRI 103: Johtamismalli						2016
103-1	Olellaiset aiheet ja niiden vaikutukset	Vuosikatsaus: Olellaisuus ja sidosryhmätyö s. 24-25 , Yritysvastuun raportointiperiaatteet s. 59		7, 8, 9	7, 9, 11, 12, 13	
103-2	Johtamistapa ja sen osa-alueet	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, p. 21-23 , Olellaisuus ja sidosryhmätyö, s. 24 , Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 28 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 39 , Kestävä teollisuus ja kaupungit, s. 47 , Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen, s. 49, 52 .		7, 8, 9		
103-3	Johtamistavan arviointi	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 22 , Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 21-23		7, 8, 9		
Aihekohtainen sisältö						
Aihekohtainen sisältö raportoidaan olellaisiksi tunnistettujen näkökohtien osalta.						
Taloudelliset vaikutukset						
GRI 201: Taloudellinen toiminta			Johtamiskäytäntö on kuvattu Liiketoimintojen yhteydessä			2016
201-1	Suoran taloudellisen arvon tuottaminen ja jakaminen	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 35 , Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 43, 45			8	
201-2	Ilmastonmuutoksen taloudelliset seuraamukset ja muut riskit ja mahdollisuudet organisaation toiminnalle	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 19-20, 30 , Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 34-37	Raportointimme ei kata ilmastonmuutokseen liittyviä taloudellisia tietoja	7	9, 11, 12, 13	
201-4	Julkiselta sektorilta saatu taloudellinen avustus	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 48			9, 11	
GRI 203: Väilliset taloudelliset vaikutukset			Johtamiskäytäntö on kuvattu Strategian yhteydessä			2016
203-2	Keskeiset epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	Vuosikatsaus: Strategia ja arvionluonti, s. 6-8 , Miksi sijoittaa Lassila & Tikanojaan, s. 9 , Kestävä teollisuus ja kaupungit, s. 46-48 , Vastuullinen liiketapa, s. 49-50		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	7, 9, 11, 12, 13	
GRI 204: Ostokäytännöt			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
204-1	Ostot paikallisilta toimittajilta	Vuosikatsaus: Vastuullinen hankinta, s. 51-52				

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
GRI 205: Korruption vastaisuus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen ja Strategian yhteydessä			2016
205-1	Liiketoimintayksiköt, joille on tehty korruptioon liittyvä riskianalyysi	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 26 , Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 49-50	Lahjontaan ja korruptioon liittyviä riskejä arvioimme prosessikohtaisesti yli yksikkörajojen ja riskienarviointi on kattanut valtaosan palvelulinjoistamme.	10	16	
205-2	Korruptionvastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä kommunikointi ja koulutus	Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 49-50		1, 10	16	
205-3	Vahvistetut korruptiotapaukset ja niihin liittyvät toimenpiteet	Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 49-50	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2021.	1, 10	16	
GRI 206: Kilpailun rajoittaminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
206-1	Kilpailuoikeudellisten säännösten rikkomiseen, kartelleihin ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyvät oikeustoimet	Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 49-50	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2020.	10	16	
Ympäristövaikutukset						
GRI 301: Materiaalit			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillinnän yhteydessä. Näkökohta on arvioitu olennaiseksi, mutta GRI -indikaattorit eivät ole suoraan sovellettavissa L&T:n toimintaan. Näkökohdan raportoimiseksi on käytetty L&T:n omia korvaavia indikaattoreita.			2016
LT3	Käsitellyt materiaalivirrat	Vuosikatsaus: Strategia ja arvонуonti, s. 8 , Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 30-32 , Täsmenävät taulukot, s. 54	Korvaa indikaattorin 301-1 joka ei ole suoraan sovellettavissa L&T:n toimintaan.	8, 9	9, 11, 12, 13	
LT4	Kierrätettyjen materiaalien osuus materiaalivirroista	Vuosikatsaus: Strategia ja arvонуonti, s. 8 , Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 27, 30-32 , Täsmenävät taulukot, s. 54	Korvaa indikaattorit 301-2 ja 306-2, jotka eivät ole suoraan sovellettavissa L&T:n toimintaan	8, 9	9, 11, 12, 13	
GRI 302: Energia			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillinnän yhteydessä			2016
302-1	Organisaation oma energiankulutus	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 31 , Täsmenävät taulukot, s. 54		7, 8	7, 11, 13	
302-3	Energiaintensiteetti	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 31 , Täsmenävät taulukot, s. 54		8	7	
302-4	Energiankulutuksen vähentäminen	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 30-31 , Täsmenävät taulukot, s. 54		8, 9	7, 13	
LT1	Hiilikädenjälki	Vuosikatsaus: Strategia ja arvонуonti, s. 6, 8 , Vuosi 2021 lukuina, s. 11 , Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 27-28 , Täsmenävät taulukot, s. 55	L&T:n oma indikaattori, joka kuvaa toiminnan vaikuttavuutta. Raportoidaan hiilikädenjälki-intensiteetti eli hiilikädenjäljen suhde liikevaihtoon, tavoitteena että hiilikädenjälki kasvaa liikevaihtoa nopeammin.	9	13	
LT2	Korvatut fossiiliset energiaerät	Vuosikatsaus: Strategia ja arvонуonti, s. 6 , Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 28	L&T:n oma indikaattori, joka kuvaa toiminnan vaikuttavuutta. Käsittää L&T:n valmistamat ja toimittamat bio- ja kierrätyspolttoaineet.	9	9, 13	

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
GRI 304: Luonnon monimuotoisuus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kestävä teollisuus ja kaupungit yhteydessä			2016
304-1	Omistetut, vuokratut tai hallitut toimintapaikat suojelluilla alueilla tai niiden läheisyydessä sekä korkean biodiversiteetin omaavilla alueilla	GRI indeksi	Tiedossa ei ole, että L&T:llä on toimintapaikkoja suojelluilla tai korkean biodiversiteetin omaavilla alueilla.	7		
LT5	Käsitellyt pilaantuneet maat	Vuosikatsaus: Kestävä teollisuus ja kaupungit, s. 46-47	L&T:n oma indikaattori, joka kuvaa toimintaamme luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.	8		
GRI 305: Päästöt			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillinnän yhteydessä			2016
305-1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 1)	Vuosikatsaus: Vuosi 2021 lukuina, s. 11, Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 29-30, Täsmäntävät taulukot, s. 55	Raportointi kattaa vain fossiiliset kasvihuonekaasut.	7,8	13	
305-2	Epäsuoran energian kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 2)	Vuosikatsaus: Vuosi 2021 lukuina, s. 11, Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 29-30, Täsmäntävät taulukot, s. 55	Markkinalähtöiset kasvihuonekaasupäästöt raportoidaan vain ostetulle sähkölle Suomessa. Raportointi ei kata muita markkinalähtöisiä tietoja, sillä saatavilla olevat päästökertoimet eivät olennaisesti eroa aluekohtaisista tiedoista.	9	13	
305-3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 3)	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 29-30, Täsmäntävät taulukot, s. 55	Raportointi kattaa vain fossiiliset kasvihuonekaasut.	9	13	
305-4	Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 29-30, Täsmäntävät taulukot, s. 55	L&T on asettanut tieteellisen pitkän aikavälin päästöintensiteettitavoitteen, joka on Science Based Targets iniciativen validoima. Päästöintensiteetti koostuu Scope 1 - ja Scope 2 -päästöistä suhteutettuna ajokilometreihin.	8,9	13	
305-5	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 29-30, Täsmäntävät taulukot, s. 55		8,9	13	
GRI 306: Jätteet			Johtamiskäytäntö on kuvattu vaatimustenmukaisuuden varmentaminen yhteydessä. GRI 306: Jätteet, ei tarjoa L&T:n toiminnan kannalta olennaisia indikaattoreita.			2020
306-3	Merkittävien vuotojen määrä ja suuruus	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 49-50	Raportointivuoden aikana toiminnan vaikutuksesta ei syntynyt merkittäväksi luokiteltuja vuotoja ympäristöön.	7		
306-4	Vaarallisen jätteen kuljetukset	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 49		7		
GRI 307: Ympäristösäännösten noudattaminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen yhteydessä			2016
307-1	Ympäristölainsäädännön ja säännösten rikkominen	Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 49-50	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2021.	7		
GRI 308: Toimittajien ympäristöarvioinnit			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen yhteydessä			2016
308-1	Uudet toimittajat, jotka arvioitiin ympäristökriteereillä	Vuosikatsaus: Vastuullinen hankinta, s. 51-52		7	13	
308-2	Toimitusketjun negatiiviset ympäristövaikutukset ja toiminnot näiden korjaamiseksi	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 28, Vuosikatsaus: Vastuullinen hankinta, s. 51-52		7	13	
Kemikaalien vähentäminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kestävä teollisuus ja kaupungit yhteydessä			
LT6	Siivousaineiden kokonaiskäytön vähentäminen ja ympäristömerkittyjen aineiden osuuden kasvattaminen	Vuosikatsaus: Kestävä teollisuus ja kaupungit, s. 46, 48	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	8		

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
Sosiaaliset vaikutukset						
GRI 401: Työllistäminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
401-1	Henkilöstön vaihtuvuus	Vuosikatsaus: Täsmenävät taulukot, s. 58	Laskentamenetelmää muutettiin vuonna 2020, joten vuonna 2020 ja 2021 raportoitu tieto kattaa lähtövaihtuvuuden. Vertailuvuosien tiedot kuvaavat vaihtuvuutta. Lähtövaihtuvuus ilmoitettu vain alueittain. Raportointi ei kata uuden palkatun henkilöstön lukumäärää.	6	8	
401-2	Kokoaikaisen henkilöstön henkilöstöetuudet, joita ei tarjota määräaikaiselle tai osa-aikaiselle henkilöstölle	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 39-43	Sairauskassaa tarjotaan henkilöstölle, joka pääsääntöisesti työskentelee yrityksessä. Raportointi kattaa Suomen toiminnot.	6	8	
GRI 402: Henkilöstön ja työnantajan väliset suhteet			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
402-1	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettava vähimmäisilmoitusaika	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 40 , Täsmenävät taulukot, s. 58	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatamme kansallisen lainsäädännön mukaisia vähimmäis- ja neuvotteluajoja.	3	8	
GRI 403: Työterveys ja turvallisuus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2018
403-1	Työterveyden ja -turvallisuuden johtamisjärjestelmät	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 23 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 39, 41-43 https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia/tyoturvallisuuspolitiikka		6	8	
403-2	Vaarojen tunnistaminen, riskien arviointi ja tapausten tutkinta	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 39, 41-43	Raportointi kattaa vain oman henkilöstön jaoteltuna toimintamaittain. Ei sisällä poissaolotaajuutta.	1,6	3,8	
403-3	Työterveyspalvelut	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 42-43	Raportointi kattaa Suomen toiminnot.	1,6	3,8	
403-4	Työntekijöiden osallistuminen, konsultointi ja viestintä työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvissä asioissa	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 41-43	Työntekijät voivat osallistua ja antaa palautetta esim. suoraan HR:lle.	1,6	3,8	
403-5	Työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvä koulutus työntekijöille	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 41-42	L&T järjestää erilaisia työterveys ja -turvallisuuskoulutuksia myös vuokratyöntekijöille.	1,6	3,8	
403-6	Työntekijöiden terveyden edistäminen	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 39-43		1,6	3,8	
403-7	Liiketoimintaan suoraan liittyvien työterveys- ja -turvallisuushaittojen ehkäisy	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 41-43		1,6	3,8	
403-8	Työterveyden ja -turvallisuuden johtamisjärjestelmien piirissä olevat työntekijät	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 23 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 39, 42		1,6	3,8	
403-9	Työtaturmat	Vuosikatsaus: Strategia ja arvionluonti, s. 8 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 38, 42-44 , Vastuullinen liiketapa, s. 49-50	Raportoitu osittain	1,6	3,8	
HR 1	Eläköitymisikä	Vuosikatsaus: Strategia ja arvionluonti, s. 8 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 38-39, 41, 44 , Täsmenävät taulukot, s. 58	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	6	3,8	
HR 2	Sairauspoissaolot	Vuosikatsaus: Strategia ja arvionluonti, s. 8 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 38, 41 , Täsmenävät taulukot, s. 58	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	1,6	3,8	

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
HR 3	Terveysprosentti	Vuosikatsaus: Strategia ja arvionluonti, s. 8 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 38, 41 , Täsmenävät taulukot, s. 58	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	1,6	3,8	
GRI 404: Koulutus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
404-2	Osaamisen kehittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvät ohjelmat	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 40-41		6	8	
HR 3	Henkilöstön suositteluaste	Vuosikatsaus: Strategia ja arvionluonti, s. 6, 8 , Vuosi 2021 lukuina, s. 11 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 38, 40, 44	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.		8	
GRI 405: Monimuotoisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
405-1	Hallintoelinten ja henkilöstön monimuotoisuus	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 7 , Vuosikatsaus: Strategia ja arvionluonti, s. 8 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 39 , Täsmenävät taulukot, s. 58	Raportoinnissa käytämme omaa ikäluokitustamme.	1,6	8	
GRI 406: Syrjimättömyys			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
406-1	Syrjintätapaukset ja korjaavat toimenpiteet	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 40 , Vastuullinen liiketapa s. 50	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2021.	1,6	8	
GRI 414: Toimittajien sosiaalisten vaikutusten arviointi			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
414-1	Tavarantoimittajat, jotka on arvioitu sosiaaliseen vastuuseen liittyvien kriteerien mukaisesti	Vuosikatsaus: Vastuullinen hankinta, s. 51-52		1,2,3,4,5,6,10	8	
414-2	Negatiiviset sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vaikutukset toimitusketjussa ja toteutetut toimenpiteet	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 28-29 , Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 49-50 , Vastuullinen hankinta, s. 51-52		1,2,3,4,5,6,10	8	
GRI 415: Poliittinen vaikuttaminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Strategian yhteydessä			2016
415-1	Poliittinen tuki	GRI indeksi	Raportointivuoden aikana emme jakaneet poliittista tukea.			
GRI 416: Asiakkaiden terveys ja turvallisuus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
416-2	Tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaatimusten rikkomukset	Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 50	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2021.	7,9		
GRI 418: Asiakkaiden yksityisyyden suoja			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
418-1	Asiakkaiden yksityisyyden suojan rikkomiseen ja asiakastietojen häviämiseen liittyvät valitukset	Vuosikatsaus: Vastuullinen liiketapa, s. 50		1		
GRI 419: Sosiaalisiin ja taloudellisiin aiheisiin liittyvien säännösten noudattaminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön ja Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
419-1	Lakien ja säädösten rikkomukset sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden osalta	GRI indeksi	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2021.	1,2		

Riippumaton varmennusraportti Lassila & Tikanoja Oyj:n johdolle

Olemme Lassila & Tikanoja Oyj:n (jäljempänä ”L&T”) johdon pyynnöstä suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan toimeksiannon, jonka kohteena ovat olleet L&T:n vuosikatsauksessa 2021 esitetyt tietyt yritysvastuun tunnusluvut (jäljempänä ”Tietty Yritysvastuutiedot”) 31.12.2021 päättyneeltä vuodelta.

Tietty Yritysvastuutiedot pitävät sisällään seuraavissa L&T:n vuosikatsauksen 2021 osioissa esitetyt tunnusluvut:

- Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä
- Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö
- Ympäristölukutaulukko
- ”Henkilöstölukuja” -taulukko

Johdon vastuu

L&T:n johto vastaa Tiettyjen Yritysvastuutietojen sekä niissä esitettyjen väittämien laatimisesta ja esittämisestä raportointikriteeristön eli *GRI Sustainability Reporting Standards* -raportointiohjeiston mukaisesti. L&T:n johto vastaa myös Tiettyjen Yritysvastuutietojen laatimisesta ja esittämisestä EU:n taksonomiaraportoinnin osalta noudattaen *asetusta EU2020/852* ja sen delegoituja säädöksiä sekä yrityksen omaa laskentaohjeistusta aiheesta. Johto vastaa myös L&T:n kestävä kehityksen tavoitteiden määrittämisestä suoriutumisen ja raportoinnin osalta, sisältäen sidosryhmien ja olennaisten näkökulmien tunnistamisen, sekä niiden toiminnan johtamisen ja sisäisen valvonnan järjestelmien perustamisesta ja

ylläpitämisestä, joista raportoitu toimintaan liittyvä tieto on saatu.

Meidän velvollisuutemme

Meidän velvollisuutemme on suorittaa rajoitetun varmuuden antava toimeksianto ja esittää toimeksiannon perusteella riippumaton johtopäätös. Olemme suorittaneet varmennustoimeksiannon Tietyille Yritysvastuutiedoille International Auditing and Assurance Standard Board IAASB:in julkaiseman kansainvälisen varmennustoimeksiantostandardin International Standard on Assurance Engagements ISAE 3000 (uudistettu), *Muut varmennustoimeksiannot kuin mennyttä aikaa koskevan taloudellisen informaation tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus*, mukaisesti ja Tiettyihin Yritysvastuutietoihin sisällyville kasvihuonekaasutiedoille ISAE 3410, *Kasvihuonekaasuraportteja koskevat varmennustoimeksiannot*, mukaisesti. Kyseiset standardit edellyttävät, että suunnitellamme ja suoritamme toimeksiannon hankkiaksemme rajoitetun varmuuden siitä, onko Tietyissä Yritysvastuutiedoissa olennaista virheellisyyttä.

KPMG Oy Ab soveltaa kansainvälistä laadunvalvontastandardia International Standard on Quality Control ISQC 1 ja sen mukaisesti ylläpitää kattavaa laadunvalvontajärjestelmää, johon sisältyvät dokumentoidut toimintaperiaatteet ja menettelytavat eettisten vaatimusten, ammatillisten standardien sekä sovellettaviin säädöksiin ja määräyksiin perustuvien vaatimusten noudattamista koskien.

Olemme noudattaneet International Ethics Standards Board for Accountants IESBA:n eettisten sääntöjen riippumattomuusvaatimuksia ja muita eettisiä vaatimuksia, jotka perustuvat rehellisyyden, objektiivisuuden, ammatillisen pätevyyden ja huolellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja ammatillisen käyttäytymisen periaatteille.

Tehdyt toimenpiteet

Rajoitetun varmuuden antava toimeksianto toteutetaan tekemällä tiedusteluja pääasiassa henkilöille, joiden tehtävänä on laatia esitetyt Tietty Yritysvastuutiedot, sekä soveltamalla analyttisiä ja muita asianmukaisia evidenssin hankkimismenetelmiä. Olemme suorittaneet toimeksiannossa muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- Haastatelleet L&T:n ylimmän johdon jäsentä sekä Tiettyjen Yritysvastuutietojen keräämisestä vastaavia henkilöstön jäseniä;
- Arvioineet *GRI Sustainability Reporting Standards* -raportointiohjeiston raportointia koskevien periaatteiden soveltamista sekä taksonomiaraportoinnin osalta *asetuksen EU2020/852* ja sen delegoitujen säädöksiä soveltamista Tiettyjen Yritysvastuutietojen esittämisessä;
- Arvioineet Tiettyjen Yritysvastuutietojen keräämiseen ja yhdistelemiseen käytettyjä tiedonhallinnan prosesseja, tietojärjestelmiä ja käytännön menetelytapoja;
- Käyneet läpi esitetyt Tietty Yritysvastuutiedot ja

arvioineet tietojen laatua ja laskentarajojen määrittelyä;

- Testanneet Tiettyjen Yritysvastuutietojen oikeellisuutta ja täydellisyyttä alkuperäisistä dokumenteista ja järjestelmistä otospohjaisesti ja;
- Suorittaneet toimipaikkaistunnon Tiettyjen Yritysvastuutietojen läpikäymiseksi yhdellä L&T:n toimipaikalla.

Rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa suoritettavat toimenpiteet poikkeavat luonteeltaan ja ajoitukseltaan kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa suoritettavista toimenpiteistä ja ovat niitä suppeampia. Tämän vuoksi rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa saatava varmuuden taso on huomattavasti alempi kuin varmuus, joka olisi saatu suorittamalla kohtuullisen varmuuden antava toimeksianto.

Toimeksiannon luontaiset rajoitukset

Kaikkiin varmennustoimeksiantoihin liittyy luontaisia rajoituksia tarkastellun tiedon valikoivasta testauksesta johtuen. Siten havaitsematta jääneitä väärinkäytöksiä, virheellisyyksiä tai säädösten vastaisuuksia saattaa esiintyä. Lisäksi ei-taloudelliseen tietoon saattaa liittyä merkittävämpiä luontaisia rajoituksia kuin taloudelliseen tietoon ottaen huomioon sekä sen luonteen että menetelmät, joita käytetään tällaisten tietojen keräämiseen, laskemiseen ja arvioimiseen.

Johtopäätökset

Johtopäätöksemme on tehty toisaalla tässä raportissa esitettyihin seikkoihin perustuen, ja se on niistä riippuvainen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet johtopäätöksemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä.

Suorittamiemme toimenpiteiden ja hankkimamme evidenssin perusteella tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että varmennustoimeksiannon kohteena olleet tiedot eivät olisi olennaisilta osiltaan laadittu *GRI Sustainability Reporting Standards* -raportointiohjeiston sekä taksonomiaraportoinnin osalta *asetuksen EU2020/852* ja sen delegoitujen säädösten mukaisesti.

Helsinki, 18. helmikuuta 2022

KPMG Oy Ab

Leenakaisa Winberg
Partner, APA, KHT

Tomas Otterström
Partner, Advisory

KIERTOTALOUDEN TOIMINNANJOHTAJA

Lassila & Tikanoja Oyj

Valimotie 27, 00380 Helsinki

puh. 010 636 111

www.lt.fi